

muusika

Nr 4
aprill 2007
hind 29.-

Reportaaž Euroopa ooperi
juubelipidustustelt Pariisis
Anne Erm MIDEMist

MUUSIKA VIIEAASTANE!

11.-18. aprill 2007

Eesti Muusika Päevad

Festivali helilooja **VELJO TORMIS**

EMPeelmäng:

10. aprill kell 19 Von Krahlis
kohtumine **Veljo Tormise**ga sarjas "Helilooja, kes sa oled?!"

KOLMAPÄEV, 11. APRILL

19.00 Kino Sõprus

Laulud kevadele

Retrospektiiv: nukufilmiheliloojad **Arvo Pärt**,
Veljo Tormis, **Erkki-Sven Tüür** ja **Lepo Sumera**.
Perspektiiv: nukufilmiheliloojad **Ülo Krigul**,
Malle Maltis ja **Märt-Matis Lill**.

NELJAPÄEV, 12. APRILL

19.00 Estonia kontserdisaal

Tormise ring 2007

Eesti Filharmoonia Kammerkoor, dir. **Tõnu Kaljuste**

21.30 Heliloojate Maja klubi, Lauteri 7c

Hea Uus Heli - HUH...Tormis - plaadiesitus

REEDE, 13. APRILL

16.00 Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum

Heino Elleri autorikontsert

Kavas Elleri kammermuusika ja Elleri preemia
2007 aasta laureaadi **Mart Siimeri** teosed.

17.30 Estonia kontserdisaali fuajee.

Eesti Raadio esitleb CD-plaati

"Erilised hetked kontserdisaalis"

(**Sumera / Tubin / Eller / Pärt**).

19.00 Estonia kontserdisaal

e-ERSO

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester,

dirigent **Risto Joost**

Solistid: **Tiit Kikas** (elektriviul)

Peeter Vähi (süntesaator)

Tauno Aints | 2film

Peeter Vähi | Kontsert süntesaatorile

ja sümfooniaorkestrile

Mirjam Tally | Turbulence

Urmas Sisask | Kontsert elektriviulile ja orkestrile

Heino Eller/Margo Kõlar | Koit

22.00 Heliloojate Maja klubi, Lauteri 7c

HUH...Tormis - live

LAUPÄEV, 14. APRILL

14.00 Tallinna Raekoda

Andres Kontus

Kaastegevad **Marrit Gerretz-Traksmann** ja **tromboonikvartett**.
Luciano Berio, **Yannis Xenakis**, **Mati Kuulberg**, **Helena Tulve**,
Ülo Krigul, **Marielis Valkonen**, **Santa Ratniece**

18.00 EMTA Ooperistuudio

Heliloomingu õpilaste kontsert

20.00 Tolliladu, Uus-Sadama 12-19

NYJD Ensemble ja Von Krahli teater - "Õnne valem - To define happiness"

Gavin Bryars'i ooperi esiettekanne

dirigent **Olari Elts**, lavastaja **Peeter Jalakas**

21.30 Roots-Mihkli kirik

Vokaalansambel **Heinavanker**

Toivo Tulev - **MISSA** (esiettekanne)

Lauri Jõelet - **La esperanza** (esiettekanne)

Gavin Bryars - **Lauda'd soolohäälele**

Eesti rahvalaulud **Margo Kõlari** seades

PÜHAPÄEV, 15. APRILL

14.00 Eesti Raadio I stuudio

EMP-Unplugged

Vokaal-instrumentaalansambel **Olav Ehala** juhtimisel.

Kavas: **Peeter Vähi**, **Veljo Tormis**, **Eino Tamberg**,

Igor Garšnek, **Tauno Aints** jpt.

17.00 Katariina kirik

Fairytales and Lullabies

Eesti Rahvusmeeskoor, dirigent **Kaspars Putniņš**

Rytis Mazulis (Leedu), **Martins Vilums** (Läti), **Einojuhani Rautavaara**

(Soome) **Tõnu Kõrvits**, **Veljo Tormis**, **Märt-Matis Lill**

19.30 Heliloojate Maja, Lauteri 7c

Elektronmuusika kontsert

Kavas: **Lepo Sumera**, **Erkki-Sven Tüür**, **Margo Kõlar**, **Rauno Remme**,

Alo Mattiisen, **Jaan Rääts**, **Timo Steiner**, **Tõnis Kaumann**

ESMASPÄEV, 16. APRILL

18.00 EMTA

MAMMUTKONTSERT

Vabalava

I Paneel: **Heliloojad**

Kavas esiettekanded: **Aaro Pertmann**,

Jüri Reinvere, **Tatjana Kozlova**,

Marielis Valkonen,

Mihkel Kerem, **Kristo Matson**

II Paneel: **Muusikateadlased**

DJ **Merike Vaitmaa**

III Paneel: **Üllatusheliloojad**

Eero Raun

IV Paneel: **Interpreetid**

Toomas Vavilov ja **Peep Lassmann**

Eesti Filharmoonia Kammerkoor,

dir. **Mikk Üleoja**

TEISPÄEV, 17. APRILL

16:00 EMTA Kammersaal

Üliõpilaste kontsert

Kavas: EMTA kompositsiooniüliõpilased

18:00 Tallinna Linnateater

Indrek Hirve näidend "**Pauluse kiriku kellad**"

Lavastaja **Margus Kasterpalu**,

peaosas **Rain Simmul**,

osades **Indrek Hirv**, **Liisa Hirsch**

20:00 Õpetajate Maja

Ensemble Bipolar (Eestimaa/Saksamaa)

Kavas: **Malle Maltis**, **Kristjan Kõrver**,

Kerri Kotta, Saksa nüüdismuusika

KOLMAPÄEV, 18. APRILL

17:00 Draamateatri kammersaal

Klavessinissimo!

Rein Rannap, **René Espere**, **Alo Põldmäe**,

Liis Jürgens - uued teosed

19.00 Eesti Draamateatri suur saal

Veljo Tormise ooper "Luigeland"

Pärnu Linnaorkester, **Voces Musicales**, dir. **Mihhail Gerts**, lavastaja

Hardi Volmer, solistid: **Helen Lokuta**, **Uku Joller**, **Roland Liiv**

EMP järelmäng:

Neljapäev 19 aprill 15.00 EMTA Kammersaalis

Lundi üliõpilasmeeskooori Svanholm Singers CD

"**Svanholm Singers sing Tormis**" esitluskontsert.

Intro 4/2007

Aprillis tähistab Muusika oma esimest väikest viieaastast juubelit. Juubeli puhul muutub pisut kujundus ja hakkavad ilmuma uued arvamusrubriigid ELU ELAMUS, MIDA KUULAD ja VÄRSKE VAIMUSTUS. ELU ELAMUS kajastab mõjunud suuri muusikaelamusi, MIDA KUULAD rubriigis saab kiita oma lemmikplaate ning VÄRSKE VAIMUSTUS vahendab viimase aja suuremaid kontserdielamusi. Alustuseks kõneleme oma muljetest ja lemmikutest ise.

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Körver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundajad **Tõnu & Ande Kaalep** tonu@ekspress.ee
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon **66 757 88**
Kodulehekülj: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Tallinna Raamatutrükikojas**
Laki 26, 12915 Tallinn
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 6662535, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679

Otseskorraldus **21** krooni number
3 numbrit 69 krooni
6 numbrit 138 krooni
Aastatellimus 245 krooni

Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimuse soodushind 192 krooni. Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee,
6675 788, 55 56 18 94

muusika

KAVA

RETRO

2 Muusika vaimuvara

BAGATELLID

6 Uudiseid maailmast

IMPRESSIOONID

8 Marju Riisikamp. Barokkmuusika festival

– aegunud ja ajatu lummus

10 Ardo Västriku. Intellektuaalid omavahel.

Peterseni kvarteti kontserdist

11 Raili Sule. Avastades minevikku ja

unustades oleviku. Rahvuskooper Estonia

kontsertettekandest "La Wally"

12 Indrek Särg. Kauged maad "Maal ja Ilmal"

13 Kerri Kotta. Jutustamise võimalikkusest

nüüdismuusikas. Tüüri Klaverikontserdi esiettekandest Eestis

15 Aleksandra Dolgoplova. Mõistujutud vene moodi. NYUD Ensemble'i kontserdist "Skazki"

MODULATSIOON

16 Anne Erm. Mida pakub MIDEM täna ja

tulevikus

18 Sirje Normet. Euroopa ooperi

juubelipidustused Pariisis

EKSPRESSIOON

21 Tõnu Karjatse. Tõelisuseks saanud unistus.

Filmist "Vastutuulesaal"

STUDIUM

22 Ia Rimmel. Pärimusmuusika akadeemiasse

EKSPRESSIOON

24 Joosep Sang. Jazz on tõsine lõbu. Intervjuu

John Hassegaga

HOMMAGE

26 Tiiu Tosso. Laulukuninganna Paula Brehm

MODULATSIOON

27 Priit Kuusk. Eesti muusikud maailmas

BAGATELLID

28 Uudiseid Eestist

LIBER

32 Tiia Järg. Seelikus Šaljapin. Galina Višnevskaja

mälestusteraamatust "Aeg ja elu"

33 Hain Hõlpus. Kikerpuu jazzharmoonia

MELOMAAN

36 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

39 Valik aprillikuu muusikasündmusi

RETRO

M U U S I K A V A I M U V A R A

2002. aasta aprillikuus alustas ilmumist ajakiri Muusika. Väljaande loomise initsiaatoriks oli Eesti Muusikanõukogu juhatus, kuhu kuulusid tollal Peep Lassmann, Vardo Rumessen, Madis Kolk, Paul Himma, Toomas Siitan, Andres Siitan, Kadri Leivategija, Marje Lohuaru ja Andres Uibo.

Avanumbri Intros ütles Muusikanõukogu president Peep Lassmann, et iga uus on äraunustatud/kaotatud vana – aastail 1922–1923 ja 1932–1940 ilmunud muusikaajakirju Sireen, Helikund ja Muusikaleht arvesse võttes võiks 2002. aastal tähistada Eesti muusikaajakirjanduse 80. aastapäeva. Viis aastat ajakirja Muusika teest on käidud, ees ootab aina avaram tegevusväli, sest Eesti muusikaelu muutub järjest rikkalikumaks ja aktiivsemaks.

Muusika viienda juubeli puhul ilmub SOOLO asemel RETRO, väike tagasivaade olnule. RETRO on tsitaatidekogu Muusika kaanepersonidelt, kelle hulgas on olnud nii väga tuntud eesti muusikuid kui ka noori atraktiivseid tulijaid.

Jaak Johanson, Muusika 2002/4:

Ka lihtne armastuslaul või joogilaul võib olla väärikas, nagu võib olla ka tohutult keeruline sümfoonia.

Riho Sibul, Muusika 2002/7:

Ma olen siin sadu kordi rääkinud muusika kargusest ja puhtusest, nii et kisub juba õõnsaks, aga ma sooviksin, et see, mida mina teen, näeks välja just nii.

Eri Klas, Muusika 2002/8:

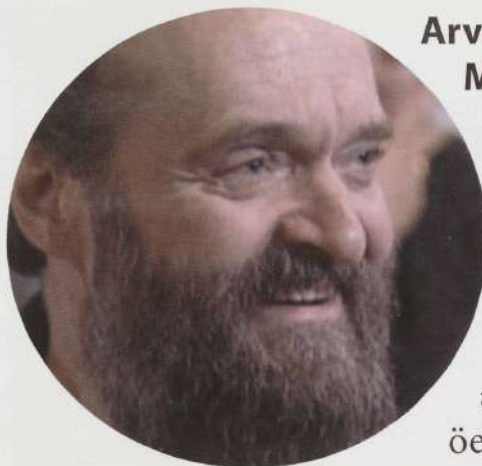
Eesti kultuuritegelased on olnud välismaal parimad diplomaadid. Ja muusikud on oma tööd teinud tõlkide vahendusega. Nagu venelastele Tšaikovski puhul, nii tundub täna meilegi endastmõistetav, et maailmas kõlab Pärdi ja Tormise looming.

Minu arvates peaks meie suunaks olema kultuur, sest eks tugine ju Eesti tugevaim rünnakrühm suuresti ajudele, haridusele ja haritusele.

Andres Mustonen, Muusika 2002/9

Kui ma üldse mingil alal olen professionaal, siis selle tajumisel.

Tegelikult peab muusikat kuulama siis-ki elavas esituses. Salvestus on surnud muusika, Püha Vaimu me plaadi peale panna ju ei saa.

Arvo Pärt, Muusika 2002/1:

Tegelikult on meie ümber ja meis endis palju rohkem elu, kui meie surnud vaim seda taibata suudab. Vaja on ainult õiget ligipääsu allikale, kus see kõik juba öeldud on.

Olav Ehala, Muusika 2003/1

Laulu kirjanek võtab võib-olla ainult tund aega, aga ma pean olema selleks kolmkümmend aastat harjutanud. Mingid kujundid või motiivid settivad aja jooksul, isegi unes.

Pille Lill, Muusika 2003/3:

Kui ma iga nooti väärtustan ja kannan seda kui kõige puhtamat kristalli, siis ma ei pea tagasisidet kartma, sest olen kogu oma olemuse laulmisel ära andnud, et kristall saaks sädeleda teiste inimeste hinges.

Rein Rannap, Muusika 2003/4:

Ma ei ütle, et neil muusikutel, kes esinevad nii, nagu oleksid nad muuseumi arhivaarid, tuues kuldkaandikul publiku ette vanaaegseid manuskripte, inspiratsiooni ei oleks. Olen kindel, et nad hindavad seda muusikat, mida mängivad, aga enesekontroll on neil niivõrd range, et ei lase armastusel esinedes läbi paista. Mul pole sellise mängu vastu midagi, aga see ei ole muusikas peamine.

Erkki-Sven Tüür, Muusika 2003/5:

Mind huvitab muusikas lisaks kõigele

Lilian Semper, Muusika 2004/5:

Muusika kaudu näeb kaasinimese sisse. Pole paremat vahendit näiteks õpilase tundmaõppimiseks kui tema tehtud muusika kuulamine, sest siin avaneb ta kõige ausamalt ja intiimsemalt.

muule veel üks nn vedru, mis pingestab kogu kompositsiooni, muusikalise aja kulgemist. See on puhas energia ja selle tajumine on kahtlemata väga subjektiivne, aga selle olemasolu korral ei ole mulle enam eriti tähtis, mis stiilis või kui keeruliselt-lihtsalt lugu on kirjutatud.

Ester Mägi, Muusika 2003/6:

Muusika liigne äraseletamine võtab kuulajalt võimaluse tõlgendada seda oma muljetest ja ettekujutusest lähtudes. Aitab pealkirjalisest vihjest.

Mul on tunne, et viimasel ajal on palju just niisugust muusikat, mis on tehniliselt tõesti täiesti perfektne, väga huvitav ja ka siiras, ja atraktiivne. See viimane on nagu nõue praeguse aja muusikale. Aga hinge jätab vahel tühjaks. Võib-olla ma olen vanamoodne.?

Siiri Sisask, Muusika 2003/7-8:

Publik ei oota ainult palagani, ehkki seda palagani on ka vaja, et ennast kõigest välja lülitada ja mitte millelegi mõelda. Aga kõrvale on vaja vaimu- ja hingekosutust. Seda pakub meie klassikaline muusika. Mulle tundub, et meie noorem põlvkond on ka hakanud rohkem pöörduma vaimsuse poole, on ju?

Weekend Guitar Trio, Muusika 2003/9

Tehnika omandamine pole vale, aga ta ei asenda loomingulisust. Kui see ära unustada, siis ei ole lõpuks enam muusikat.

Märt-Matis Lill, Muusika 2003/10:

Pole ühtegi näidet sellest, et kusagil eksisteeriks mõni kultuur ilma muusikata.

Riigi poolt on kohutavalt lühinägelik investeerida ainult käega katsutavatesse asjadesse. Kui riik investeeriks tugevalt kunstnikesse ja Eestist tuleks, ütleme, uus Bach, siis sellise fenomeniga kaasneks igasuguseid majanduslikult sissetoovaid asju. Rääkimata prestiižist. Kui mõeldaks natuke peenemalt, siis saadaks aru, et nii-öelda hägusematest asjadest võidetakse ka majanduslikult.

Hedvig Hanson, Muusika 2003/11:

Inimsuhetes pidasin varem sõna väga tähtsaks; nüüd olen õppinud, et on midagi tähtsamat kui sõna: ridade vahelt lugemine, tunnetamine. Kõike ei pea sõnadesse panema. Mingisugune aura, seletamatus on palju erutavam.

Jaan-Eik Tulve, Muusika 2003/12:

Mina pean lugu asjadest, mis kõnelevad.

Aga loomulikult ei pea kõik minevikus olnu veel parim olema. Siiski on tarbimisühiskond iseenesest mulle vastumeelne. Kutsuda inimesi elama tühja elu, tarbima mõttetult, olema pinnapealne. Infotulvas inimesed vajavad leiget asja, mis kohe mõjuma hakkaks. Vajutad nupule, ja nauding käes! Muusikas samamoodi: kui miski võtab aega või peab selle üle mõtlema, tunneb inimene end ebamugavalt.

Villu Veski (Tallinna Saksofonikvartett), Muusika 2004/1:

Võtame siinkohal julguse kokku ja ütleme välja, et meie kontserttegevuses Eestimaal läheb palju muusikat vaja inimeste meeleolu parandamiseks. Selles mõttes on meid kavad vahel osaliselt ka tarbemuusika. Inimene mõtleb pärast kontserti, kas see tõstis tema meeleolu või mitte, ja kui ei tõstnud, siis öeldakse, et see ei ole üldse "tegija".

Meelika Hainsoo, Muusika 2004/2:

Muusika yldse on inimestele tohutu hingepalsam praeguses kirjus ja natuke hysteerilises maailmas. Kui laulja või pillimees suudab tekitada kuulajas neid lahtiolemise hetki, lasta tal rännata ja tegelda kuulamise ajal oma sisemise inimesega, siis see on juba suur asi.

Tõnu Kõrvits, Muusika 2004/3:

Praegune eesti muusikapilt on hästi mitmekülgne. Siin on igasugust muusikat. Ole see, kes sa oled, ja laula oma laulu. Inimene on üks ääretult suur saladus.

Tõnis Mägi, Muusika 2004/4:

Ei huvitagi puhtus, kui kõik on "siit äärest siiani", iga fraas klassikaliselt lõpuni viidud, joon lõpuni veetud nagu aabitsas. Mi-

Paavo Järvi, Muusika 2002/6:

Ehkki muusika on töö, ei tohi see muutuda igavaks ja vastumeelseks. See on pooleldi nagu religioon, elustiil ja mõtlemisviis.

Toivo Tulev, Muusika 2004/12:

Ma ei väldi sensuaalset naudingut muusikas. Väga abstraktne muusika jääb mulle natuke võõraks. Ma ei taha oma aega kulutada muusikaanalüüsile, muusikat samaaegselt kuulates. Kuigi, jah, ideaalis võiksid ehk sensuaalne ja intellektuaalne olla meeldivas tasakaalus. Selle poole ma olen ka püüelnud.

nu meelest on hoopis põnevam, kui joon jääb lõpetamata. Mulle õudselts meeldivad Picasso visandid, vaat et rohkem kui ta teosed ise.

Sven Grünberg, Muusika 2004/6:

Mida aeg edasi, seda enam mulle tundub, et kogu kunst on väga tore ja pakub palju, kuid on midagi olulisemat kui kunst. Ehk lihtsamalt öeldes, tuleks vähemalt püüda mõista, mis toimub meie sees ja ümber, ning üritada saada paremaks inimeseks.

Alo Ritsing, Muusika 2004/7-8:

Vaimsus taandub palju sellele, kes kuhu oma aja paneb.

Kuhu siis vanasti aeg läks? Koor oli üks väheseid väljundeid, kus inimene leidis oma vabale ajale meelepärast rakendust. Koorid olid palju suuremad. Nüüd on igasuguseid asju – telekas, arvuti, klubid. Ükstapuha, on see koor, orkester, tantsurühm – seal peab alluma distsipliinile. Aga kõik kaebavad, et koori uusi liikmeid ei tule. Mida noored teevad? Joovad Pirogovi platsil õlut. See on niivõrd meeldiv tegevus ega nõua mingit distsipliini.

Hirvo Surva, Muusika 2004/7-8:

Kui tuleks kuldkalake ja täidaks ühe muu soovi, tahaksin ma olla Bach'i ajastus ja näha, kuidas Bach Leipzigi poistekooriga töötas.

Helena Tulve, Muusika 2004/9:

Ma arvan, et Eestis polegi selget muusikalist emakeelt peale rahvalaulu. Kunstmuusikalist oma keelt meil välja ei ole kujunenud, vaba kulgemise aeg on olnud liiga lühike. Pole koolkondi, on vaid isiksused, kes kuidagi järgnevad ja subestuvad. Aga on ka mingisugune ühine põhjamine

olemine ja valguse peegeldus, mis päris palju eesti muusikat identifitseerib.

Jaak Tuksam, Muusika 2004/11:

Väega peab olema ettevaatlik. Vägi kas kõnetab sind või ei kõneta, aga sina väega ei saa mängida.

Aivar Mäe, Muusika 2005/1

Kui ma Eesti Kontserti tuln, siis oli olukord väga halb. Keskmise kontserdi külastatavus oli nelikümmend kuulajat. See olukord tuli lõpetada. Ükskõik kui kõrge kunstilise tasemega kontserte me ei korraldaks, on see mõttetu tegevus, kui keegi neid ei kuula.

Laine Leichter, Muusika 2005/2

Olen alati imestanud, kui keegi kurdab igavust. Mul pole iialgi igav olnud, alati on aega puudu ja mitte kunagi üle.

Kärt Johanson, Muusika 2005/3:

Võib-olla inimesed on väsinud välismaa muusikast – mingi ring on täis saanud. See alaväärsuskompleks, mis eestlastel on, et pigem teeme välismaa asju välismaa moodi ja oma asjade kallale ei lähe, on vähenenud. Kindlasti on see ka tänu Viljandi pärimusmuusikafestivalile.

Raul Sööt, Muusika 2005/4:

Jazzmuusika tähendab loomingulisust, võimet hetkes läbi mõelda mitu stsenaariumi, seejärel valida nendest üks ja see ellu viia. Seda ei saagi õpetada. Saab vaid õppida ning välja arendada.

Timo Steiner, Muusika 2005/5:

Meie süvamuusika heliloojad saavad vähe tähelepanu. Me ju tegutsemegi, aga meist

ei räägita. Saalid on ju täis. Ei saa kurta, et poleks kuulajaid, aga üritustest lehtedes ei kirjutata.

Mati Turi, Muusika 7/2005:

Kui muusikategemine muutub töötegemiseks, siis oleks aeg pill kotti panna. Ei saa aru neist, kes ütlevad, no täna on Tallinna kontsert, peab korralikult laulma. Ükskõik kas laulan Tallinnas VIPidele või Obinitsa memmedele, pean hästi tegema.

Ivari Ilja, Muusika 8-9/2005:

Ma usun, et romantiline muusika sobib mulle. Eriti lähedane on mulle aja kulgemine romantilises stiilis; see on vaba, elastne, tunded võivad siin tugevasti temporütmikat mõjutada, võib hooratta käima lükata ja end selle jõul edasi kanda lasta, küllap on selline rütmitunne mulle geenidega kaasa antud.

Tõnu Kaljuste, Muusika 10/2005:

Iga uue muusika juhatamine on huvitav, üksipuha, mis kvaliteeti talle ennustatakse, mis hoiakud ta suhtes on. Muusikaringkonnad loovad ju hoiakuid, ja tihtipeale on need hoiakud tulnud kinnisest ringkonnast. Aga heliloojal, kes tahab maailmale luua, suurt auditooriumi oma muusikaga kostitada, pole tänapäeval sugugi kerge. Igatüel on mustmiljon heliloojat ees. Ja missuguste mõtetega ja millise helikonstruktsiooniga ta maailma tuleb... see kõik on alati suur fortuuna.

Aivar Tõnso, Muusika 11/2005:

Kui varem huvitas mind ehk rohkem uuenduslikkus vormilisest küljest, siis nüüd otsin pigem muusikast sidet ümbritseva keskkonna ja eluga ja uudsus kui selline ei pruugi seda kajastada, jäädes

selliselt kuidagi tühjaks.

Heiki Mätlik, Muusika 12/2005:

Kui kuude viisi reisiril olla, on oht läbi põleda, ja kui kuude viisi kodus olla ja uut informatsiooni peale ei tule, kolleegidega ei saa kohtuda, siis tähendab see, et vesi seisab. Muusika, elu, vaba aeg – kõiges peab elus olema balanss.

Jassi Zahharov Muusika 1/2006:

Ma näen tihti parajat valskust, kui keegi ütleb, et ta on otsekui lavale sündinud. Lava ei tohi kunagi kuritarvitada, sest seda tehes oleks näitleja langus kiire. Lava vastu peab alati jääma respekt.

Celia Roose, Muusika 2/2006:

Väga olulisena mäletan oma vanaema laulmist. See oli selline salajane asi. Kui meie olime ka toas, siis ta vaid ümises, aga ükski olles laulis ta sõnadega, mõnikord sain vaikselt tagatoas kuulates asjaosaliseks. Ma ei tea, kas mind võlus selles saladuses osaline olemine või laulmine.

Tanel Joamets, Muusika 3/2006:

Meil on veel sees soov teistest erineda ja eralduda. Talud asuvad üksteisest eemal, ei taheta asju teha samamoodi kui üleaedne. Kunstis ja muusikas on samuti. Igaüks tahab omamoodi õpetada ja õpilased tahavad erinevalt mängida. Sellepärast meil ongi ette näidata just individuaalalade saavutusi, nagu dirigente ja pianiste. Ja heliloojaid – kui suur protsent selle väikese rahva kohta superheliloojaid!

Siim Aimla, Muusika 8-9/2006:

Minna väga põhjalikult ühes suunas tähendaks minu jaoks loobumist. Praegune mitmekesisus tähendab arengut.

Lauri Öunapuu (Metsatöll), Muusika 7/2006:

Ma olen alati arvanud, et rahvamuusika ja –kultuur ei ole lavakultuur. Lava peal selle muusikaga käia pole kyll patt ega paha, see on pigem hea, aga rahvalaulud – kaluri-, metsamehe- ja kõrtsis möuraja laulud ei ole lava- laulud. Need ei sobi sinna. Sellepärast mulle ei meeldi ka rahvalaulutöötused.

Kui õpetan, arenen ka muusikuna. Kui kirjutan ja arranžeerin, õpin pillimängus juurde. Õpin muusikat kuulama ja kuulma, leidma uusi lahendusi, mida ma üksnes saksofonistina teha ei saaks.

Kalle Randalu, Muusika 10/2006:

Kui me muusikast räägime, siis kõneleme siiski materias, mida me tegelikult ei tunne. Võime rääkida, et see on poognatõmme, heli tekitamine; üks heli, millele järgneb teine. Kuid seda, mis nende kahe heli vahel juhtub, me ikkagi tegelikult ei tea. Ja jumal tänatud, et ei tea! Kui see oleks selge ning paigas, poleks tegemist sfääriga, mis tegeleb inimeseks olemise saladusega.

Toomas Vavilov, Muusika 12/2006:

Mida keegi partituuris näeb? Mõni näeb seal suurt emotsiooni, mõni sotsiaalse elu

peegeldust, mina näen mingit korda, mingit seletamatult ilusat korrapära nootide vahel, mille nimel peab orkestriga tööd tegema.

Jaakko Ryhänen, Muusika 1/2007:

Kui kuulen kaunist häält, avaldab see mulle mõju. Ja kui kuulen ilusat häält, mida ei osata kasutada, mõjub see eriti: kuidas võib olla, et inimesel on stradivaa- rius, aga ta ei oska sellel mängida.

Tiia Teder, Muusika 3/2007:

See on sotsiaalne küsimus: kuidas suhestuda oma kaasaja kunstiga. See pole üksnes kauni asja nautimine, vaid keeruline vaimne pingutus.

Andres Uibo, Muusika 4/2006:

Tegelikult on muusika üldse üks tohutu suur ime, mida ära seletada ei olegi võimalik. Kui mõtleme kas või sellele, et ükskõik, kas kasutada seitset nooti või kahteteist, ikkagi on neid ehituskive ju nii vähe. Alates gregooriuse koraalist läbi varajase mitmehäälsuse, läbi baroki, romantismi, kaasaja, läbi rockmuusika kuni röpini välja – kõik on kasutanud neidsamu kive.

MIRJAM TALLY
vabakutseline

New Yorgi Filharmoonikute hooaeg jätkub hiina solistidega

New Yorgi Filharmoonikud alustavad oma uut hooaega üpriski klassikakaugete märksõnadega, nagu iTunes, telefonihelinad ja veeb. See puudutab küll ainult orkestri uuendatud kodulehekülge. Nimelt on iTunesiga võimalik endale ka kontserdikatkeid netist alla laadida. Samuti on orkestri uuendatud koduleheküljel üleval mobiilihelinad Mozarti viimaste sümfooniatega, pakutakse "nänni" alates filharmoonikute logoga tassidest kuni särkideni jpm.

Muusikaliselt aga töötab filharmoonikute hooaeg mitmeid hiina päritolu muusikuid: 33-aastane dirigent Xian Zhang astub uuel hooajal filharmoonikute ette Beethoveni Seitsemenda sümfooniaga, 30-aastane sopran Hui He laulab nimirolli Puccini "Tosca" ning pianist Lang Langi esituses kõlab Tan Duni klaverikontsert. Teistest mainekatest kuulsustest mainigem tšellist Yo Yo Mad, lauljaid Barbara Cooki, Susan Grahamit ja Audra McDonaldit, pianiste Martha Argerichi ja Emanuel Axi ning viiuldajat Pinchas Zukermani. Ka on filharmoonikutel plaanis avardada oma geograafilist haaret kontserdireisidega Hiinasse ja Euroopasse. Veel on orkestri üks eesmärke meelitada spetsiaalse sarjaga kontserdisaali ka lapsi alates kolmandast eluaastast.

Franz Joseph Haydn
ORATOORIUM
AASTAAJAD

Solistid: **Maris Liloson** (sopran),
Mati Turi (tenor), **Uku Joller** (bass)

Dirigent: **Erki Pehk**

Võru Oratooriumikoor | Võru segakoor Hilario
Eesti Maaülikooli kammerkoor Camerata Universitatis
Võru Sümfooniaorkester

14. aprillil kell 18 Võru kultuurimajas "Kannel"
15. aprillil kell 15 Tartu Ülikooli aulas

Põnevad heliplaadid kuulsalt mehhiko tenorilt Rolando Villazonilt

2007. aasta töötab tulla üledukas mehhiko tenorile Rolando Villazonile. Alles veebruaris salvestas ta Virgin Classicsile oma uue plaadi "Gitano", millel kõlavad 20. sajandi hispaania *zarzuela*d (teatrilaulud). Villazon ise peab seda "kõige intiimsemaks" seni väljaantud plaatidest. "Siin on üheskoos Mehhiko emamaa Hispaania muusika, keel ja artistid, keda ma kõige rohkem imetlen ja kellelt olen kõige rohkem õppinud." Villazonil on silmapiiril veelgi plaadistusi. 2008. aasta algul ilmub tema esimene eksklusiivne sooloalbum Deutsche Grammophonilt. Plaadi pealkirjaks saab "Cielo e Mar" ning peale itaalia ooperimeistrite Verdi, Donizetti, Ponchinelli ja Cilea aariate on siin ka selliseid haruldusi nagu Saverio Mercadante ja brasiilia helilooja Carlos Gomesi looming. Aga juba septembris annab Deutsche Grammophon välja Villazoni albumi duettidega, kus kaastegev on sopran Anna Netrebko. 3. aprillil võib nende duetti nautida Metropolitan Opera 40. aastapäeva galal New Yorgis. "Püüan muusikalisel karakteril muuta elavaks omaenda keha, tunnete ja kogemuse kaudu," kirjeldab 1972. aastal sündinud hiilgava täheleannuga tenor tööd ooperirollide väljakujundamisel. "Samas aga lasen neil elada omaenda muusikalist elu. See on midagi sarnast sellega, kui kohtad elavat inimest, kellega leiad mõningaid ühisjooni, ennast temaga samastamata."

Skandaalid Soome Rahvusooperis

Soome Rahvusooper on sattunud meedia tähelepanu keskmesse, kuna teatri pikaajaliste võlgadele ja probleemidele on lisandunud teade peadirigendi Mikko Francki lahkumisest. Oma 14. veebruaril esitatud lahkumisavalduses toob Franck ise põhjuseks "erimeelsused juhtkonnaga". Sisuliselt on põhjus Rahvusooperi peadirektori Erkki Korhoneni ja tegevjuhi Pekka Kauranenit tehtud muudatustes, millega kehtestatakse ooperimajas kahekuuline sundpuhkus ja üleminek viiepäevasele tööajalale. Francki arvates aga kannatab selle tõttu ka kunstiline tase. Kõik need muutused on põhjustatud Soome Rahvusooperi hiigelvõlgadest, mis ulatuvad mitme miljoni euroni. Franck alustas tööd Rahvusooperi peadirigendina alles augustis 2006, ametiajaga viis aastat. Tema leping sätestab töösuhte katkestamisel küll aastase etteatamisaja, kuid Korhonen ja Kauranen soovivad selle üles öelda juba märtsi lõpul. Francki viimaseks etteasteks peadirigendina jääb seega Aulis Sallineni "Punane joon". Francki edasine töögraafik on vaatamata Soome Rahvusooperist lahkumisele tihe: ta juhatab "Salomed" Metropolitan Operas ning "Toscat" ja "Armujooki" Covent Gardenis. Lisaks jätkab ta järgmise suveni Orchestre National de Belgique'i muusikadirektori ja peadirigendina.

Philip Glass leidis tunnustust ka kodulinnas Baltimore'is

Väljend, et ükski prohvet pole kuulus omal maal, kehtib kõikjal: ligi kolmkümmend aastat on ta olnud üks tuntumaid heliloojaid, kelle muusika kõnetab usumatult laia kuulajaskonda. Tema liineaarsed meloodiad ja lihtsad harmooniad, korduvus ja hüpnootiliselt voogavad rütmid mahuvad stiilimääratluse "minimalism" voolusängi. Sanskriti- ja akkadikeelsed ooperiaariad, eksootiliselt põlisrahvaste kultuurist inspireeritud sümfooniad, muusika po-

Sarmikas mehhiko
tenor Rolando
Villazon.
FOTO INTERNETIST

pulaarsetele filmidele, nagu näiteks "The Illusionist" ja "The Hours"... Tundsite ära? Kuni viimase ajani on aga Philip Glass oma kodulinnas Baltimore'is äranatunud teenimatult vähe tähelepanu. Aga veebruaril lõpul, Glassi 70. aasta juubeli puhul austas Baltimore'i sümfooniaorkester teda kontsertidega pealkirja all "Life: a journey through time", kus kavas Glassi kontsert saksofonikvartetile. Muusikat illustreerisid Frans Lantingi fotod. "See võttis küll kaua aega, eks ole?" muigab helilooja ise, "arvan, et nad polnud selleks veel valmis. Aga ma olen tõesti rahul, et nad lõpuks ometi mu muusikat esitavad."

Rõõmurohke Grammyde aasta 2007

Veebruaris toimunud 49. Grammy auhindade jagamine tõi rõõmu ka Maarjamaale, sest Paul Hillier koos Eesti Filharmoonia Kammerkooriga pälvisid tähelepanu parima kooriesituse kategoorias Arvo Pärdi teosega "Da pacem". Hillier ja EFKK on varem Grammy nominendiks esitatud kolmel korral, plaatidega "Baltic voices 1" (2002), "Powers of heaven" (2003) ja "Baltic Voices 2" (2004). Nüüd siis oodatud võit. "Baltic Voices 3" on värskemate uudiste kohaselt esitatud BBC muusikaajakirja auhinna nominendiks ning see plaat on juba võitnud kaks tähtsast autasu, Diapazon d'Or Prize (2003) ja Preis der deutschen Schallplattenkritik (2006). Paul Hillier on toonud oma tööga tuntust Eestile ja eesti kultuurile kogu maailmas, olles muu

hulgas ka Pärdi kauaaegne koostööpartner ja biograaf. President Toomas Hendrik Ilves autastas Hillieri Valgetähe IV klassi ordeniga. Märtsikuus lõpetab Hillier töö Filharmoonia kammerkoori peadirigendina, et edaspidi jätkata külalisdirigendina ja erinevate salvestusprojektidega.

Grammy auhinnasaajate hulgas olid muuhulgas ka Michael Tilson Thomas San Francisco sümfooniaorkestriga. Mahleri Seitsemenda sümfoonia plaadistus tõi neile võidu nii parima klassikaplaadi kategoorias kui ka parima orkestriesituse eest. Kõige enam aga nopisid Grammysid Deutsche Grammophoni plaadifirma salvestused. Osvaldo Golijovi ooper "Ainadamar", esitajateks Dawn Upshaw, Atlanta sümfooniaorkester ja dirigent Robert Spano võitis nii parima ooperiplaadistuse kui ka nüüdismuusikateose kategoorias; klassikalise crossover'i albumi kategoorias tunnustati tähelepanuväärseks bariton Bryn Terfeli "Simple gifts". Muudes kategooriates tõsteti esile veel DG Maurizio Pollini CD-d Chopini nokturnidega ja Emersoni keelpillikvarteti albumit "Intimate voices" Griegi, Nielsen ja Sibeliuse kvartetidega.

Hansapank

K 18. aprill kell 19 Estonia kontserdisaal
N 19. aprill kell 19 Jõhvi kontserdimaja
R 20. aprill kell 19 Pärnu kontserdimaja
L 21. aprill kell 19 Vanemuise kontserdimaja

Kavas:
Vivaldi
Schubert
Chopin
Tšaikovski
Rossini
Hatsaturjan jt

GITARRISSIMA

Ungari/Austria

Klassikahitid viiele kitarrile

Tallinn 614 7700, Tartu 737 7537
Pärnu 445 5000, Jõhvi 334 2000
www.concert.ee

Barokkmuusika festival – aegunud ja ajatu lummus

MARJU RIISIKAMP
klavessinist

1.–11. veebruarini toimunud XVIII barokkmuusika festival (kunstiline juht Andres Mustonen) kujunes tavapäraselt mitmepalgeliseks sündmuseks. Siin oli pompöösseid suurvorme ja instrumentaalkontserte, rohkesti eksootikat ja müstikat, aga ka pisut introvertsema lähenemisega sooloõhtuid. Kontserdid, mida õnnestus kuulata, pakkusid massiliselt muljeid ja põnevalt poleemilist mõtteainet. Keskseks teemaks sai muidugi barokkmuusika kui selline, tema erinevus muust muusikast, elujõulisus ning arengusuunad tänapäeval.

Kaks vastandlikku Bachi õhtut

Saksa tšellisti Alexander Hülshoffi kavasa oli J. S. Bachi kolm soolosüiti tšellole (tsüklist BWV 1007–1012) esitatuna ajaloolisel itaalia pillil. Interpreet oli teinud valiku kolme duuris kirjutatud tsükli kasuks. Algselt Niguliste kiriku Antoniuse kabeli ruumi mõeldud kontsert toimus külma tõttu hoopis suures saalis. Olin küll istunud neljandasse ritta, kuid juba paarist esimesest taktist piisas, et aduda, mis ootab mind ees järgneva tunni jooksul... Poogna alt lähetatud helid paiskusid arusaamatu sumina tagasi ning mängitu struktuurist pisimatki ära tabada tundus ilmvõimatu. Loomulikult oli keerulises olukorras ka mängija, kuid oleksin siiski oodanud, et kogenuid interpreet võtab kasutusele suures akustikas sobiva mängustiili, mis eeldab hoolikamat kontrolli harmoonia vahetustes. Paraku seda ei juhtunud. Juba esimene prelüüd G-duur oli mõttetult kiire, puudus barokile igiomane artikuleerimine ja peendünaamika. Selle asemel olid romantilised paisutused meloodias, imeilukud meetrumivälised rõhud, harmooniline ülesehitus oli üsna segane ning halb intonatsioon kahandas üldmõju veelgi. Bach, kes meid ju enamasti alati kõnetab, ei teinud seda seekord Hülshoffi vahendusel, ehkki puhtalt mängutehnilised probleemid olid ju pealtnäha lahendatud.

Teise Bachi õhtu solist oli Iisraelis

sündinud, USA-s ja Saksamaal hariduse saanud viiuldaja Erez Ofer, kes mängis Kadrioru lossis. Oferi eluloost võis lugeda, et ta oli juba viieteistkümnendaastasel esinenud koos legendaarse Isaac Sterniga ja Iisraeli filharmoonikutega! Ta on pälvunud autasusid mitmetel konkurssidel, saanud niisiis suure professionaalse karastuse, ja mitte ainult muusikas. Nimelt on tal seljataga kolm aastat Iisraeli armees, seik, mis mulle kontserdil millegipärast ikka ja jälle meenus. Ofer mängis kolm sooloteost – kõik mollis. Kõigepealt sonaadid g-moll ja a-moll (BWV 1001 ja 1003), mille aeglasel osad on arendatud mõjuvateks kompositsioonideks, kõlades kui sisekaemused, ning kus kiirete osade fugeeritud struktuuris on vastandatud tavapärasest subtiilsemad efektid, nagu fanfaarilik ja kantileenne, imitatsiooniline ja kontsertlikult võistlev. Mängija esituses oli kõik see hästi jälgitav, samuti osadevaheline liigendatus ja arendusprintsip, mille kohaselt sisuline liikumine toimub impulsiivselt selguse ja korrastatuse poole. Oferi Bachi-tõlgendus oli pingestatud ja kuidagi karge, põhiorhk oli lineaarsusel, ehkki ka harmoonial olid vajalikud pidepunktid ning selge rütmistruktuur. Viimases teoses, Partiitas d-moll BWV 1004 oli selgelt väljendatud prantsuspärane tantsulisus ning tsükli lõpetanud ülituntud *chaconne* kõlas kui epiloog – kõik afektid traagikast kuni kirgastumiseni olid meisterlikult ühisnimetaja alla võetud.

Hääle ilu lääne ja ida moods

Inglise vokaalansambel *The Clerk's Group* esitas Byrdi, Tallise, Dowlandi, Williamsi jt loomingut. Inglise renessansi on inglaste endi esituses alati meeldiv kuulata, peale selle oli ette valmistatud lausa dramaturgilise arendusega kava, kus "käidi läbi" inimese erinevad eluetapid ja kogu tunnete skaala meditatsioonist (Tallise "Jeremia nutulaulud") noorusvärsket 16. sajandi õukonnalaulude ja eluloojaku teemadeni välja (Sullivani "The long day clo-

Erez Ofer mängis Kadrioru lossis nõudliku kava Bachi sooloviiluiteostest.

ses"). Kava algusosa lamentatsioonid, mis kujutavad endast inimkonna vanimaid tekste, kus üksikisik oma hingeseisundit nii siiralt reflekteerib, olid hea intonatsiooniga, kuid jäid kõlaliselt pisut haraliseks. See oli ka ainus puudus, mis lõpu- poole sootuks kadus. John Dowlandi laul "Say, Love, if ever thou didst find" esitles muidu nii melanhoolset heliloojat, keda on tema eluajal iseloomustatud sõnadega

Paarilaulus kasutas erakordse häälega lauljatar Munodzat Jultševa resonaatorina ka taldrikut.

FOTOD EESTI KONTSERDI ARHIIVIST

“semper Dowland, semper dolens”, hoopis erinevast, humoorikast küljest.

Kava teiseks raskuspunktiks oli 19. ja 20. sajandi vokaalmuusika. Huvitav teos oli 1955. aastal sündinud helilooja Christopher Foxi “A spousal verse”, mis oma põimunud tekstidega mõjus kuidagi nägemuslikult, lausa seeravlikult. Nelja meeshääle heas ansambli esitatud Williamsi “Linden Lea” oli aga tuttavlik nagu meie ärkamisaegne koorilaul.

Hoopis teistsugust vokaaltehnikat kuulis aga sufi ja usbeki muusika kontserdil, kus laulis **Munodzat Jultševa** (saateansambliks usbeki rahvapillid rubab, kidžak, doira ja ud). Ansambli eestvedaja on laululooja ja tekstide autor Šavkat Mirzajev. Kavale lisas

vaheldust sarmikas tantsijanna Rando Dju-robajeva.

Sufism on teatavasti müstilis-asketliku suunaga liikumine, mille kõrgeaeg oli 12. sajandi paiku ning nii nagu keskajal, osalesid ka sufismi liikumises tihti naised. Jultševa, kelle nimi on tõlkes “tõus Jumalani” on tõepoolest fenomenaalne laulja, äärmiselt vahe- tu ja emotsionaalne. Imetlust äratas tema suure ulatusega hääleaparaat, kusjuures paar- ris loos kasutas ta resonaatorina taldrikut – see kõik oli ehedast sisemisest ekstaasist kantud ja ülimalt intensiivne. Küllaltki vöö- rapärase usbeki muusika üldist kulgu jälgi- des tekkisid mul seosed keskaja muusikaga, eelkõige orientaalse ja struktuurilt kumma- lise estampiiiga. Pillimeeste muusitseerimine oli vahetu, hämmastavalt paindlik ja vaba. Eriti nauditav oli löökpillimängija täpne ja vitaalne soolo, mille ta esitas tantsu saateks! Suurest imetusest hoolimata tundusid aga laulud kuidagi liiga sarnased – olid need siis 16. või 20. sajandist, rahvalaulud või klassikalised laulud, taldrikuga või ilma...

Kavalehel oli tekstide sisule ainus vihje: inimene ületab kõik takistused ja jõuab lõ- puks Jumalani. Laulude pealkirjad olid us- beki keeles, juurde oli lisatud teksti autori nimi ja see oligi kõik. Cicero on öelnud, et kõnemehe ülesanne (laulja on minu jaoks ka kõnemees ja laulmine ülimalt tekstikesk- ne tegevus) on “kuulajate vaimu nii harida, löbustada kui ka sügavalt liigutada”. Heake- ne küll, saan aru, et sufi tarkade vaimne pä- rand on olnud sajandeid salaõpetus, aga ik- kagi oleksin tahtnud teada, kuidas see sufist- lik tee jumalani siis kulgeb ja mida laulja sellel teel kogeb.

Esinduslik lõpugala

Festivali pidulikult lõppkontserdil, kus osa- lesid Tallinna Kammerorkester Andres Mustoneni juhatusel ja solistid **Aile Ass- zonyi** (sopran), **Massimo Mercelli** (flööt), **Andreas Frölich** (klaver), **Ivo Sillamaa** (klavessiin), valitses suurejooneline gala- õhkkond. Kavale olid esindatud Vivaldi (Flöödikontsert D-duur), Mozart (aaria “Per pietà, ben mio” ooperist “Così fan tutte”), Rameau (avamäng ooperile “Il Pigmaliõne”), Händel (aaria oratooriumist “Simson”), Haydn (Klaverikontsert G- duur), Adam (“Variazioni di bravura”) ja taas J. S. Bach (Brandenburgi kontsert nr 5).

Galaõhtul oli palju meeldivat. Laulja Ai-

le Asszonyi vägagi nauditav Mozarti esitus, tema eriti keskregistris mõjuv täiskõlaline tämber, ilmekas fraasikujundus ja hea teksti- andmine. Frölichi Haydnis võlusid kaunid kantileensed löigud, orkester oli selles rollis väga hea, lausa hiilgas oma õigesti ajastatud aktsentidega; Bachi kontserdis meeldis esi- mese osa nõtkete liikumine ning teise osa rahulik “jutuajamine” kolme solisti vahel, kui kõnelusse liitus ka dirigent Andres Mus- tonen ja lisas kaunilt artikuleeritud muusi- kalisi lauseid.

Oht barokkmuusikast võõranduda

Seekordne barokkmuusika festival oli igati nauditav: huvitavad interpretatsioonid, hästi korraldatud kontserdid, alati piisavalt publi- likut, ilusa kujundusega kavad. Punase ni- dina näis festivali läbivat vaimu, reli- gioosse ekstaasi seisundi otsimise.

Kuid barokkmuusika üle mõtteid mõl- gutades tekkis mõningane sisemine tõrge festivali kavalehti sirvides, kus silmasin tihti pisut sportliku ja suurustleva maiguga ülivõrdeid, nagu “Bachi soolosaadid kui viiulimängu meisterlikkuse mõõdupuu”, “soolosaadid esitavad kõrgeid tehnilisi nõudmisi mängijale”, “proovikivi igale laul- jale”... See kõik tundub mulle pisut võõran- dunud ja väheke kulunud maiguga. Võõ- randunud seepärast, et barokkstiil nõuab esitajalt tõesti palju, kuid seda eeskätt väl- jendusvahendite tundmisel, mitte niivõrd virtuoossuses. Kindlasti on ka 19. sajandil juurdunud barokitõlgendus muusikaajaloos oma kindla semantilise tähendusega, kuid me ei tohiks tänapäeva ajalootruust suunit- lusest, mil asjakohane informatsioon on kõi- gile kättesaadav, mööda vaadata. Nikolaus Harnoncourt ütles juba eelmise sajandi 70ndail: “Me oleme tüdinud kuulamast kontsertidel muusikat viie sajandi läbilõi- kes, mis kõik kõlab 19. sajandil moodi tulnud kõikehõlmava *legato* stiilis. Pateeti- lised laused, nagu “tõeline kunst on ajatu; muusika ei vaja tõlkimist – ta on univer- saalne kõigile mõistetav keel, ta ühendab kõiki rahvusi, kultuure, sajandeid”, on äär- miselt eksitavad, sest iga ajastu kultuur on just nimelt talle iseloomulike tunnustega ja räägib inimesi erutanud teemadest talle ainuomases keeles.” Barokkmuusika vi- sioon “läbi 19. sajandi prillide” on hoopis teistsugune kui tänapäeva lähenemine, mil pilt on ammugi muutunud tunduvalt “tera- vamaks”.

Intellektuaalid omavahel

ARDO VÄSTRIK
tšellist

Veebruari viimasel õhtul toimus Estonia kontserdisaalis oluline kultuurisündmus, nimelt esines esmakordselt Eestis Berliinis resideeruv Petersen Quartett. Sündmuse tegi erakordseks asjaolu, et tuntud kollektiivis mängib 2003. aastast kaasa ka eesti tšellist Henry-David Varema (viilil Conrad Muck ja Daniel Bell, vioolal Friedemann Weigle).

Olles ansambli juba paar korda välismaal kuulnud, mõtlesin millegipärast endastmõistetavalt, et leian eest täis saali. Võib-olla see ainult tundub mulle, kuid siiani on maailmakuulsad keelpillikvartetid toonud Estonia kontserdisaali küllaltki rohkearvulise publiku. Seda suurem oli mu üllatus, nähes hõredalt täidetud ridu saalis – võib-olla oli põhjuseks viiruste rohkus, võib-olla aga hoopis teadmatus.

Ilmselt tasubki siinkohal ansambli veidi lähemalt tutvustada. Peterseni kvartett sai oma nime viuldajalt Ulrika Petersenilt, kes 1979. aastal moodustas ansambli tolleaegse Ida-Berliini Hanns Eisleri nimelise Muusikakõrgkooli tudengitest (tänapäevani mängib ansambli algkoosseisust vaid violamängija Friedemann Weigle). Peatselt saavutati rahvusvahelist tunnustust konkurssidel Evianis (1985), Firenzes (1986) ning Münchenis (1987, ARDi konkurss). Alates 1992. aastast, mil esiviuliks sai Conrad Muck, on kvartett välja andnud palju kõrgeid hinnanguid (Deutscher Schallplattenpreis, Choc de l'Année, Echo) pälvinud plaate, millel kõlab Viini klassikute, saksa romantikute, prantsuse impressionistide ning mitmete oluliste 20. sajandi heliloojate looming. Peterseni kvartetil on lõppjärgus ka pikaajaline lindistusprojekt kõigi Beethoveni keelpillikvartetidega. Lisaks salvestustele on kontserdireisid viinud kollektiivi juba kuuele kontinendile ning tegemist on tänapäeva ühe nõutuma kammeransambliga.

Arvestades asjaolu, et Peterseni kvartett on viimaste aastate jooksul teinud ka mitmeid maailma esiettekandeid, oli nende Tallinna kontserdi kava üllatavalt ortodoksen. Loomulikult ikka heas mõttes, sest sel-

lisel tasemel ettekandeid kvartetimuusika kuldvaramust ei kuule siinmail just iga päev. Kontserdi avaloona kõlas Mozarti F-duur kvartett, mis on 1773 loodud kuuest nn Viini kvartetist (KV168–173) esimene. Igal hetkel kumab teosest läbi noore helilooja eeskuju Joseph Haydni, eriti tema kvartetid op 20. Nagu Haydnil, on ka Mozarti faktuuris äärmiselt olulised sisemised hääled ning teose viimane osa on fuuga vormis. Peterseni kvarteti tõlgenduses kõlas teos täpselt sellisena, nagu ta kõlama peaks – laitmatult puhtalt, kergelt ning väga värvirohkelt. Tegelikult haaras ansambel alates esimesest noodist oma musitseerimise tehnilise perfektsuse ning äärmise detailsusega, seda nii tekstitruuduse kui ka koosmängu mõttes.

Järgmisena kõlanud Šostakoviči kvartett nr 8 c-moll op 110 on muusikaajaloos Mozarti "Väikese öömuusika" järel mängitavuselt ilmselt järgmisel kohal. Kuna teos on niivõrd tuntud, on küllap igal kuu-

Peterseni kvarteti mängus on piisavalt intellektuaalsust, samas ei unustata ka mängulisust.

FOTO EESTI KONTSERDI ARHIIVIST

lajal välja kujunenud arusaam, kuidas nime- tatud lugu peaks esitama. Meil siin on mõnes mõttes ehk isegi eelispositsioon, kuna oleme n-ö ida ja lääne vahel: paljud on kurnis Šostakoviči loominguga tagamaade ja teoseid saatvate "lugudega", samas on koos raudse eesriide tõusmisega jõudnud siia palju informatsiooni läänes juurdunud tõlgenduste kohta. Peterseni kvarteti esitus oli üllatav eelkõige kiirete osade meeletute tempode, aga ka kohati lausa füüsiliselt nähtavate kulminatsioonide tõttu. See ei tähenda, et loole oleks lähenetud kuidagi robuselt, kuid veelgi rohkem oleks mõju avaldanud kohatine kontrollikaotus. Olgugi et teos oli väga veenvalt kuulajani toodud, jäi võib-olla natuke puudu mingist emotsionaalse vaakumi tundest, mis Šostakoviči muusika kuulamisel tihtilugu tekib. Kuid kahtlemata sõltub iga kuulaja reaktsioon muusikale ka tema hetkemeelolust.

Kontserdi teise poole moodustas Beethoveni kvartett F-duur op 59 nr 1 "Razumovski". Vene saadikule Viinis krahv Andrei Razumovskile pühendatud ja 1806 valminud kolm kvartetti on justkui sillaks klassikalise ja romantilise ajastu vahel ning neid peetakse kvartetitšanri parimateks näideteks. Beethoveni kvartetides on mingit kõikehõlmavuse tunnet ning nende kuulamine on sarnane filosoofilise raamatu lugemisega. Peterseni kvarteti mängu iseloomustuseks võiks laenata saksa poeedi Goethe sõnu, mida ta on kasutanud tabavalt kvartetimängu kirjeldamiseks: "kvartett, see on nelja haritud inimese vestlus". Nende Beethovenis oli piisavalt palju sobivat intellektuaalsust, samas ei unustatud mängulisust, mis kahtlemata on üks oluline osa sellest muusikast.

Lisaks kontserdile Tallinnas ja Tartus andsid ansambli liikmed meistriklassi ka Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, millest osasaanud kõnelesid vaid ülivõrdes. Loodetavasti on kontserdikorraldajatel oidu Peterseni kvartetti peatselt siia tagasi kutsuda ning kuulajatel õnne neid taas kuulata. Igal juhul võib sellest kohalikule kultuurielule ainult head sündida.

Avastades minevikku ja unustades oleviku

RAILI SULE
muusikateadlane

16. veebruaril tähistasid Rahvusoperi sümfooniaorkester ja ooperikoor oma 100. aastapäeva, kandes Estonia kontserdisaalis peadirigent Arvo Volmeri juhatusel ette Alfredo Catalani ooperi "La Wally" kontsertversiooni.

Alfredo Catalani (1854–1893) oli mõistatuslik isiksus itaalia ooperi ajaloos, kelle loomingule ennustati küll suurt tulevikku, aga nüüd, mil tema surmast on möödunud rohkem kui sajand, ei ole ta ooperilooming eriti laialt tuntud. Viiest lavateosest on enim mängitav ooper "La Wally", mis esietendus 1892. aastal Milano La Scalas Arturo Toscanini juhatusel. "La Wally" oma kaunite meloodiate ja värvika orkestratsiooniga avab traagilise loo, kus rikka maaomaniku tütar astub vastu sotsiaalsele kriteeriumidele, ta pole nõus abielluma isa väljavalituga ja järgides südame häält lahkub mägedesse. Armastatuga kohtumine ooperi viimases vaatuses toob küll unistuse uuest õnnelikust algusest, aga kangelaste elutee katkeb lumelaviinis.

Viimase kümmekonna aasta jooksul võib muusikamaailmas leida üha rohkem salvestusi Catalani loominguga; tema teoste poole on pöördutud võib-olla ka sooviga avastada vähem tuntut.

Teatriaasta 2006 ja hooaja 2006/2007 võib rahvusoperis tugevalt plusspoolele kanda, "La Wally" kontsertettekande selle hulgas. Suurepärasel loomingulises vormis olev Estonia sümfooniaorkester, ooperikoor (koormeister Elmo Tiisvald) ja solistid sopran Heli Veskus, metsosopran Juuli Lill, bariton Aare Saal, bass Leonid Savitski, bass Priit Volmer ning külalissolistid sopran Kristine Gailite (Läti) ja tenor Emil

Ivanov (Bulgaaria) eesotsas dirigent Arvo Volmeriga töid saalitäie publiku ette muusikaliselt veenva ja lugupidamist vääriva esituse. Publiku vähese huvi tõttu jäi aga Tartu ettekanne hoopis ära.

19. sajandi lõpp oli säravate lauljaisiksuste aeg. Ka ooperi "La Wally" nimiosa laulis omaaegne kuulus sopran, rumeenia päritolu Hariclea Darclee. Rohkem kui sajanditagustest esitustest saame kirjasõnas lugeda ülistavaid lugusid, jäädvustused helipildis ju puuduvad. Aga milline on seis praegu? Kui veel mõni aasta tagasi sai õhata selle järele, et meie lauluteatrites puudub hiilgevormis esinduskoosseis nagu ca kakskümmend aastat tagasi, siis nüüd võib julgelt öelda, et meil on väga häid noori lauljaid. Kas me aga kümne või rohkema aasta pärast saame hinnata muusikateatrite või tänaste lauljate praegust taset professionaalselt jäädvustatuna, on iseküsimus. Noored lauljad ei ole üldsusele nähtavad. Nad ju ei osale seriaalides, ei juhi meelelahutussaateid, vaid teevad ausalt oma tööd, et valitud erialal end teostada ja edasi jõuda. Muidu ei saaks tekkida olukorda, kus mitte väga sage teatrikülastaja pärib infot juba mitmeid aastaid teatrilaval esiplaanil olnud noorte solistide kohta, kellest laiem avalikkus midagi ei tea. Selline on olnud mu isiklik kogemus "Talupoja au" ja "Pajatsite", "Tuhkatriinu" ja Vanemuises etendunud "Hoffmanni lugude" järel – ja need kõik on etendused, mis tõestavad meie noorte lauljate võimekust. ETV videotegis ei kajastu kuidagi lauluteatri praegune seis.

Jan Kaus artiklis "Kultuur nähtavale" (Postimees 28. II) kirjutab: "ETVd vaadates jääb mulje, nagu kultuur oleks osa spordist,

mitte vastupidi. Ent tegelikult peaks ETVs olema sarnaselt spordiudistega ka kultuuriuudised, sest kui huvi kultuuri vastu puudub, siis see on tingitud enamasti vaid vähesest infost."

Kõige tõsisemalt võetav kultuurisaade on "OP!", mis aga ei võimalda oma formaadis süvitsiminekut. "Muusikaelu" teemade valikus ei ole ma süsteemi tabanud, saate eetriaeg on pidevalt muutuv ning liiga hiline. Ajakirjanduslik uudisekünnis ja reklaam sakraliseerivad põhiliselt suuri projekte. Enne Rahvusoperi juubeliaastat avaldasid mõtteid teatritegijad. Teo Maiste: "Varem oli meid rahvale rohkem näha. Kahju, et televisioon on sellest praegu loobunud. Estonia teater satub teleriekraanile ikka väga juhuslikult, nagu ka ajalehtedesse." Arvo Volmer: "Rahvusoperi võiks üldisemas kultuuripildis olla rohkem esil. See on ju üks eesti rahva suuremate ühistest saavutustest, et selline asi on üldse olemas, ja meil tasub saavutatut üle uhke olla." (Muusika 2005, 8/9). ETV juubelisaadetes puudus sõnum olnud ja olevast. Ometi on muusikateater olnud ka nähtaval (vt Eva Potter "Estoonlased Eesti Televisioonis" I–II, TMK 2006, 8/9 ja 10).

Wally aarias "Ebben? Ne andró lontana" ("Niisiis, lähen siit ära kaugele"), mis on Catalani ooperi aariatel väljendusrikkaim, jätkab nimitelgelane: "Kes teab, kas ma tulen iial tagasi ja kas sa mind veel kunagi näed..."

Kuidagi ei sooviks, et meie noored lauljad leiavad võimalusi ja avalikkuse tähelepanu mujal ning tulevaid koju heal juhul ainult külalistena.

Kauged maad “Maal ja Ilmal”

INDREK SÄRG

filoloog ja pedagoog

Festival “Maa ja Ilm” Tartus, 2. ja 3. märtsil.

Viiljandi pärimusmuusika festival pungub ja poegib. Septembris tähistatavale rahvamuusika lõikuspeole on lisandunud “Maa ja Ilm”. Viimast peetakse Tartus ning asukoht näib olevat tinginud ka teistsuguse kontseptsiooni. Rohkem maailma – maailmamuusikat, kus annavad tooni eksootilised külalised ning harjumatud kooslused.

Maailmamuusika olemust pole kerge sõnastada – meil on juba olemas sellised või(s)tlevad mõisted nagu rahvamuusika, pärimusmuusika ja folkmuusika. Järsku ongi nii, nagu naljaga pooleks öeldakse: kui tulevad kokku setud ja laulavad oma laule, on see pärimusmuusika; kui eestlased kultuurimajas laulavad ja pilli mängivad, on see rahvamuusika; ent kui lavale aetakse kokku setu, bantu ja peruu indiaanlane, kes korraga oma laule laulavad, on see maailmamuusika. Asja hilistekkelist olemust ja tehnikku saamisluugu näib see peegeldavat küll.

Festivali toimumispaigana on Tartu vajanud end alles tõestada. Peamiselt Vanemuise teatris ja kontserdisaalis toimunud ürituse hetkeseis näitas, et nii mõnigi kord oli saali liiga suur. Teatrisaali õhustik sobis “Maa ja Ilmaga” päris kenasti, seevastu kontserdisaali olemus ja akustika küll kuidagi folk-, rahva- ja maailmamuusikat ei toeta. (Ei teagi muusikastiili, mida too isikupäratu saal toetab – kahekümnendate närvilist ekspressionismi ehk?). Kui Tartu tahab ka edaspidi talvisel ajal rahvalike muusikafestivalide linn olla, tasuks näiteks Sadamateatri ümbrus korda teha ning sinna lisaal ja korralikud kohvikuruumid rajada. Samamoodi peab ka festival ise ennast tõestama ja publikule naha vahele pugema. Praegu tundus “Maa ja Ilm” pigem huvitavate üksikkontsertide sarjana kui tervikfestivalina – vahest ka seetõttu, et sellise üritusega kaasneval “folgielul” polnud õiget paika. Eksootikat, tavatuid kooslusi ja huvitavaid kõlasid jagus siiski mitmele maitsele.

Sillaehitajad Tigran Aleksanjan ja Andrew Cronshaw.

FOTO RASMUS PUKSMANN

Lehemeeste huvi äratas kõige enam aafrika-norra segaansambel Cissokho System, kus kolm musta ja kaks valget meest esitasid Lääne-Aafrika *mbalax*-muusikat. Eesti kuulajale võis pakutav pisut meenutada pillilavaid jamaika rütme, võis imestada väikese jõhvkeeltega kitarrilaadse pilli mänguvõimaluste üle ning muidugi uudistada maailmist ansamblijuhti Solo Cissokhot. Pisikesest mandinka hõimust pärit mees olevat suguvõsalaulik, kes kannab traditsiooni ja ehitab pikakaelalisi aafrika harfe ehk korasid. Selle heli meenutab tõesti harfi, ent välimus pigem suurt fallost. Põis all, vars ülal, mängitakse süles püsti hoides. Kora loob vähemalt õhtumaises teadvuses seoseid viljakusriituste ja muusika vahele, mida oleks põnev freudismi valguses analüüsida. Solo Cissokho nautis oma esinemist ja näis, et iga noot tekitas temas uue tundetooni. Lava ette tantsupõrandale jõudis energiat küll, tahapoole vähem.

Samast tüvest võrsunud Ellika ja Solo pakkus mõtlikumat rahvamuusikat. Tegu on rootsi viuldajanna Ellika Friselli ja Solo Cissokho duoga, kus vaheldumisi korahelediga kuulis ka põhjamaiselt kargeid-karskeid rootsi rahvaviise. Kontrast oli igatahes

muljetavaldav: heledapäine klassikalises mustas kleidis valge naine viuliga ning hommikumantlit meenutavas kirjuses halatis must mees oma ürgse erotogeense rahvapilliga. Teineteist toetav ja arvestav mängulaad osutas siiski, et muusika võib ka selliste erinevuste puhul sildu luua.

Ka Andrew Cronshaw ja Tigran Aleksanjan pakkusid hapraid helisildu ja võimust süveneda eri pillide kõlomaailmadesse. Cronshaw on multiinstrumentalist, kes nõiub helisid välja nii slovaki suurest flöödist *furaja*’st kui pehmekõlalises hiina puhkpillist *ba-wu*’st. Tema põhipilliks on siiski elektrikannel, millel ta oma mõtliku maneeriga rahvamuusikaseadeid loob. Kontserdil olevat kõlanud šoti, galiitsia jt maade rahvamuusika kõrval ka soome oma, ent see sulandus niivõrd üldisesse meeoleolu, et äratundmine jäi olemata. Sellele aitas kaasa ka Tigran Aleksanjan oma südantlõhestava kõlaga armeenia puhkpilli dudukiga. Cronshaw ja Aleksanjani pakutavat nimetati “seisundimuusikaks”, ent samavõrd iseloomustab nende kava näiteks pealkiri “õrnu ja hapraid kõlasid maailma loomise ajast”.

Mustlaspunt KAL pidi andma teisele

festivalipäevale efektse lõppakordi ning enam-vähem tuli ta sellega ka toime. Koos seis pakkus rohkeid kõlavõimalusi: kaks löökriistamängijat, bass, kitarr, viiul, klahv- ja nuppakordion. Paraku kaasnes sellega ka segane helipilt. Imetlustäratava löökriistaarsenali kõrval kõitsid nobe nuppakordionimäng ning lüüriline mustlaskitarr. Lüürikaga KAL aga ei liialda – mustlaskultuurile omast ülepakutud tundlemist on suisa programmiliselt vähemaks roogitud, et traditsioon tänapäeva linnakultuuri sobiks. Tegu niisiis Serbia Ku-kerpillidega. Väga hästi passiks KAL Viljandi pärimusmuusikafestivali suurde telki ning muidugi loodaks sellist punkti mõnes balkani kõrtsis kohata.

Eesti tegijatest sai kuulata arm-said Vägilasi oma tuntud, aga järjest nauditavamas headuses, Viljandi festivalidel tuttavat Eesti-Ukraina meeskonda Svjata Vatra, kes ka tantse õpetas; seni veel rabadalt mõjuvat regivärsirocki esitavat rõõmsate Tallinna noorte Diskreetse Mango Triot, Tiit Kikast ja Raul Saaremetsa mikserpuldiga; Kulno Malvat akordioniga, mis kõlas lüürilistes palades suisa jumalikult; Viljandi Kultuuriakadeemia rühma Mu Kultura ning Viljandi Noorte Sümfooniaorkestrit koos Viljandi muusikakooli neidudekooriga. Viimased esitasid waleslase Karl Jenkinsi teose "Adiemus", eestikeelse alapealkirjaga "Laulud pühamutest". Häälutusliku tekstiga, rahvamuusikal põhineva suurvormi esitus osutus selle festivali kõige ilusamaks üllatuseks. Viljandi orkester on hea dünaamikaga ning koorineitude esitus võluv ja sametise kõlaga. Asi väärib rohkem tutvustamist ja plaati valamist. "Maa ja Ilm" õpetas taas, et võõraid tasub kuulata kas või selleks, et veenduda oma headuses.

IMPRESSIOONID

Jutustamise võimalikkusest nüüdismuusikas

Erkki-Sven Tüüri Klaverikontserdi esiettekanne Eestis

KERRI KOTTA
muusikateadlane

Narratiivsuse olemasolu või selle puudumine on olnud 20. sajandi muusika üks olulisi teemasid. Üritamata siin anda mingit ammendavat muusikalise narratiivsuse definitsiooni, võib ometi öelda, et tegemist on muusika spetsiifilise omadusega tekitada kuulaja tajus teatavaid erilisi seoseid, mis võimaldavad muusikapala "tõlkimist" tavakeele kujundlikeks lauseteks. Sellest võib jääda mulje, nagu oleks narratiivsus muusikas sama mis programmilise muusika. Nii see siiski ei ole: tegemist on oluliselt laiemal nähtusega, mis on seotud valdava osaga n-õ klassikalisest, st eelkõige kontserdisaalis esitamiseks mõeldud kunstmuusika traditsioonist. Võib öelda ka nii, et narratiivses muusikas üks heli tuleneb teisest, samas kui mittenarratiivses pannakse üks heli teise kõrvale. Ja jällegi ei tohiks sellest teha järeldust, et narratiivsus muusikas võib võrdsustada pelgalt selle pideva kulgemisega; jutustuse loogika võib muusikale ette kirjutada ka "katkestusi".

Paljud 20. sajandi heliloojad on püüdnud narratiivsus rohkem või vähem ebateadlikult vältida. Paljuski tuleb see ilmselt sellest, et narratiivne mõtlemine võib suruda heliloojale peale teatavaid etableerunud rollimänge, mida autor ei soovi aga tingimata järgida. Pärilselt näib traditsiooniliselt mõistetud narratiivsus muusikast kaduvat alles n-õ korduste muusikas või staatilises muusikas – just minimalism on hea näide selle kohta, kuidas hoolimata pidevast ja jälgitavast arengust (kontinuiteedist) ei teki muusikas lugu selle sõna traditsioonilises tähenduses.

Kui dissonantsi emantsipeerumine vabastas kooskõla või heli klassikalise harmoonia ülemvõimu alt, kuid jättis meloodilisel, laadilisel või motiivilisel tasandil ikka üksteisest sõltuvaks, siis peamiselt 20. sajandi teisel poolel alanud heli emantsipatsioon vabastas selle (vähemalt teoreetilise võimalusena) üldse

igasugustest kontekstuaalsetest sõltuvussuhetest. Sellist heli nartsissistlikku iseolemist teoses olen teisel nimetanud ka muusikaliseks hedonismiks. Ka see nähtus näib olevat seotud (vähemalt oma klassikalisesemates ilmingutes, mõeldagu näiteks Morton Feldmanile) traditsioonilise narratiivsuse vältimisega.

Siiski on muusikas üks valdkond, millest mõtlemine väljaspool narratiivsust näis ka 20. sajandil üsna võimatu. Pean siin silmas sümfoonilist muusikat. Sümfoonilis ja sümfooniline mõtlemine muusikas tekibki ju 18. sajandil juba narratiivseks muutunud muusika pinnalt, olles üks eriline (et mitte öelda dialektiline) viis lugusid jutustada.

Ka Erkki-Sven Tüüri muusikalise mõtlemise kirjeldamiseks sobib kasutada epiteeti "sümfooniline", kõlaga see sõna siis nüüdismuusikast rääkides kui tahes anakronistlikult. Tema muusika muudab aga eripäraseks see, et erinevalt mõnest neoromantikust, nagu näiteks John Corigliano, ei kasuta ta oma muusikas narratiivi ülesehitamiseks traditsioonilisi temaatilis-motiivilisi vahendeid, vaid pigem ruumi-, aja- ja proportsioonisuhteid. Tüüri muusikas ei anna mingile helikompleksile sisu mitte niivõrd selles sisalduvad võimalikud intervalli- ja rütmiseosed, kui võrd helikompleksi suhe teose aegruumilise tervikuga. Siit tulenevalt on Tüürile oluline ehitada oma teose struktuur üles justkui "reaalajas", lasta kuulajal saada osa mitte ainult tervikust, vaid ka selle kujunemisest, mis muudab Tüüri muusika sarnaseks Jean Sibeliusse, aga ka Lepo Sumera muusikaga.

Ka Tüüri Klaverikontsert on eelkõige sümfooniline teos. Hoolimata klaveri kui solisti olulisest rollist selles teoses, võiks teose pealkirjaks olla ka "Sümfoonia soleeriva klaveriga". Helilooja otsust jääda seekord traditsioonilisema pealkirja juurde

Erkki-Sven Tüüri võime jutustada muusikaliselt huvitavaid lugusid traditsioonilisi vahendeid peaaegu kasutamata on muljet avaldav.

FOTO ERSO ARHIIVIST

(erinevalt näiteks Neljandast sümfooniast "Magma", mis on sisuliselt löökpilli-kontsert) võib ilmselt põhjendada üheosalises teoses peituva kolmeosalise vormiga (viide klassikalise instrumentaal-kontserdi kolmele osale). Nimetatud kolm osa on kui kolm "kosmoloogilist" protsessi, milles iga kord ehitatakse üles uus "maailmakord".

Teose esimest osa võib tõlgendada otsest maailma loomisena, milles klaver juh-tiva instrumendina orkestri "käima tõmbab". See on orkestri erinevate pillirühmade järkjärguline iseseisvumine, mis alla-kirjutanus tekitab assotsiatsioone Marc-

André Dalbavie viiulikontserdi algusega. Alles kontserdi kaheksandal-üheksandal minutil rebib orkester end solistist lõplikult lahti ja ehitab üles esimese kulminatsioonilaine, hõlmab ruumi, st loob maailma. Teine osa (*quasi adagio*) loob mulje fragmenteeritud ruumist, st ruumist, mille osad on üksteise suhtes diskreetsed. Klaveri osaks on nüüd nimetatud diskreetsed ruumipunktid taas ühendada. Repetitsiooni ühel noodil võib tõlgendada energia koondumisena, mida saab näiteks hinduistliku kosmoloogia järgi omakorda seostada ka (inim)teadvuse tekkega, isiku sünniga. Repetitsioonile järgneb mõõdetud ja justkui mööda astmeid kulgev tõus, mida on võimalik seostada taevatrepi või -redeli ideega (*Jakobsleiter?*). See kõik looks nagu pildi maailma laskunud või maailmas (taas)kehastunud Jumalast, kelle üles-andeks on taastada side maa ja taeva, inimese ja tema aluse vahel. Erinevalt esimesest osast ei näi klaver teise osa lõpus enam orkestrit kontrollivat ning laseb end selle stihiast kaasa tõmmata (ristilõmine?). Pärast kõige intensiivsemat "redelit" algab (*attacca*) džässistiilis "finaal". "Redel" kõlab siin tarmukalt, distantseeritult ja objektiivselt. Samas jääb finaali võrdlemisi lühikeseks, suubudes kiiresti ajatusse klastrisse. Nimetatud klastris võib näha lõpuks saavutatud kõikide ruumipunktide omavahelist ühendamist; idee, mida on taas võimalik seostada *Jakobsleiter*'iga – eks olnud ka Arnold Schönbergi vastava teose idee inimese ühinemine Jumalaga, mille muusikaliseks väljenduseks pidi olema kõikidest mõeldavatest suundadest kuulaja poole hoovav heli. Nimetatud klastrit võib aga tõlgendada ka füüsikalises keeles, soojus-surmana, entroopia lõpliku kehtetumisenä. Ja pärast seda ollakse ringiga taas alguses (kooda) – "redel" kõlab nüüd rahunenult, moodustades orgaanilise sümbioosi teose alguses kõlanud ülemhelspektriga.

Tüüri võime jutustada muusikaliselt huvitavaid lugusid traditsioonilisi temaatilis-motiivilisi vahendeid peaaegu kasutamata on muljet avaldav. Kuulajana võib olla heliloojale tänulik selle eest, et erinevalt paljudest teistest ei karda ta neid vanu (ja mõne arvates võib-olla ka äraleierdatud) mängu oma muusikas taas uudsel viisil üles võtta.

VÄRSKE VAIMUSTUS

IA REMMEL

ajakirja Muusika peatoimetaja

Oma viimast kontserdielamusust rääkides pole ma kindlasti

objektiivne – Eestis toimub nii palju huvitavaid kontserte ja kahjuks jäävad paljud neist ikkagi kuulmata.

Viimane suur elamus oli aga usbeki lauljatar Munodžat Jultševa esinemine barokkfestivalil. Muusika ja viis, kuidas seda esitati, oli ehe, erakordne ja vapustav. Lauljataril olid kaasas ka suurepärased rahvuslikel instrumentidel mängivad pillimehed, teiste hulgas väärikas Šavkat Mirzajev, tema mentor ja õpetaja.

TÖNU KAALP

ajakirja Muusika kujundaja

Kui jõuaks igale poole natukegi rohkemgi? Ei jõua.

Realsus on selline, et pead valima; ja ka valitule ei pruugi pihta saada. Kui kõrvale jätta Robert Fripp, keeruline ja samas alati kuidagi lähedane, või sügisel Tallinnas mänginud Underworld, nähtus, mis tekitab minus alati mingit poolalateadlikku sentimentaalsust, siis viimase aja kontserdielamus number üks oli ikkagi kunagise *krautrock*bandi Can trummari Jaki Liebezeidi ja saksa elektrooniku Burnt Friedmani kontsert KUMU auditooriumis. Midagi lihtsat. Ja samas keerulist. Kuidas saab trummar olla nii lihtne ja samas nii haarav; basstrummi kasutamata, virtuoossusele ja soolodele pretendeerimata; elegantse laiskusega rütme kedrates ja publikule naeratades... Lisaks Friedmani analoogsüntesaatorid ja muud masinad ning Hayden Chisholmi lüüriksed puhkpillid. Idüll. Aga intellektuaalne. Mitu ilusat hetke muidu liiga keerulises maailmas.

Mõistujutud vene moodi

ALEKSANDRA DOLGOPOLOVA
muusikateaduse eriala üliõpilane

NYYD Ensemble astus 4. märtsil publiku ette muinasjutulise kontserdiga. Seda kõige otsesemas mõttes, sest kontserdi nimi oli "Skazki" ehk eesti keelde tõlgituna "Mõistujutud". Tõlkenüansi tõttu tekkinud kahetine pealkiri (*skazka* tähendab otsetõlkes nimelt muinas-, mitte mõistujuttu) peegeldas tegelikult väga hästi kontserdi olemust, mis seisnes muinasjutulisuse ja valmimoraali põimumises. Kava tuumiku moodustasid Galina Grigorjeva muusikiline nägemus tuntud valmist "Rohutirts ja Sipelgas" ning Igor Stravinski "Renard" Afanasjevi mõistujutust rebasest, kukest, kassist ja oinast. Teatud valmilikku moraali kandis ka Stravinski ballaad "Kuidas seened sõtta läksid" bassile ja klaverile, mille NYXD Ensemble esitas Galina Grigorjeva orkestratsioonis. Muinasjutulisus väljendus aga erilises mänguliselt tinglikus atmosfääris, mis on väga omane nii vene kui ka kõigi teiste rahvaste muinasjuttudele.

Valmi vaim kehastus kõige ehtsamal kujul Grigorjeva ooperistseenides lastele ja täiskasvanutele "Sipelgas John J. Plenty ja rohutirts Dan" (1991/2007) John Ciardi samanimelise muinasjutu ainetel. Teost läbis tõepoolest igale valmile kohustuslik moraliseeriv mõttejoon, aga muusikutele ja teistele kunstiinimestele kindlasti tavapärasest meeldivamas tõlgenduses. Ciardi versioonis on õigus just viiuldajal rohutirtsul, kes naudib elu ja muusikat, vaatamata materiaalsete hüvede (talvevarude) puudumisele. Ootamatu süžeekäiguna armus artistist rohutirtsu isegi sipelga õde. Nii kuulutab vana valm uuest vaatenurgast veel üht vaieldamatut tõde.

Vaatamata kaalukale moraalile tundus Ciardi lugu siiski võluvalt naiivne ja Grigorjev muusika ei püüdnudki seda muljet hävitada. Helilooja lõi tabavalt visuaalse kõlapildi, mis haakus ideaalselt tegevustikuga. Muusika täiendas jutustust filmilikult ja rääkis kohati ehk rohkemgi kui sõnad. Nii kõlas rohutirtsu (Mati Turi) esituses tundedelina ja õrn armastajalaul, distsiplinee-

ritud ja praktilist sipelgat (Allan Vurma) saatsid aga monotoonsed masinlikud rütmid. Ciardi lugu on üsna episoodiline ja hõlmab nelja aastaega. Muusikas vaheldusid kiiresti maalilised looduspildid ja teeglaste portreed, aga need ei muutunud ka-leidoskoobiks. Üksikud episoodid sulasid üheks kergeks, naiivseks, aga avameelseks ja emotsionaalseks tervikuks.

Galina Grigorjeva tämbritaju võis ära tunda ka tema eredas orkestratsioonis kõlanud Igor Stravinski ballaadis "Kuidas seened sõtta läksid" (1904). Stravinski lõi selle teose oma kompositsiooniõpingute ajal ning arvatavasti kujutab see endast satiirilist kommentaari 1904. aastal alnud Vene-Jaapani sõjale. Grigorjeva orkestratsioon lõi omapärased karakterid ja solist Allan Vurma kandis need usutavalt välja.

Kontserdi teises pooles kõlas Igor Stravinski teravmeelne "Muinasjutt rebasest, kukest, kassist ja oinast" (prantsuse variandis "Renard"). Stravinski "Renard'i" esitusjuhhis toonitab, et tegu ei ole ooperiga, vaid "lõbusa etendusega laulu ja muusikaga". Autori nägemuse järgi ei tohtinud lauljad ja näitlejad olla ühes isikus, vaatamängu eest kandsid hoolt akrobaadid. Nad pidid imiteerima vene rändlauljate ja -näitlejate skomorohhide groteskseid ja vigurdavaid etendusi. NYXD Ensemble'i tõlgenduses jäi "Renard" hoopis lavastamata. Ainsa muusikavälise efektina riietati lauljad vastavalt nende rollidele. Teravmeelse sümbolina kandis ka dirigent Olari Elts vene folkloorist tuttavat punast atlasse-särki.

Lavategevuse kui sellise puudumisel löid lauljate loomakostüümid allegoorilise atmosfääri. Ühelt poolt seisid laval tõepoolest Rebane (Tiit Kogerman), Kukk (Mati Turi), Kass (Uku Joller) ja Oinas (Allan Vurma). Teisest küljest piirduski lavaline element atmosfääri loomisega. Lauljad ei kehtastanud loomi, vaid pigem esindasid neid laval maskidega. Süžee jõudis niisiis publikuni ainult muusika kaudu. Selline esitusvariant rõhutas veelgi "Renard'i" groteski ja tõi esile vene muinasjuttudele omase segu huumorist ja õudu-

Foto kassist, rebasest, dirigendist, oinast, kukest ja heliloojast.

FOTO NYXD ENSEMBLE'I ARHIIVIST

sest (näiteks kägistatakse kurjategijast rebane loo lõpus ära).

Solistid andsid suurepäraselt edasi siituatsioonide karakterit, olgu see siis kuke rahmeldamine vaatluspostil või satiiriline nunnariides rebase võltsvaga manitsemine. Siiski jäi Stravinski algselt kavandatud näitlejate-akrobaatide osalemisest paaris kohas puudu. Kahes uljas pidustseenis, kus Oinas ja Kass tähistavad Kuke päästmist Rebase lõugade vahelt, oleks ohjeldamatu tants seda juubeldavat stseeni võimendanud ja lisanud hoogu.

Publiku ja esitajate vahel tekkis kohe kontserdi algul arusaadavatel põhjustel vaieldamatult soe kontakt. Erinevate põlvkondade kahe huvitava helilooja teoste mänguline ja pühendunud esitus oli määratud lõppema vaimustunud aplausiga.

Mida pakub MIDEM täna ja tulevikus

ANNE ERM

Jazzkaare korraldaja

Jaauaris juba 41. korda toimunud muusikamess MIDEM on suurim omataoline maailmas. Osavõtjaid oli 10 000: kuussada ajakirjanikku, kes kajastasid suurüritusel toimuvat, lisaks muusikud ja konverentsikülalised. MIDEMil ostetakse ja müüakse kõike, mis heliteose, selle salvestamise ja turustamisega seotud. Eestist osales sel korral üheksateist ettevõtet kahekümne viie esindajaga, oli ka üksiküritajaid ja huvilisi. Juba kümmekond aastat on meie muusikaärimehed pingutanud, et oma toodangut väärilt müüa. MTÜ Eesti Muusika Ekspordi juht Paul Lilje ja Paul Pihlak plaadifirmast Elwood arvavad, et käes on aeg hakata ajama üht "eesti asja" ja igal aastal kokku leppida, milliste eesti artistide või kollektiivide teenistusse asjatundlik tiim ja raha suunata. Kui ühise toetuse ideed oleks õnnestunud realiseerida meie Eurovisiooni-võidu järel, oleks Eesti riik saanud miljoneid ning Padar ja Benton tuuritaksid tänini rõõmsalt maailmas ringi, väidavad nad.

Paul Lilje: "Idealis peaksid MIDEMil olema esindatud kõik suuremad muusikastiilid ja seda ettevõtmist peaks rahastama riik – kas Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, Kultuuri- või Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium. Just viimane finantseerib muusikamesside ja ekspordikontorite tegevust arenenud riikides. Kultuuri-ministeriumiga vaidleme sõbralikult, kas MIDEM on turg või kultuuriüritus. Teised riigid on selle vaidluse lõpetanud ning messil käiakse äri tegemas, meie inimesed pahatihti aga kultuuriturismiga tegelemas. Paaril viimasel aastal on EAS maksnud messiboksi eest, aga sisuga tuleb see ikka ühisel jõul täita."

Monika Mattiesen: "MIDEM on mõneti võrreldav EXPOga, kuigi riiki või firmat esindab paviljoni asemel väljapanek boksis. Kuigi MIDEM on eelkõige muusikafirmade kohtumispaik, on ka interpreedil sinna põhjust minna, sest ka meile on olu-

Lõuna-Aafrika Vabariigi boksis tutvus loo autor ansambliga Freshlyground – ja grupp esinebki 30. mail Tallinnas.

FOTO ANNE ERM

lised isiklikud kontaktid. Mina tutvustasin Küberstuudio programmi eesti heliloojate multimeediateostest ja ka noorema põlvkonna heliloojate teoseid. Olen üsna kindel, et muusikasse, mida levitasin, süvenetakse, ja ma saan peagi tagasisidet."

Eesti nüüdismuusika on oma konkurentsivõimet maailmas tõestanud mitmetel konkurssidel ja kontserdilavadel. Kuigi Manfred Eicheri plaadifirma ECM on välja andnud üle kümne plaadi eesti muusikaga, ei too see veel Eesti riigile otsest kasu. Eestis on omanäolisi loojaid ja häid helirežissööre, kuid puudub võimekas plaadifirma, mis suudaks mitte üksnes välja anda parimat eesti klassikat ja jazzi, vaid seda ka üleilmselt reklaamida ja levitada. Tippteosed tuleb suunata maailmaturule, sest Eestis jõuavad klassika ja jazz harva müüginumbriteni, mis tulu tooma hakkavad. Eesti tarbe- ja toidukauba müügiks on juba sobivad kanalid leitud, ka vaimukauba tutvus-

tamine ei tule niisama.

Paul Lilje nendib, et esimesed tulemused on saavutatud popartistide müügiga. MIDEMi kontaktidel oli oluline roll Vanilla Ninja rahvusvahelisele areenile pääsemises, edasi märgati bändi ekslüüget Maarjat ja N-Eurot. Järgnesid Hannah ja Ewert Sundja & Thief, kes on uue Inglise plaadifirma Snowdog artistid. Plaadid ja kontserdid on peagi tulekul, alles pärast seda saab rääkida nende artistide rahvusvahelisest läbilöögist. Hannah, Thief ja N-Euro pildid-reklaamid olid igatahes MIDEMi messiajakirjas nähtaval kohal. Asi seegi.

Rootslased taipasid juba seitsmekümnendatel, et muusikatööstus võib riigile olulist kasumit teenida. Soomlased startisid kümmekond aastat tagasi sama mudeliga ja on oma muusikaekspordi tulud kümnekordistanud. Värttinä, Kimmo Pohjonen, Lordi, Trio Tõykeät on rahvusvaheliselt edukad, kuid veelgi suuremat huvi tuntakse

soome klassika ja nüüdisaegse muusika vastu. Miks ei võiks Eestis kasutada sama läbiproovitud mudelit, küsivad mõlemad Paulid.

“Läbilööb algab niisutootest,” tõdeb Paul Pihlak. “Just sellisest, mida teistel ei ole. Robbie Williamsi ja popmaailma finants-tegelastega ei tasu võistelda. Mood tuleb ja läheb, kuid omanäolisus äratab alati tähelepanu. Meie oma asi on oluline, näiteks Metsatöll ja RAM.” Aga miks mitte ka Weekend Guitar Trio, Küberstuudio või noorte heliloojate looming? Ka Eesti klassikatipud väärivad plaadistamist. Muidugi ei oska keegi ennustada, kas kahekümne aasta pärast CD-plaat enam eksisteerib või kas MP3

asemele on tulnud mõni uus, mugavam formaat. Jazzispetsialistid arvavad siiski, et peale öhu ja ekraanipildi tahavad inimesed ka ilusat käega katsutavat asja.

Midemi muusikaturg on suur ja mitmepalgeline, kuid vägevamad plaadifirmad end siiski messikeskuses ei eksponeerinud. Kuuldavasti ajasid bossid oma äriasju pigem luksuslikes hotellitubades ja restoranides. Väärikas Saksa plaadifirma ECM võib end küll juba suurte hulka arvata. Kuigi ka Manfred Eicher alustas alternatiivse firmana, on ECMi diskograafia kasvanud tuhandeni. Sestap pälvis ECM MIDEMil õigustatult aasta plaadifirma tiitli. Prantsuse nüüdismuusika klassik Henri

Dutilleux sai elutöö preemia ning saksa pianist ja dirigent Christian Zacharias aasta artisti tiitli. Eesti muusikud sel korral klassikalise muusika auhindadele ei pretendeerinud, küll aga võis rõõmu tunda hõimurahvaste ungarlaste ja soomlaste edu üle.

1989. aastast on MIDEM välja andnud aasta persooni tiitlit. Tänavu pälvis selle Montreux' festivali rajaja Claude Nobs, kelle auks korraldati pidulik õhtusöök-kontsert. Oma raskustest ja võitudest oli tal pressikonverentsil palju pajutada. Montreux' festival alustas 1967. aastal – siis kui Tallinna rahvusvaheline jazzifestival keelati.

X rahvusvaheline
koorifestival
19 - 21. aprillini

TALLINN 2007

Neljapäev, 19. aprill

kell 18.00 festivali avakontsert
Estonia kontserdisaalis

Delaware'i Ülikooli segakoor (USA)
Det Ny kammerkoor (Taani)
Marryatville High School kontsertkoor (Austraalia)
Rapla laulustuudio neidudekoor (Eesti)
Segakoor Singkronies (LAV)
Svanholmi meeskoor (Rootsi)
Tartu Noortekoor (Eesti)
Tartu Ülikooli Kammerkoor (Eesti)
Turu Konservatooriumi kammerkoor (Soome)
Tütariastekoor Ellerhein (Eesti)
Vox Clamantis (Eesti)

kell 22.00 öökonsert
Mustpeade Majas

Revalia Kammermeeskoor
Svanholmi meeskoor
ETV tütarlastekoor

Reede, 20. aprill

Konkurss Estonia kontserdisaalis

9.30 laste- ja noortekoorid
11.10 mees- ja naiskoorid
14.15 segakoorid
17.15 kammerkoorid

18.00 kontsert Kaarli kirikus

Gdanski Tehnikaülikooli segakoor (Poola)
Läti Ülikooli naiskoor Minjona (Läti)
Mitte-Riinimanda noortekoor (Eesti)
Segakoor Singkronies (LAV)
Tartu Noortekoor (Eesti)

20.00 kontsert Mustpeade Majas

Marryatville High School kontsertkoor (Austraalia)
Naiskoor NOVA (Rootsi)
Segakoor Vanema (Läti)
Tallinna Kammerkoor (Eesti)
Tallinna Tehnikaülikooli kammerkoor (Eesti)

Laupäev, 21. aprill

Konkurss Estonia
kontserdisaalis

9.00 renessanss- ja barokkmuusika
10.30 kaasaegne muusika

12.00 kontsert
Niguliste kirikus

Cesise segakoor (Läti)
Markuse Kiriku kammerkoor (Rootsi)
Naiskoor Sapnis (Läti)
Tartu Ülikooli Kammerkoor (Eesti)

14.00 Grand Prix
Estonia kontserdisaalis
17.00 lõppkontsert ja
autasustamine
Estonia kontserdisaalis

teave tel 627 4451, kooriyhing@kul.ee

www.kooriyhing.ee

Euroopa ooperi juubelpidustused Pariisis

SIRJE NORMET
muusikaajakirjanik

16. –18. veebruarini tähistasid paljud Euroopa Liidu maad Euroopa ooperi 400. aastapäeva. Vanade ooperitraditsioonidega Prantsusmaal toimusid pidustused lausa president Jacques Chiraci patronaži all. Konventsile Opéra Bastille' amfiteatrisse kogunes ligi 600 külalist – Pariisi oli sõitnud Euroopa ooperitegijate koorekiht. Lisaks veel külalised Venemaalt, Jaapanist ja Ameerikast. Konverentsi avasid Prantsuse kultuuriminister Renaud Donnedieu de Vabres ja Pariisi Rahvusoooperi direktor Gerard Mortier. Videofilmi vahendusel ter- vitas külalisi Euroopa Nõukogu president José Manuel Barroso. Ooperipäevad lõppe- sid prantsuse kultuuriministri vastuvõtuga Valois' tänavale asuvas kuningalossis. Minu saatjaks sellel vastuvõtul oli kauaaegne Sorbonne-Nouvelle'i ülikooli eesti ainete õppejõud Vahur Linnuste, kes oma dokto- rantuuriõpingute ajal Strasbourg'i Vaba Euroopa Kolledžis aitas välja töötada Euroopa Ühenduse kontseptsiooni. Olin esimest korda elus Pariisis ja härra Linnus- te elas siiralt kaasa mu Pariisi-vaimustu- sele: öised vaated kuningalossi terrassidelt olid tõesti kaunid. Pariisi valgustamisega tegelevad vist küll parimad prantsuse valgustuskunstnikud – öised sillad üle Seine'i jõe on nagu valgustuskunsti meistri- teosed! Pariisi linn oli ooperipäevadele maaliliseks taustaks ja andis kogu ürituse- le erilise prantsuse esprii.

Ainsa mitteeurooplasena tegi konvent- sil ettekande Metropolitan Opera direktor Peter Gelb, kes juhatas sisse paneelvestluse "Kas ooperil on tulevikku?". Avapäeval esi- nes ka kirjanik ja rahandustegelane Jacques Attali, kes 1981–1991 oli president François Mitterand'i nõunik. Just Mitterand'i ajal avati Bastille' vallutamise 200. aastapäeval Pariisi uus ooperimaja – Opéra Bastille. At- tali raamatute läbivaks teemaks on meie tsivilisatsiooni tulevik ja globaliseerumine.

Ta on mõtisklenud ka selle üle, kuidas hästi reklaamitud Lääne kultuuriruumis ka väi- kesed kultuurid nähtavaks teha. Attali arvates jäävad ellu need kultuurid, kus on tugevaid loomingulisi isiksusi, loojaid, kes suudavad luua oma vaimse universumi (nagu rootslastel filmikunst). Attali soovi- tab väikestel rahvusriikidel teha Euroopa Liidu kultuuripoliitikast tööriist, mille abil säilitada rahvuslikku identiteeti. Konve- rentsi sõnavõtus ütles Attali, et ooper on Euroopa kultuurilise identiteedi üks olulise- maid kandjaid. Kui ooper on kriisiseisun- dis, siis peegeldub selles kogu Euroopa kul- tuuri kriis. Ja vastupidi.

Ka teised sõnavõtjad konverentsil rõhu- tasid, et Euroopas sündinud ooper on üks olulisemaid Euroopa kultuuriväärtusi. Ooper ületab rahvuslikud piirid ja aitab luua kultuurisildu erinevate rahvaste vahel. Näiteks kuuluvad ühendusse Opera Europe Euroopa Liidu maade ooperikompaniide kõrval ka Norra, Šveitsi ja Venemaa ooperi- trupid. Ooper on ka erinevate kultuuride ristumiskoht. On ju üpris tavaline, et ühe ooperi lavaletoomisel löövad kaasa erine- vast rahvusest loomeinimesed. Praeguses pingelises maailmas on just ooperimajad need saarekesed, kus eksisteerib intellek- tuaalne ja moraalne solidaarsus.

Konverentsil kohtuti Kaija Saariahoga ja vesteldi ooperi tulevikust

Konverentsi raames toimus ka kohtumine Pariisis elava ja tegutseva soome helilooja Kaija Saariahoga, kes rääkis oma ooperite saamisloost. Saariaho esimene, Salzburgi ooperifestivalil laineid löönud ooper "Kau- ge armastus" ("L'amour de loin") sündis tänu lavastaja Peter Sellarsi ettepanekule. Algul olevat Saariahol olnud hirm, kas ta suudab lahti mõtestada tekste, mis on pä- rrit tema jaoks kaugest trubaduuriide kul- tuurist. Kokkuvõttes olevatki kogu ooperi kontseptsioon sündinud koostöös lavas-

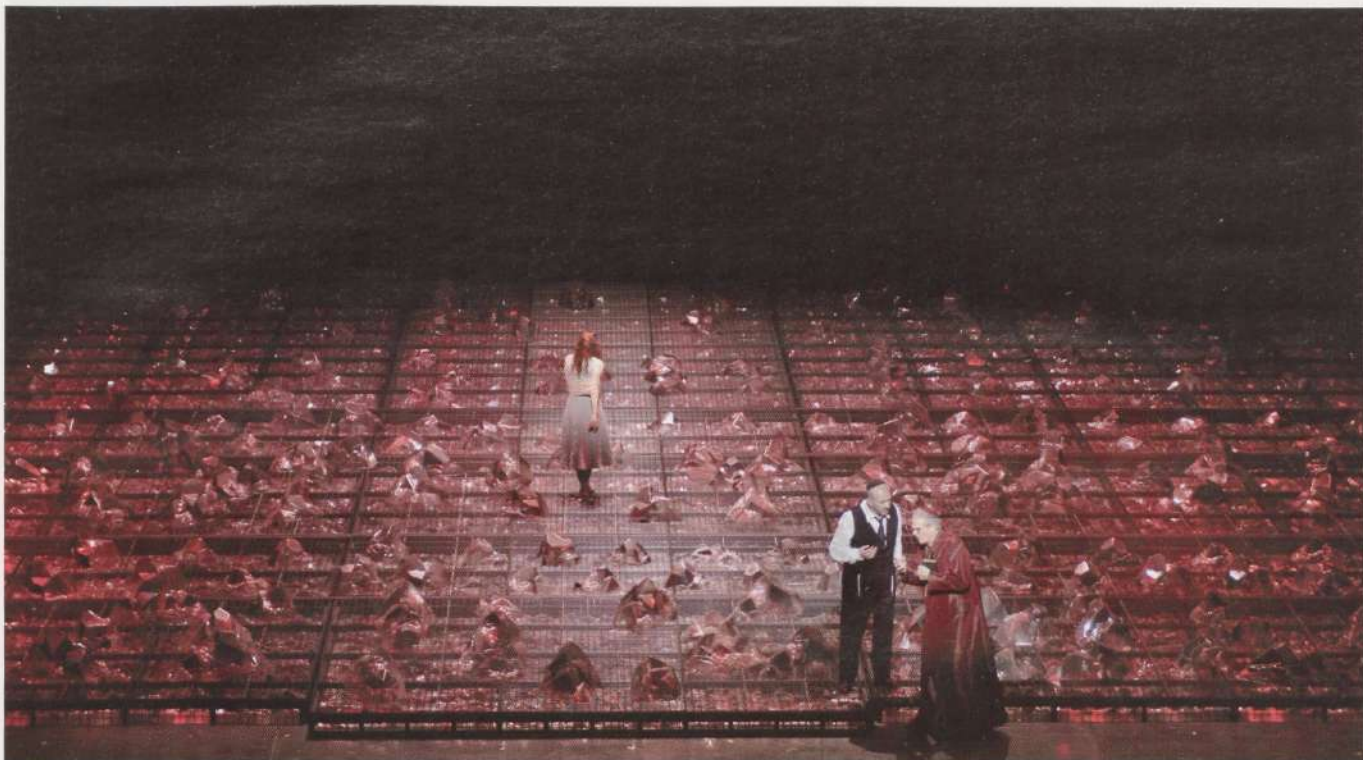
tajaga. Helilooja sõnul võib teda ooperi puhul just see koostöövorm. Tavaliselt kirjutab helilooja ju kuude viisi oma stuu- dios üksinduses muusikat. Ooper sünnib aga dialoogis libretisti ja lavastajaga. Proo- viperioodil lisanduvad dirigent ja lauljad – nii on ooper meeskonnatöö.

Ka Kaija Saariaho teine ooper "Adriana Mater" on sündinud koostöös lavastaja Peter Sellarsiga. See esietendus menukalt Opéra Bastille's möödunud aasta märtsis – veel praegugi võis ooperimaja fuajees näha hiigelsuuri Saariaho ooperit reklaamivaid plakateid. Kuna ooper on väga kallis ette- võtmine, siis tehakse tänapäeval päris palju oopereid kontsertetendustena. Selle kohta ütles Saariaho, et tema armastab "päris" ooperietendust: ooperimajas on hoopis teine tunne ooperit vaadata kui kontserdi- saalis. Samas rõhutas ta, et tänapäeval peab ooper olema väga hästi lavastatud. Inime- sed ei tule enam ooperisse ainult häid laul- jaid kuulama, vaid tahavad näha ka põneva kontseptsiooniga lavastust.

Üks konverentsipäev oli pühendatud ooperi tulevikule. Läbivaks teemaks oli, kui- das noori ooperisse meelitada. Loengutele lisaks näidati amfiteatris Georges Aperghise lasteooperit "Punamütsike", millele järgnes helilooja *workshop*. Eraldi paneelistung oli pühendatud uutele tehnilistele võimalustele nii ooperi tegemisel kui ka ooperietenduste levitamisel.

Konverentsi keskne ooperiettekanne oli Jacques Halévy "Juuditar"

Pariisi ooperipäevade kulminatsiooniks kujunes prantsuse helilooja Jacques Fro- mental Halévy (1799–1862) ooperi "Juu- ditar" esietendus Opéra Bastille'i suures saalis. Ligi 3000 pealtvaatajat mahutav saal oli puupüsti täis. Vähemalt Pariisis küll publikuprobleemi ei ole – ooperipäe- vade etendused nii Opéra Bastille's kui Palais Garnier's olid ammu välja müüdnud.

Stseen Pariisi ooperipäevadel ette kantud Jacques Fromental Halévy ooperist "Juuditari".

FOTO RUTH WALZ OPÉRA NATIONAL DE PARIS

"Juuditari" dirigeeris Daniel Oren, rolle esitasid Anna Caterina Antonacci (Rachel), Neil Shicoff (Éléazar), Robert Lloyd (kardinal de Brogni), Annick Massis (printsess Eudoxie), John Osborn (Léopold), André Heyboer (Ruggiero), Vincent Pavesi (Albert) jt. Ooperi lavastas Pierre Audi.

Etendus lõppes veidi enne keskööd. Läbi öise Pariisi oma peatuskoha poole jaltades mõtisklesin, miks just see viievaatuseline mammutooper Euroopa ooperi juubelipidustusteks lavale toodi. Halévy ooper tundus olevat hea valik, sest pärast ülimeenukat esietendust 1835. aastal vajus see teenimatult unustuse hõlma. Ometi on seda 1931. aastal ka Estonia laval mängitud. Peaosi esitasid Karl Ots, Olga Torokoff-Tiedeberg ja Benno Hansen, dirigeeris Raimund Kull. See oli Suure Ooperi vaimus butafooriarohke lavastus, kus tantsud ja massistseenid seadis Rahel Olbrei. Pariisi ooperipäevadel nähtud Pierre Audi lavastus oli täiesti teises võtmes: massistseenid olid taandatud fooniks, mille taustal toimus võimas psühholoogiline draama.

Eugène Scribe'i libreto jätkunuks ainet mitme ooperi jaoks. Ooperi tegevus toimub 1414. aastal Saksa ja Šveitsi piirimaal asuvas Konstanzi linnas. Loos vastanduvad kolm erinevat maailmavaadet: juudi usutavasid järgiv juveelikaupmees Éléazar, katoliku preester de Brogni ja reformatsiooni pooldajad hussiidid.

Éléazar on üles kasvatatud kauni tütarlapse, kelle nimi on Rachel. Rachel kutsub Éléazarit isaks, teadmata, et tema isa on hoopis kardinal de Brogni.

Hussiitide üle võidu saavutanud vägede juht prints Léopold tuleb tavaliseks linnakodanikuks riietatuna Éléazari majja. Tema ja Racheli vahel tärkab armastus. Noormees tunnustab Rachelile, et ta ei ole juut, vaid on kristlane, ja ahvatleb Rachelit isamajast põgenema.

Éléazari majja tuleb printsess Eudoxie, kes ostab oma abikaasale kingituseks hinnalise kaelakee ja sõrmuse. Kui Éléazar koos Racheliga lähevad ehteid lossi ära viima, avastab Rachel, et Eudoxie abikaasa ei ole keegi muu kui ta armastatu. Rachel räägib kogu õukonna ees ära oma armuloo prints

Léopoldiga. Kohalviibijad on šokeeritud. Kõike võidakse andestada, ainult mitte armuvahekorda juuditari. Selle eest ootab nii prints Léopoldi kui ka Rachelit surmanuhtlus.

Rachel pannakse vangikongi. Teda tuleb külastama prints Léopoldi naine Eudoxie, kes palub Rachelil ta meest säästa ja oma tunnistus tagasi võtta. Algul pole Rachel nõus, ta tahab oma armastatuga koos tulesurma minna. Kui ta aga kuuleb, et printsess armastab oma meest niivõrd, et on nõus ise tema eest surma minema, helidib Rachel ja võtabki oma süüdistuse tagasi. Nüüd saadetakse Rachel tulesurma mitte armuvahekorra pärast kristlasega, vaid valevandumise eest.

Kardinal de Brogni püüab Rachelit päästa. Ta palub Éléazaril oma tütreaga rääkida: Rachelil pole ellujäämiseks muud vaja teha kui lasta end ristida ja oma patud andeks paluda. Põikpäine vanamees on sellega juba peaaegu nõus, aga Rachel ise keeldub, ta ei ole nõus oma esiisade usust lahti ütlema.

Ooper lõpeb vapustava stseeniga: kardinal de Brogni palub Éléazarilt, et see en-

ne oma surma avaldaks saladuse, kus ta tütar on. *Éléazar* aga keeldub tülemast. Kui Rachel on juba leekides, hüüab *Éléazar* de Brognile: "See ongi su tütar!" ja astub seejärel ka ise tulle...

Aplausitormi vaibudes istusin veel tükk aega tühjenevas ooperisaalis. Mõtlesin, et huvitav, missuguseid emotsioone see lugu tekitas prantslastes, kelle ajaloos on samuti süütult tuleriidale saadetud tütarlaps – legendaarne Jeanne d'Arc. Vaatamata sellele, et Jeanne oma rahva võidule viis, saadeti ta kiriku poolt ketseriks tunnistatuna tuleriidale. Ka Halévy ooperi kangelanna Rachel hukkus ususõjas, kristlaste ja vanausuliste juutide lepitamatu vaenu ohvrina.

Euroopa ajalugu on usu- ja rassisõdadest tulvil. Ka Euroopa Liit loodi eelkõige selleks, et püüda ära hoida tulevikusõdu – Teine maailmasõda oli olnud liiga õudne kogemus. Rooma Leppe 50. aastapäeva künnisel võib öelda, et Euroopa parimate peade pingutused on vilja kandnud. Kindlasti on rahu säilitamisel poliitikute kõrval teeneid ka kunstiinimestel. Just ooper kui multikultuurne kunstivorm on üks Euroopa kultuuri säilimise garantiisid. Ooperi populaarsust ja elujõulisust näitab seegi, et kogu aeg ehitatakse juurde uusi ooperimaju. Hiljuti avati uus ooperimaja Koppenhaagenis, mis juba oma arhitektuuri ja asukoha tõttu on vaatamisväärsus; rahvas seas ülipopulaarne on Novaja Opera Moskvas.

Vaatamata oma pikkusele mõjus ooper ometi peaaegu kammerlikult: välist tegevust oli suhteliselt vähe, kogu tähelepanu oli keskendunud tegelaste siseheitlel. Lavakujundus oli insenerlik tehnikaike – suure katedraali metallskelett hiigellaval pandi kokku nagu liigendnuga ja oligi paa-sapühade peolaud valmis. Tegelaste kostüümid olid tagasihoidlikku värvi, kõik värvitoonid anti edasi valguse abil (valgustus-kunstnik Jean Kalman). Uskumatult põnevaks oskas Jean Kalman valguse abil värvida hiiglkatedraali metallisõrestiku, mille sees ja taustal toimusid üliinimlikud hingedraamad.

Opéra Bastille' peasaali akustika on lihtsalt fantastiline: orkester kõlas jumalikult, ka lauljate kõige vaiksemad *pianissimo*'d jõudsid kuulajateni. *Éléazar*it laulnud Neil Shicoff sai hiilgavalt hakkama nii psühholoogiliselt keerulise rolli kui ka laulu-tehniliselt nõudliku tenoripartiiga. Ka kõik teised lauljad olid maailmaklassist, Pariisis

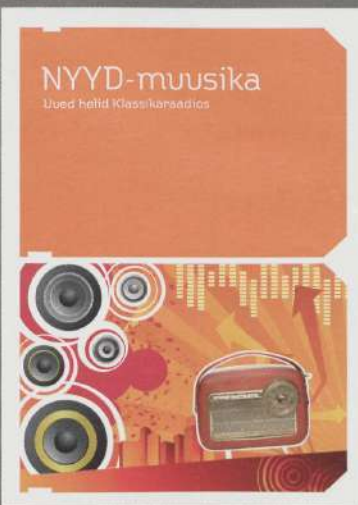
teisi ilmselt lavale ei lastagi. Nautisin ka prantsuse keele ilu. Kriitikud on Halévy'le ette heitnud, et ta pole muusika loomisel arvestanud sõnarõhkude ja keelerütmiga. Sellel etteheitel on ka oma positiivne pool: nii lõhub Halévy meloodiline rütmijoonis Scribe'i range luulerütmi ja tekitab kohati lausa impressionistlikke helimaalinguid. Ooperi orkestratsioon kõlas värvikalt: pingestatult kromaatilisel laskuvad vaskpillide partiid ja lepitav-paitav puupuhkpillide *piano*! Pole ime, et seda ooperit imetlesid ka Wagner ja Berlioz. Üks mõjuvamaid hetki mammutooperis oli ka generaalpaus pärast prints Léopoldi armuavaldust Rachelile, mille lõpul ta tunnistab, et ei ole juut, vaid kristlane.

Eesti uus saatkonnahoone Pariisis

Enne Pariisist lahkumist käisin vaatamas ka Eesti uut saatkonnahoonet Suurte Bulvarite läheduses, la Baume'i tänaval. See *hôtel particulier* tüüpi linnapalee osteti Prantsuse riigilt sõjaeelse saatkonnahoone eest hüvituseks saadud rahaga. Hoone pärineb aastast 1864. Maja restaureerimise käigus avastati algupäraseid detaile: stukk-laed, väärispuidust mosaiikparketiga kaetud põrandad jne. Neljakorruselise maja fassaad on heledast looduskivist, mansardkorrusel kaarakende rida. Kõik on üpris lihtne, aga samas tõesti esinduslik.

Saatkonna vastuvõtude saalis oli üleväl Kumu näitus eesti graafikute töödest. Kultuurirohkes Pariisis on muidugi raske millegagi üllatada või tähelepanu äratada. Aga Arvo Pärdi muusika on seda ju suutnud. Ka eesti helilooja ooperi esiettekanne Opéra Bastille's oleks meile tohutu kultuurisaavustus. Kui soome heliloojal Kaija Saariahol on see õnnestunud, miks ei võiks siis Erkki-Sven Tüür või Helena Tulve sellega hakkama saada. Millega aga seda kultuurset ja palju näinud Pariisi publikut küll üllatada? Ehk Kalevipojaga. Hiljuti tõlkis Vahur Linnuste õpilane Antoine Chalvin "Kalevipoja" prantsuse keelde. Nii võib öelda, et Euroopa kultuuriruumi on sisenenud uus ja põnev mütolooiline tegelane. Kujutan juba vaimusilmas ette, missugust furoori tekitaks enne ooperietenduse algust Opéra Bastille' eesriidele projitseeritud Lembit Sarapuu maal, kus püstise falloosega mürakas Kalevipoeg Saarepiigat taga ajab. Ooperi teema missugune!

KLASSIKA- RAADIO RAAMAT

Milline rütm tuksub eestlase soontes? Vikerviiside anatoomia. Helivägi. NYVD festival. Rostrumi kaudu maailma. Eesti ballaadid. Identiteet ja pärimus. Fantaasiareisid. Modernism ja Eesti. Uus heli Eesti Raadios. Küberstudiodo. NYVD Ensemble. Vale muusika. New Age. Jazz. Elektroakustiline muusika Eestis. Heliseikleja Udo Kasemets. Frank Zappa. Sven Grünberg & Mess.

Tõelisuseks saanud unistus

Priit Valkna filmist "Vastutuulesaal"

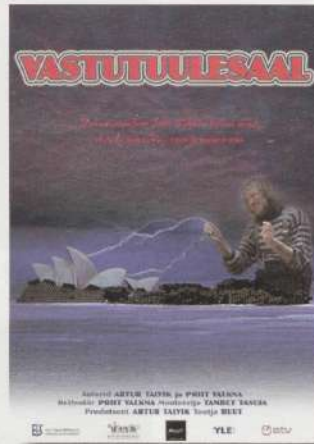
TÕNU KARJATSE
filmi- ja muusikakriitik

Priit Valkna esimene täispikk tõsielufilm "Vastutuulesaal" on 55 minutit ladusalt jooksvat lugu Nargen Opera valmimisest. Osava montaaži, leidliku kaameratöö ja materjali toimetamisega tõuseb "Vastutuulesaal" kõrgemale teleaateleikest "Eesti lugudest", mis praegu meie dokumentaalfilmide nišši täidavad. Tambet Tasuja montaaž paelub juba esimestest minutitest – üha hoogu koguva saatemuusika baasil löikuvad omavahel Kaljuste dirigenditöö orkestri ees ja tulevase ooperiteatri visiooni selgitamine Naissaarel. Tempo ei raue ka edaspidi ning tegevuspaikade ja hetkede kaleidoskoop viib vaataja Naissaarelt Mallorcale ja Viimsist Kölni. Lõigud orkestriproovidest, ooperilavastustest ja mäslavast merest saavad illustratiivseks osaks hoopis ühest teisest loost. Karakterit kujundavad elulised üksikasjad: žestid, miimika ning ütlused, mida dokumentaalfilmide tegijad püüavad kahetsusväärset tihsti pigem välja jätta. Pildilist ülesehitust kannab heli. Muusika moodustab filmile omaette aluse, kusjuures ka siin on leidlikult ühendatud Pärt, Tormis, Kangro, Haydn, Verdi, Tüür, Kõrvits, Vivaldi, Dvořák... Terava kõrvaga kuulaja oskab neid filmi sees eristada, kuid isegi neist sedavõrd erinevatest helitöödest moodustub pildikattega hoopis uus teos, mille kulminatsiooniks Chalice'i "Minu inimesed". Chalice'i geniaalne lugu tuleb filmi teemana sisse juba alguskaardrites, olles seega omamoodi viiteks lõpptulemusele – Naissaarele kerkinud ooperimajale. Muusikalise kujunduse suurejoonelisusele vaatamata ei lähe film sellega alt ega paku üle, heli ja muusika säilib kujundusliku elemendina, andes tänu oskuslikule montaažile pildireale lisaväärtust.

"Vastutuulesaal" kajastab Nargen Opera tekkimise keerdkäike, tõuse ja langusi kõrvalpilguga – vaataja ega ka Kaljustet jälitav kaamera ei saa teada, mida mees mõtleb, miks ta ideest kinni haaras, mida ta püüab tõestada. Kaljuste nendib filmis, et Naissaare peidetud võimalustele juhtis tema tähelepanu Lennart Meri, kuid see on

ka peaaegu ainuke pöördumine teda seirava kaamera ja vaataja poole. Edasi lähevad aastas ja sündmused hoogsas tempos ning vaatajal jääb üle vaid sellega kaasas püsida. Raske see pole, ladus pildi- ja helikompositsioon hoiab vaatajat oma kütkes *grande finale*'ni. Tõsi, vaataja ei saagi teada, miks rahastajad oma lubadustest loobusid ja kelle abil plaan lõpuks teostus, vastamata jääb ka küsimus, kas ja kellele on saarele ehitatud ooperiteatrit vaja. On see lihtsalt Kaljuste kinnisidee või on äärealadele viidud kultuurisaalil ka laiem tähendus? Nagu Tarmo Tedrele (26. jaanuari Sirp), kerkib ka siinkirjutajale paratamatult pähe võrdlus Werner Herzogi filmiga "Fitzgarraldo", kus peategelane võttis pähe ehitada ooperiteater džunglisügavusse ja tuua sinna maailmakuulus Enrico Caruso. Klaus Kinski kehastatud tegelaskujul olid vastas hoopis teistsuguse kultuuritaustaga pärismaalased, läänemaailma jaoks metslased, keda sai piitsa ja prääniku abil ka enda poole võita. Laev tuli tal selleks vedada üle mägede, Tõnu Kaljuste teeb Naissaarele ooperiteatri rajamiseks üle saja neljakümne reisi oma piskese paadiga, kohkumata tagasi isegi oma sadama rajamisest. Ooperi ehitamisel tuleb tal aga rinda pista tänapäeva Eesti ametnike ja ärimeestega, ainukeseks tagatiseks ta enda maine. Ooperimaja nimetuski jääb ametlikes paberites "abihooneks", mis kõlab justkui iroonilise viitena vajadusele abi järele uute kultuurihoonete püstitamisel tänapäeva Eestis.

Režissöör Priit Valkna portreerib Kaljustet tagasihoidlikult, mainekas koorijuht jääbki sama saladuslikuks nagu filmi alguses, kus oskuslik montaaž ajalehelõigetest meenutab tema tagasiastumist Filharmoonia Kammerkoori dirigendi kohalt. Põhjusiks samuti rahaküsimused. Seega saab ka

kultuuri rahastamisest üks "Vastutuulesaali" allteemasid. Kaljuste eba-inimlik paindumatus oma idee teostamisel väljendub lõpuks ka isekuses, mis põhjustab tülisid töömeeste, arhitektuuribüroo ja Bernhard Schmidt'i järeltulijaga, need kriisipunktid saavad samuti osaks peategelase karakteri kujunduses, meeldib see või mitte.

Lõpptulemuseks on emotsionaalne piltjutustus, millele draamatika on ette kirjutanud elu ise. Määravaks jäävad kaks jõujoont nagu elus ikka – unistused ja tõelisus, visioonid ja reaalsus. Siinkohal võib märgilise mõõtmena sisse tuua muusika kui filmi kandva taustüsteemi. Muusika on ju samuti tõelisuseks saanud unistus, dirigent aitab noodikirja pandud helisid orkestri või koori toel elustada.

"Vastutuulesaal" räägibki ühest visioonist, mis teenib neidsamu "minu inimesi", kelle eest dirigent Kaljuste filmi alguses lahkus. Lahkus, et tulla?

Filmi pealkiri "Vastutuulesaal" on ümbersõnastus Naissaare leiutaja ja visioonäri Bernhard Schmidt'i "vastutuulelaevast", mis suutis sõita vastu tuult sellesama tuule jõul. (Jaan Krossi samanimelise romaani põhjal valminud lavastus "Vastutuulelaev" oli ka Naissaare ooperiküüni esimene lavastus, filmi see aga kahjuks ei mahtunud.) Võib-olla polegi vahet, kas Naissaarele ooperi ehitamine on nn egotriip või kultuurimissioon, igatahes oleme praegu ühe etenduskoha ja tõsielufilmi võrra rikkamad. Seega annab film vaatajale veel ühe emotsiooni – et ka siin "ääremaal", nagu me ehk Eestit oleme harjunud nägema, on suured asjad võimalikud. Peab ainult teadma, mida sa tahad.

Pärimusmuusika akadeemiasse

IA REMMEL

Sellest aastast alates saavad Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias õppida ka pärimusmuusikud. Kuigi pärimusmuusikas kasutusel olevaid instrumente, kannelt ja akordioni, on EMTAs juba mõnda aega interpretatsioonipedagoogika osakonnas õpetatud, pole eesti pärimusmuusikutele siiani oma õppeosakonda olnud. Meie lähialadel – Helsingi Sibeliuse Akadeemias, Stockholmi Kuninglikus Muusikakõrgkoolis ning Leedu Muusika- ja Teatriakadeemias on pärimusmuusika osakond olemas. Vestlesin osakonna rajamise ideedest ja põhjustest Võru muusikakooli direktori Celia Roose ning Helsingi Sibeliuse Akadeemias ja Rootsi Kuninglikus Muusikakõrgkoolis õppinud akordionimängija Tuulikki Bartosikiga.

Pärimusmuusika kants on olnud Lõuna-Eesti ja Viljandi Kultuuriakadeemia.

Miks rajada Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiasse pärimusmuusika osakond?

Celia Roose: Mina leian, et pärimusmuusika osa sellises institutsioonis on vältimatu. Mõtlen isegi, et kas me ei ole juba natuke hiljaks jäänud. Kuigi Viljandi Kultuuriakadeemias pärimusmuusikat õpetatakse, jääb ta ikkagi lõuna poole, ta ei ole Eesti keskus. Need, kes Viljandis õpivad, ei tule Tallinna, aga Tallinnas elab peaaegu kolmandik eesti rahvast.

Mis on õppekavas?

C. R.: Eriala, kompositsioon...

Tuulikki Bartosik: ... pärimusmuusika teoreetilised aineid. Oleme plaane pidades rääkinud Žanna Pärtlasega. Loodetavasti saab temast see inimene, kes sellesse valdkonda süveneb.

Solfedžo, teooria, analüüs ei peaks olema eraldi, vaid koos, põhimõttel kuulad-analüüsid-noodistad-mängid. Õpid lindilt kõrva järgi musitseerima. See ainetel plokki tuleb alles teiste muusikakõrgkoolide eeskujul välja kujundada.

Stockholmi Kuninglikus Muusikakõrgkoolis on tühine rahvamuusika osakonna eestvedaja viuldaja Sven Ahlbäck välja mõelnud rootsi vanemal pärimusmuusikal põhinevad teooriaained, mida õpetati tihedas seoses praktilise pillimänguga.

Celia Roose Viljandi Folgi löikuspeol.
FOTO ERAKOGUST

Tuulikki Bartosik Viljandi Folgil.
FOTO NAATAN HAAMER

Idealis peaks ka tulevases EMTA pärimusmuusika osakonnas olema teoreetilised ained tihedas seoses õpilaste pillimängus toimuvaga. Rootsi vanem pärimusmuusika sisaldab palju veerandtoone ehk mikrointervalle, samuti on selle muusika rütmiline pool täiesti omamoodi suhtumist nõudev ning meie kõrvale tuttavast klassikalisest muusikast täielikult erinev. Seda kogesin oma nahal Stockholmis õppides. Mulle oli raske kuulata ja õppida kõrva järgi duuri ja molli vahepeal n-ö valesti laulma, kuigi mul on klassikaline põhi Eestist, mis üldiselt on maailmas väga kõva sõna. **C. R.:** Üks kindel teema on ka regilaul, meie kultuuriloo alus. Meil on ju olemas selline korüfee nagu Veljo Tormis, tema oleks siin kande jõud. Regilaul on ka mulle väga südamelähedane. Ja Tartus on

Janika Oras, kes võiks seda ainet õpetada. Tema teadustöö teemaks on regiviiside varieerimine.

Tulevasi pärimusmuusika osakonna tudengeid tuleks viia Kihnu ja Setumaale, kus nad näevad seda muusikat eluviisi osana nii laulus, tantsus kui kommetes.

T. B.: Tantsust on mul Rootsi Kuninglikust Muusikakõrgkoolist väga hea kogemus. Seal kestis see kursus kolm aastat. Esimesel aastal lihtsalt käisime muusikat tunnetades ringi ja õppisime keha tajuma. Teisel aastal õpetajad mängisid ja meie tantsisime. Rootsis on pärimusmuusikule elementaarne, et pead oskama tantsuks mängida. Kolmandal aastal mängisime ise ja teised tantsisid. Minu pillimäng paranes oluliselt pärast selle kursuse läbimist.

Viljandis õpetades ma natuke ka proovisin seda teha. Tegelikult on Eestis instrumentaalne rahvamuusika olnud ju põhiliselt tantsumuusika. Seda oskust ma tahaksin siin arendada, et õpitaks seoseid nägema ja aru saama, et see ei ole mitte paha asi, kui oskad tantsuks mängida. Tantsumuusikat ei saa täiesti selle algupärasest kontekstist välja võtta ka laval seadeid esitades. Kui seda teha, ei hakka see muusika elama ning publikule jääb arusaamatuks kontserdil kuuldu mõte.

Kes võiks tantsu anda?

C. R.: Üks, kes võiks seda teha, on Meelika Hainsoo. Ta teeb Tartus sellel teemal magistritööd. Samuti Sille Kapper, kes on uurinud folkloorset tantsu ja nii õppinud kui töötanud pikka aega Kristjan Toropi käe all. Torop on Eestis kõige võimsamalt tantsuasja vedanud.

Nimetasid, et õppekavas on kompositsioon. Mismoodi see mõeldud on?

C. R.: Kuna pärimusmuusika ongi loominguilisust sisaldav nähtus, siis ka selle muusika esitaja on looja. Pärimusmuusik võiks õppida kompositsiooni, siis saaks ta ise edasi luua.

Oleme sel teemal vestelnud Veljo Tormise, Toivo Tulevi, Tõnu Kõrvitsa ja Margo Kõlariga ja ma loodan, et ideelises mõttes sai avatud kompositsioonis väike pärimusmuusika aken.

T. B.: Minu õpingukaaslased Soomes ja Rootsis ning õpilased Viljandis hakkasid mingil hetkel kõik ise looma. Seda ei pandud kirja, see käis kas kõrva järgi või siis salvestati helikandjale. Nüüd kui tahaks edasi minna, puuduvad paljudel oskused seda vormistada. Ja tänapäeval kõrva kaudu säilitamise mudel ei tööta enam nii hästi. Tuleks suunata inimesi kaevu juurde, kust nad saaksid ammutada lisainformatsiooni ja võib-olla ka ideid vormi osas.

Ega te ei karda, et pärimusmuusika õpetus muutub siin liiga akadeemiliseks?

T. B.: See peabki ju tänapäeval olema akadeemilises vormis, et konkureerida teiste erialadega! Kuigi keegi mees metsast, kes on väga hea pillimängija, võib olla tuhandeid kordi parem kui akadeemilise õpetasutuse lõpetanud pärimusmuusik. Samas võib juhtuda, et meest metsast ei võeta tõsiselt, kuna tal puudub akadeemiline kõrgharidus. Ka ei saaks ta ülikooli tasemel õpetada, kuna tal endal see haridus puudub. Selleks peaks looma loomeliidu sarnase ühenduse, et veel vähestele Eestis olemas olevatele oskuslikele pärimusmuusikutele tunnustust anda, mis oleks samaväärne akadeemilise kraadiga.

C. R.: Akadeemilisust tuleb lihtsalt ära kasutada. See oleneb meist, kes siin neid asju ajame. Saame oma kogemusi ära kasutada. Tuulikkil on väga hea kogemus Soomest ja Rootsist, mul on Viljandi Kultuuriakadeemia kogemus.

Mina ise natuke kardan, et noored on selle eriala suhtes umbusklikud. Mõeldakse, et kuidas see hiljem peret toidab. Pärimusmuusika ei paku ju nii väga turvalist tulevikku. Aga ma näen, kuidas Viljandis kõik lõpetanud töötavad ja saavad isegi tööd valida. Loomisel on pärimusmuusika keskus Viljandis, kus kindlasti tööd leiab. Ja muusikakoolid vajavad hädasti õpetajaid.

Kui paljudes Eesti muusikakoolides üldse pärimusmuusikat õpetatakse?

C. R.: Muusikakoolide Liidu andmetel on meil 79 muusikakooli. Kaks aastat tagasi tegin statistikat ja vaatasin, kus töötavad Viljandi Kultuuriakadeemia lõpetanud. Tuli välja, et pärimusmuusika on süstemaatiliselt sees viieteistkümnes muusikakoolis. 2003. aastal valmis ka pärimusmuusika õppekava muusikakoolidele. Ega kõigis koolides ei õpetata alati terviklikult selle

õppekava järgi, aga Võru muusikakoolis oleme suutnud selle sisse viia. Sinna kuulub nooditundmine, rahvalaul, ansamblimäng ja pärimusmuusikalugu. Erialadest õpitakse kõige rohkem kannelt ja löötpilli – need on traditsioonilised Võru instrumentid; siis hiitu kannelt, torupilli, vilepille, viulit.

Järjest enam inimesi pöördub minu poole ja ütleb, et teete õiget asja. Küsitakse, kust saaks pärimusmuusika õpetajaid. Ega Viljandi ükski ei jõua neid tagada. Ka selles mõttes on väga vaja, et tuleks teine koht juurde, kus seda haridust jagataks. Ja mitte ainult pärimusmuusika õpetajaid – tegelikult on kõik muusikakoolid õpetajate puuduses. Enamik praeguseid õpetajaid on üle viiekümne. Kõigil erialadel tekib ühel hetkel see probleem, et ei jätku õpetajaid.

Kes Põhja-Eestis traditsiooni elus hoiavad?

T. B.: Neid on palju: Ahto Nurk Harjumaal, Virumaa Jaanus Põlder, Kiviõli muusikakooli direktor, ja Kadri Mägi, VKA lõpetanud pärimusmuusik, Tallinnas Leigarid, Toomas Torop, Tuule Kann, Igor Tõnurist, Pille Karras, Kail ja Enrik Visla...

Lasnamäe muusikakoolis hakkas see asi direktress Maile Hariku juhtimisel juba aastaid tagasi pead tõstma. Vanalinna koolis ja muusikamajas toimub päris toredaid kontserte ja tantsuõhtuid.

Mina saan sellest niimoodi aru, et muusikaringkondades oleks pealinna asi nagu parem ja rahvamuusika asi on kehvem ja seda pealinnas ei tehta. See pole *cool!* On aga noori, kes tulevad Viljandisse etnolaagrisse just Tallinnast ja on pealinnas pärimusmuusikaga vargsi pidevalt tegelnud.

EMTasse loodava pärimusmuusika osakonnaga hakkaksid ehk ka Põhja-Eesti inimesed rohkem pärimusmuusika juurde tulema.

C. R.: Lõuna-Eestist on püütud siia poole tööle tulla, aga üle aasta nad ei ole vastu pidanud ja on lõuna poole tagasi kolinud.

T. B.: Aga Põhja-Eestis oleks huvilisi. Viljandis etnolaagris on näiteks alati olnud Tallinnast ja Põhja-Eestist tulijaid. Mõned isegi läksid Viljandisse õppima, aga kõigile see ei sobinud.

ELU ELAMUS

JOOSEP SANG

Ajakirja *Muusika toimetaja*

1. 1990. aastate algul Pärnu Fiestal ja hiljem Tallinnas Eeslitalis kuulnud soome-senegali *mbalax*-bänd Asamaan. Avas silmad ja kõrvid fantastilisele Lääne-Aafrika juurtemuusikale.
2. 1980. aastate keskel kassetilt kuulnud Steve Reichi "Tehillim". Toonaste lemmikute (Dio, Judas Priest jne) taustal oli see midagi hoopis muud.
3. 1990. aastate keskel Tallinna Kaarli kirikus kuulnud Pärdi "Credo" Tõnu Kaljuste juhatusel.

KULLA SISASK

Ajakirja *Muusika keeletoimetaja*

Muusikaelamusi on pika elu jooksul olnud palju. Raske on sellest hulgast mõnd eriti esile tuua. Pealegi mõjutab muusika nautimist ju nii omaeelse meeleolu kui ka ühiskonnas toimuv. Just see viimane on olnud põhjus, et meelde on jäänud nimelt see või teine kontsert või etendus. Kuna suurem osa minu elust on möödunud okupeeritud Eestis, siis kutsus magusaid vaimustusvärinaid esile iga esinemine, milles oli tunda varjatud vabadusvõitluse hõngu. Nii mäletan siiani Veljo Tormise autoriõhtut Kirjanike Majas 1987. aastal. Kui võimsalt ja kaasahaaravalt kõlas võrdlemisi väikeses saalis Filharmoonia Kammerkoor Tõnu Kaljuste juhatusel. Sõnad olid seal niisama mõjuvad kui muusika (Liiv, Runnel, Viiding...)

Palju unustamatuid hetki on pakku- nud Estonia ooper oma võrratute solistide Tiit Kuusiku, Georg Otsa, Hendrik Krummi, Meta Kodaniporgi, Anu Kaalu ja paljude teistega. Eriliselt on meelde jäänud üks "Bajadeeri" etendus viiekümne date aastate lõpupoolelt, kui üle pika aja astus taas lavale Gerda Murre, kes oli äsja Siberist asumiselt tagasi saabunud. Niisugust aplausi ei kuule just väga sageli.

Jazz on tõsine lõbu

JOOSEP SANG

Jazzitihedat aprilli raamib Eestis sel aastal esimest korda uus ettevõtmine nimega Jazzikuu. Selle eeskujuks on USAst alguse saanud ning tänaseks rahvusvahelise mõõtme saavutanud Jazz Appreciation Month (jazzi tunnustamise kuu), swingivat lühendit kasutades lihtsalt JAM. Järgnevalt vastab küsimustele ettevõtmise ellukutsuja, jazziajaloolane **John Hasse**, kes külastab Jazzkaare ajal ka Eestit.

Kas JAM püüab muuta inimeste arusaamu jazzist? On selle eesmärgiks muuta jazz kui kunstivorm endisest nähtavamaks?

John Hasse: JAMi kontseptsioon on lihtne: juhtida aastas ühe kuu jooksul üldsuse tähelepanu jazzile, selle aarde ajaloolistele ja elavatele väärtustele. Ettevõtmise mõte on julgustada muusikuid, kontserdisaale, koole, muuseume, raamatukogusid ja raadiojaamu aprillis jazzile eriprogramme pühendada. Lisaks soovib JAM

stimuleerida tänase päeva jazzielu ja innustada igas vanuses inimesi jazziga tegelema – seda õppima, kontserte külastama, jazzi raadiost ja plaatidelt kuulama, jazziteemalisi raamatuid lugema ning jazzialaseid ettevõtmisi toetama.

Võib tõesti öelda, et JAM püüab muuta arusaamu jazzist. Kui jazz muutub nähtavamaks, teevad inimesed, kes pole sellega tuttavad, katsed ning neist saavad jazzii fännid. Muutes jazzii nähtavamaks, loodame, et seda hakatakse tõsisemalt võtma. Jazzmuusikute jaoks on musitseerimine “mäng”, aga ka raske töö. Jazz on tõsine lõbu!

Kui olulisel kohal on jazz USA muusikaelus? Kas Euroopas on olukord erinev?

Jazz on maal, kus ta on sündinud ja õitsenud, iroonilisel positsioonil. Tsiteerides Charles Dickensit, on käes “parim aeg, halvim aeg”. Jazzii osa plaaditurul on langenud ühe protsendini. Paljud riiklikud raadiojaamad on loobunud jazzist uudiste ja jutusaadete kasuks. Enam ei satu ükski jazzmuusik ajakirja Time kaanele, samuti kohtab jazzii väga harva teles.

Ameerika kõrgharidussüsteemis on jazz aga elus ja hea tervise juures – kolledžid õpetavad rohkem kui kunagi varem jazziga seotud aineid. Rahvusvaheline Jazzihariduse Assotsiatsioon IAJE, mis koosneb kaheksakümne protsendi ulatuses ameeriklastest,

Jazzikuu

aprill 2007

korraldab iga-aastaseid konverentse, kus osaleb umbes 7000 pedagoogi, üliõpilast, muusikategelast jne. Ja kunagi varem pole nii paljud kultuuriinstitutsioonid korraldanud jazziprogramme: suuri kontserdisarju veavad Lincoln Center New Yorgis ja Kennedy Center Washingtonis. Smithsonian Institution, kus mina töotan, on rajanud maailma kõige põhjalikuma kollektsiooni jazzii ajaloost, mis hõlmab nii erinevaid muusikuid nagu Louis Armstrong, John Coltrane ja Herbie Hancock ja sisaldab 100 000 lehekülge Duke Ellingtoni avaldamata muusikat.

Üks USA probleeme on vähene toetus riigi poolt. Euroopa rikkamates riikides, nagu Saksamaa ja Rootsi, toetab valitsus kunste, sealhulgas jazzii, märkimisväärsel määral. Seega on jazz seal majanduslikus mõttes tugevamatel jalgadel.

Endise Ida-bloki maades rännates ja seal kolleegidega vesteldes on mulle jäänud mulje, et nendes maades pole riigi tugi jazzile nii suur nagu näiteks

Rootsis, kuid nõukogude korra ajal oli jazzil oluline tähendus, see oli vabaduse võrdkuju. Nõnda on riikides nagu Eesti jazzil oluline ajalugu ning ajalooline *raison d'être*.

Kas teie ettevõtmised on seotud jazzmuusika kindlate valdkondadega või hõlmavad need igasugust jazzii?

JAM hõlmab igasugust muusikat jazzieelsetest vormidest, nagu *ragtime*, kuni tänase jazzini. Isiklikult ei toeta ma eriti *smooth-jazzi*, sest minu meelest ei jõua suur osa sellest isikupära, loovuse, uuenduslikkuse ja sära poolest ligilähedalegi sellistele meistritele nagu Armstrong, Ellington, Coltrane ja Miles Davis. Kenny G-d ei tohiks nimetada jazzmuusikuks, vaid tema muusika peaks kandma silti *easy listening*, *adult instrumental music* või midagi sellist.

Jazzii tunnustamise kuu rajajana ja Smithsonian Institutioni töötajana püüan ma jazzilahingutes ja –sõdades jääda neutraalseks ja tagada selle, et JAM suhtuks kõikidesse soosivalt. Kuid kuraatori ja ajaloolasena teen ma pidevalt hinnanguliselt otsustusi. Olen väga valiv selles, mida ma muuseumi jaoks kogun, sest kõike koguda pole võimalik. Samuti olen ma valiv ajaloolasena, sest see on üks selle elukutse ülesandeid: uurida igasugust informatsiooni, olgu see verbaalne, visuaalne või auditiivne, ja teha kindlaks, mis on oluline.

20.-28. aprill

TÕELISED LEGENDID!

Ameerika trüpvokalist!

Andy Bey (USA)

26. aprill Vene Kultuurikeskus

Jazzi suursaadik!

Archie Shepp 4tet (USA)

feat. **Mina Agossi** (Prant)

27. aprill Vene Kultuurikeskus

Unistuste bossanoova!

Marcos Valle (BRA)

28. aprill Estonia kontserdisaal

Jazzikuu peasündmused

Jazzkaare aukülaline on Jazzikuu 2007 jazzisaadik Archie Shepp, kes annab lisaks kontserdile Jazzkaarel ka avaliku intervjuu 28. aprillil Viru keskuse raamatupoes Rahva Raamat. Intervjuu salvestab Eesti Raadio ning avaldab ajakiri Muusika.

- Elion ja Eesti Jazzliit annavad esmakordselt välja noore jazzitalendi auhinna, premeerides üht noort väljapaistvat muusikut esinemis-, salvestamis- ja promotsioonivõimulusega.
- Üle Eesti toimuvad koolikontserdid, mis tutvustavad jazzi 20 üldhariduskoolis.
- John Hasse esineb Tallinnas ja Kuressaares loengutega jazziajaloo kohta.
- Eesti Televisioon näitab neljal neljapäeval jazziteemalisi filme.
- Autasustatakse juba toimunud jazziplakatite konkursi võitjaid, kes valiti välja üle kolmesaja laekunud töö hulgest.
- Laseringi plaadipoed pakuvad kuu aja jooksul kõikide jazziplaatide kümneprotsendilist allahindlust. Toimuvad ka loosimised.

Milliseid jazzi jooni JAM ja teie isiklikult tahate rõhutada?

Loodan, et JAM suudab öelda: jazzis on midagi igaühele, jazzis on midagi sinu jaoks. Sest see on tõesti tõi. Sulle ei pruugi meeldida traditsiooniline jazz, kuid meeldib avangard. Ei pruugi meeldida Charlie "Bird" Parker, aga sa jumalad Charlie Byrdi. Sulle ei pruugi sobida hip-hopiga segatud jazz, kuid sobib bebop-jazz. Jazz on suur ja mitmetahuline, nii stiilikirev, et iga kuulaja leiab, millest pidada ja mida isegi armastada.

Isiklikult imetlen ja armastan jazzit mitmel põhjusel. Hea jazziesitus on ettearvamatult uus ja värske – kõlaline üllatus. Jazz on täis individuaalsust, spontaansust, loovust, uuenduslikkust ja vabadust. Jazz võib olla intellektuaalselt stimuleeriv, emotsionaalselt liigutav, füüsiliselt haarav – isegi kõik kolm korraga.

Palun lõpetuseks paar sõna Archie Sheppi kohta, kes on Eesti jazzikuu aukülaline.

Archie Sheppil on seljataga paeluv karjäär. Olles üks 60ndate avangardi olulisemaid esindajaid, aitas ta jazzit piire nihutada. Shepp on häälekas rassilise võrdsuse eest seisja, kes suhtub sotsiaalsesse õiglusesse sama kirglikult nagu oma muusikas. Ta on muusikaline avastaja ja pikaajaline pedagoog.

Laulukuninganna Paula Brehm

Eesti esimesi kontserdi- ja oratooriumilauljaid Paula Brehm-Jürgenson 130

TIJU TOSSO
muusikateadlane

Pauline Vilhelmine Brehm sündis 7. veebruaril 1877. aastal Selikülas Vöhmuta vallas Järva-Jaani kihelkonnakooli õpetaja tütre. Isa Friedrich Brehm oli tuntumaid koolimehi-muusikategelasi Viru- ja Järvamaal. Paula laulis isa juhataavas kooris ja esines ka solistina. Lauluõpinguid alustas ta Tallinnas Lydia Sieberti juhendamisel, jätkas 1896–1902 Dresdenis Julie Hanseni õpilasena ning täiendas end Berliinis Etelka Gersteri ja Therese Behri juures. Õppimise ajal Saksamaal tuli noorel lauljataril esineda “Solveigi lauluga” Edvard Griegi ees, kes olevat andnud ettekandele kiitva hinnangu. 1921. aastal abiellus ta insener Karl Jürgensoniga.

Eelmise sajandi algaastail ilmus populaarsust nautiva Aino Tamme kõrvale uue nimena Paula Brehm, alguses Tartus ja Tallinnas, aga varsti ka mujal Eestis. Sajandivahtuseks jõudu kogunud kooriliikumise ja sümfoonilise muusika esiletõusu kõrval vaajas arendamist ka eestlaste soololaulukultuur ehk tolleaegses keelepruugis “kunstlaulu ala”. Laulukunsti mindi õppima-täiendamata nii Peterburi (nagu Aino Tamm) kui ka Saksamaale.

Paula Brehm kuulub esimeste eesti kontserdi- ja oratooriumilauljate hulka. Tema repertuaaris oli Mozarti, Schuberti, Schumann, Tšaikovski, Rubinsteini, Bellini, Wolfi jt loomingut.

1920. aastail ja varem ei möödunud peaaegu ühtegi oratooriumiettekannet ilma Paula Brehmi osaluseta. Need ettekanded August Topmani juhatusel kujunesid Tallinna muusikaelu kõrgpunktideks.

Lauljataril osavõtul kanti ette Händeli “Simson” (1917) ja “Messias” (1923, 1928, 1930), Haydni “Aastaajad” (1924), Beethovni Üheksas sümfoonia, Mendelssohni “Elias” (1924) ning Tobiase “Johannes Damaskusest”.

Paula Brehm laulis ka 1911. aastal To-

biase ballaadi “Sest ilmaneitsist ilusast” esiettekandel Vanemuise kontserdisaalis. Kirjas Rudolf Tobiasele sama aasta sügisel palub Paula Brehm luba esitada ballaadi oma soolokontserdil ka klaverisaatega.

Temast kui oratooriumilauljast võime lugeda 1917. aasta Päevalehest:

“Neiu Paula Brehmi kuuleme iseäranis suure häämelega nimelt klassikalistes oratooriumides, mille vaimu ta sügava arusaamisega käsitada oskab.” Oratooriumilauljana esines Paula Brehm-Jürgenson ka veel pärast abiellumist, kui ta aktiivsest kontserditegevusest loobus.

Peaaegu ühestki Paula Brehmi kontserdikavast ei puudunud eesti heliloojate loomingi, tihti esiettekandes. Tal oli ka ainult eesti rahvaviisidele ja laululoomingule pühendatud kavu. Eriti näis lauljatar armastavat Mart Saare ja Aleksander Läte loomingut. Korduvalt tulid ettekandele Saare “Üks suu”, “Laevuke”, “Must lind” ja “Ennemuisete”.

Anton Kasemets on kirjutanud Paula Brehmi kohta järgmist: “Noor laulja evis mitte just suure, kuid kaunitämbri- lise soprani ja tugeva muusikalise intelligenti, mis kindlustas ta esinemisele alati suure menu ja tegi ta kiiresti ülemaailset tuntuks.”

Paula Brehmi kirjadest paistab nii mõnigi kord “suurt tahtmist laulda, kasvõi tühjale saalile”. Laulmissoovist ajendatuna otsis ta ka ise esinemisvõimalusi, üüris saale ja hoolitses õigeaegse reklaami eest. Abiks oli lai tutvusringkond ja kirj vahetus tuntud kultuuriinimeste Hans Leokese, Leenart Neumani, Karl Eduard Söödi ja teistega, kes lauljataril käekäigule kaasa aitasid.

Õpinguid toetanud Karl Eduard Söödile on Paula Brehm 1906. aastal kirjutanud: “Berliinis on õige tore, iseäranis minule, kus mul nii palju tööd on, palju õppida, palju kuulda ja paigale panna, et kui jälle

Paula Brehm, eesti 20. sajandi alguse silmapaiste vauljanna.

FOTO TMMI KOGUST

koju tulen, siis ka natukene teile ligi toon, s. o. ilusaid laulusid.”

Paula Brehmi laulmismaneeris ei olnud tugevat temperamenti, seal valitses peen ja maitserikas mõõdukus. Mihkel Lüdigi mälestustest loeme: “Tema häälematerjal ei olnud suur, aga hea kooli tõttu õige paindlik. Looduse poolest oli P. Brehm väga muusikaalne, omandanud hea muusikalise hariduse, kujunes tema intelligentseks kontsertlauljannaks, kelle eeskavad koosnesid saksa, itaalia ja prantsuse heliloojate kompositsioonidest. Eesti soololaulu ei olnud tol ajal peaaegu olemas, A. Läte sulest ilmus neli soololaulu: “Kiigelaul”, “Primula veris” jt, eesti lauludest eeskava veel kokkuseadida ei saanud, tarvitati niisama kui koorilaule, võeraid laule tõlkes. Palju praktiseeriti ka moodust, et lauldi eesti koorilaule, milledele olid kaasmängud tehtud, või improviiseeriti lihtsalt kaasmäng. Paula Brehm andis kodumaa linnades ja keskustes palju kontserte suure eduga ja tutvustas rahvast kunstlaulu loominguga.”

Paula Brehm tegutses ka hääleseadjana August Topmani juhataatava Estonia Muusikaosakonna koori juures, andes ajalehe sõnul “lauljatele hingamise, healesünnituse ja sõnade väljarääkimise alal tarvilikku õpetust”.

Esinemiste kõrgperioodil paljude austajate poolt armastatud ja laulukuningannaks tituleeritud Paula Brehm suri 1941. aastal Tallinnas ning on maetud Kaarli koguduse kalmistule.

Eesti muusikud maailmas

PRIIT KUUSK

muusikateadlane

Mõnel nädalal võib Viinis, Pariisis, Kölnis jm kuulsates saalides kohata esinemas lausa mitmeid Eesti muusikuid, sageli ka eesti teostega.

Edukad on endistviisi Järvid: aasta juubilar **Neeme Järvi** tegi jaanuaris New Jerseys festivali "Vene romantikud" (solist pianist Jie Chen), oli seejärel Prantsuse Rahvusorkestri, Kuningliku Šoti RO, Haagi Residentie Orkestri (ettekandele tuli **Artur Kapi** Prelüüd tšellole orkestriga) ja Göteborgi SO ees, samuti ka Detroitis ja Philadelphia. Solistide hulgas olid Baiba Skride, Lynn Harrell ja Yefim Bronfman. 20. ja 21. aprillil mängib **Maarika Järvi** Kölni Raadio SOga isa käe all **Peeter Vähi** Flöödikontserti.

Paavo Järvi on palju juhatanud Cincinnati, koos suurepärase solistide Hélène Grimaud, Christine Breweri ja Thomas Zehetmairiga. 12.–14. aprillil kõlab siin Tüüri "Zeitraumi" USA esietekanne. Peale selle on Paavo Järvi esinenud Londoni Philharmonia, teinud Frankfurti RSOga Itaalia reisi (kavas Richard Strauss, solist Renaud Capuçon). Aprillis esinetakse Beethoveni festivalil Varssavis.

Kristjan Järvi esines Šveitsi-Romaani orkestriga Genfi Victoria Hallis, juhatas Tonkünstler-orkestrit St. Pölteni Festivalimaja 10. aastapäeval. Nii St. Pöltenis kui ka kontserdil Kölni Filharmonias 11. märtsil oli solist Antti Siirala. Märtsikuus tegi Kristjan Järvi ka Kölnis kontserdikorras "Sevilla habemeajajat" ja juhatas Hyogo ja Sapporo SOd Jaapanis. Aprillis on tal Absolute Ensemble'iga Goran Bregovici tuur Detroitis, New Yorgis ja seitsmes Euroopa linnas, meenukana sündis H. K. Gruberi autoriplaat (BIS).

Vello Pähn juhatas taas Pariisis Rahvusoperi balletitendusi, üksteist õhtut veebruaris George Balanchine'i, Trisha Browni ja William Forsythe'i lühiballettidega.

Erkki-Sven Tüüri muusika oluliseks ettekandeks oli märtsis "Meditatio", esitajateks Prizm Saxophone Quartet, dirigent Mark Shapiro.

Läti Rahvusliku SO endine peadirigent **Olari Elts** viis LRSO sisukale reisile. 2.–14.

veebuarini esineti kuue kontserdiga Genfis, Montreux's, Zürichis, Bernis, Baselis ja Fribourg'is, kõikjal kavas **Arvo Pärdi** "Cantus" ja Skrjabini "Ekstaasipoeem". Detsembris mängis LRSO Olari Eltsiga Varssavi Rahvusfilharmonias. Märtsi kahel viimasel õhtul on Elts Cincinnati SO ees.

Tõnu Kaljustel oli veebruar Viini klassika kuu. Budapesti Festivaliorkestriga anti kaks kontserti Budapesti Muusikaakadeemias, Szegedis ja Debrecenis; 16. veebruaril juhatas Kaljuste Šveitsi-Itaalia Orkestrit Lugano-Bessos, kavas Haydni Sümfoonia nr 82, **Arvo Pärdi** "Fratres" elektrikitarri versioonis, solist Edin Karamazov. Veebruaris oli Kaljuste Camerata Salzburgiga Wolfsburgis ja Dortmundis, solistik kuulud Radovan Vlatkovic; märtsis tegi ta Läti Raadio kooriga Haydni "Loomist" Riias ja Liepajas ning Rootsi Raadio kooriga Alfred Schnittke Requiemi Stockholmli Berwaldi hallis. Aprillis on tal Mainzi Riigiteatris kavas ka **Arvo Pärdi** "Como cierva sedienta", solist Kerries Sheppard.

9.–10. märtsil oli Adelaide Symphony Orchestra ees taas orkestri peadirigent **Arvo Volmer**. Kontserdisarjas "Great Romantics" kõlas Wagneri "Nürnbergi meisterlauljate" avamäng, Dvořáki Viiulikontsert (solist Natalia Lomeiko) ja Rahmaninovi Teine sümfoonia. Aprillis juhatab ta ASO-d linna Raesaalis, kui esietekandele tuleb John Polglase'i "Song of Stone". Juunis algab samas Sibeliuse festival.

Andres Mustonen juhatas Peterburi Kappella saalis 4. märtsil Peterburi Filharmonia Akadeemilist SO-d, kavas ka **Arvo Pärdi** "La Sindone" ning "Für Lennart in memoriam", Haydni solist oli pianist **Peeter Laul**.

"Holland Symfonia" kontsertmeister **Arvo Leibur** esitas 8. detsembril Haarlemi Concertgebouw's menukalt Paganini Viiulikontserdi nr 1. Publik reageeris tema mängule seistes ovatsioonidega. "Leiburi esituses pääsesid Paganini akrobaatilised tuurid kenasti mõjule. Minu lugupidamine talle, et ta julges nii keerulise teose kuulajateni tuua." (R. Groot, Haarlems Dagblad).

Moskva Novaja Operas esinesid aasta

avatsükli "Ristimisnädal" **Eri Klasi** juhatusel Mahleri Teises sümfoonia **Aile Asszonyi** ja **Annely Peebo**, Verdi Requiemis aga Gintaras Rinkevičiuse käe all Aile Asszonyi, Annely Peebo ja **Juhan Tralla**.

Annely Peebo laulis detsembris Viini Volksoperis Suppé "Boccaccios" nimiosa, novembris esines ta nii "Võlflöödis" Genovas (dirigent Roberto Abbado) kui ka Rossini ooperis "Teekond Reimsi" Helsingis. Peebo oli ka Viini RSO solist Beethoveni Missa C-duur ettekandel (dirigent Bertrand de Billy). Aprillis ja mais esineb ta La Scalas Janáčeki ooperis "Jenufa" Karolka osas.

Viini Riigiooperis on 2004. aastast alates solistina aina nähtavam bass **Ain Anger**. Detsembris oli ta kõrvuti lätlanna Elina Garančaga Mozarti Requiemi üks soliste (dirigent Christian Thielemann). Oktoobrist juunini esitab ta "Võlflöödis" Sarastro osa, veebruaris Donizetti "La Favorites" Balthazari (nimiosas Luciana D'Intino), aprillis tuleb neli Richard Straussi "Daphne" ettekannet. Märtsis toimus Masseneti "Manoni" kuus etendust tõelise tippkoosseisuga, kus Anger krahv Des Grieux' osas esines koos Anna Netrebko ja Roberto Alagnaga.

Sopran **Alfia Kamalova** oli menukas Giesseni Linnateatris Mozarti "Bastien ja Bastienne" nimiosas, enne ka Hodelina Jerry Bocki muusikalis "Viiuldaja katusel".

Tenor **Juhan Trallat** saatis edu Cardiffi konkursi eelvoorus, ta pääses 25 hulka juunis toimuvale lõppvoistlusele. Aastavahtusel laulis Juhan Tralla Weimaris "Võlflöödi" Taminot.

Bariton **Lauri Vasar** laulis Hannoveri Riigiteatris sügisest jaanuarini Papagenot "Võlflöödis", järgneb Marullo roll "Rigolettos" (ka juunis). Kuni suveni esineb ta kümnel "Tannhäuseri" etendusel Wolfram von Eschenbachina (uuslavastus, dirigent Wolfgang Božic). Maist-juunini kehastab ta Dallapiccola "Vangis" peaosalist ning esitab samuti peaosas Monteverdi "L'Orfeo", kus tema partneriks on grusiinlanna Hatuna Mikaberidze.

Muusikute rahvusvahelistest suhetest läbi Elleri kooli prisma

VIRGE JOAMETS

muusikateadlane

Euroopa kultuuriruumis on sajandeid olnud arusaam muusika ole-musest ja funktsiooni(de)st eri maades suhteliselt sama. Rääkimata sellest, et sajandeid on Euroopas muusikud palju rännanud, mitmel maal õppinud, iseene-sestmõistetavalt mitmel pool töötanud.

Uue sajandi Eesti on sedavõrd rikas, et õpilaste sõit raja taha ei ole enam ületamatu probleem. Majanduskasv ongi käinud käsikäes uute ideede ja mõtetega, kuidas või üldse milleks lapsi kodust kaugemale viia, ning vastupidi – külalisi siia tuua.

Heino Elleri nimelises Tartu muusikakoolis kulges 5.–14. veebruarini lausa kaks rahvusvahelist festivali, kus külas sadakond muusikut välismaistest õppeasutustest.

Ava- ja lõpuakord kuulus prantsuse muusika pidunädalale. 2002. aastal alguse saanud pidunädalate traditsioon keskendus algul erinevatele ajastutele (barokk, klassit-

Prantsuse nädala lõppkontserdil said laval kokku Tartu, Riia, Turu ja Espoo noored muusikud. Vägesid juhatas dirigent Lilyan Kaiv.

FOTO SCANPIX

sism jne). Siis kui suuremad ajastud läbi ning selgus, et on oodata külalisi Prantsusmaalt, tuli sujuvalt lahendus – miks mitte teha pidu prantsuse muusikast. Kava sai kokku peamiselt 19. sajandi teise ja 20.

sajandi esimese poole muusikast. Enam kõlas Saint-Saënsi, Debussy, Raveli, Fauré, Poulenci ja Milhaud' teoseid, nende kõrval ka siin vähem esitatud loomet ning oli neidki heliloojaid, kellest üldse midagi pole

Heino Elleri Suur Auhind Neeme Järville

Eesti muusika suurkuju, mitme heliloojate põlvkonna kasvataja Heino Elleri 120. sünniaastapäeva tähistamiseks asutas Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum Heino Elleri Suure Auhinna. Auhind sümboliseerib Heino Elleri suurt panust eesti rahvusliku muusika ühe teerajajana, selle vormijana Euroopa moodsasse kultuuripilti ja eesti heliloojate mitme põlvkonna koolitajana. Ühtlasi tunnustatakse Auhinnaga isikut, kes on oma aastatepikkuse ja mitmekülgse tegevusega nii Elleri muusikat kui ka eesti muusikat üldse esitanud/propageerinud üle maailma.

Auhind kujutab endast pisiskulptuuri, mille TMM tellib kunstnikult (või kunst-

Seekordse Heino Elleri Suure Auhinna autoriteks on Jaan Pärn ja Ivo Lill.

FOTO TANEL VERK

nikelt) ning selles kajastub kunstniku(e) nägemus Elleri muusikast. Esimese auhinnaskulptuuri loojaiks on kunstnikud Jaan Pärn ja Ivo Lill ja see kujutab paekivile modelleeritud noodijoonestikku koos Elleri sümboolse meloodia ning klaasile kirjutatud Elleri allkirjaga.

Auhinda hakatakse välja andma iga viie aasta tagant Elleri tähtsamatesünniaastapäeva-de puhul.

Suure Auhinna esimeseks laureaadiks sai Elleri sünnipäeval, 7. märtsil dirigent Neeme Järvi.

Neeme Järvi laiahaardelise dirigenditegevuse üheks oluliseks osaks on alati ol-

nud eesti muusika, sealhulgas Heino Elleri loomingu esitamine ja helisalvestamine, olgu siis töötades orkestrite ees Eestis, mujal Euroopas või Ameerika mandril.

Heino Elleri ning Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi vahel on juba aastast 1997 eriline suhe – siis avanes Heino Elleri lese Ellu Elleri testament TMMi kasuks ja alates 1998. aastast annab muuseum välja iga-aastast Elleri muusikapreemiat ja nüüdsest siis ka Suurt Auhinda. Preemiaraha ning summad Auhinda sümboliseeriva pisiskulptuuri tellimiseks laekuvad Eesti Autorite Ühingult Elleri teoste esitustest üle terve maailma, sest testamendiga tulid muuseumile nii Elleri maine vara kui ka tema autoriõigused.

Alo Põldmäe

TMMi muusikaosakonna juhataja

kuulnud.

Festivali kontsertide põhiruskus oli Elleri kooli õpilaste ja õpetajate kanda. Kohal olid ka külalised Pariisi eeslinnast Clamart'ist Henri Dutilleux' nimelisest konservatooriumist, kes andsid iseseisva kontserdi 9. veebruaril Tartu Ülikooli aulas.

Siis läks lahti ka FEsTaRi. See on Espoo muusikainstituudi, Elleri kooli ning Riia Jānis Mediņš'i nimelise muusikakooli ja Jānis Mediņš'i muusikakeskkooli kammeransamblike festival. Pidulikult prantsuse nädala lõppkontserdil saadi dirigent Liljan Kaivi käe all ühiselt laval kokku: Eller Sümfoniett ja Elleri kooli naiskoor, Mediņš'i nimelise muusikakeskkooli segakoor, lauljaid-pillimehi-soliste veel Riia mõlemast koolist, Turust, Espoost. Kavas Saint-Saënsi "Loomade karneval", Darius Milhaud' "Härg katusel" (viiulisolist Liis Joamets Sibielse Akadeemiast) ning Duruflé Reekviem (solistid Maria Kallaste ja Simo Breede EM-TAst).

Kontserdid läksid hästi, vastuvõtt ja korraldus oli küsitletute sõnul suurepärane, vaba aeg organiseeritud, ja näidatagu õpilast, kes koduseinte vahelt välja saamise üle ei rõõmustaks! Lätlased paistsid end siin tundvat nagu kodus, pealegi oli nende koo-

ri dirigent Jānis Baltiņš ema poolt eestlane ning ajas asju eesti keeles. Soomlased, kellest mitmed olid seni vaid meie pealinna näinud, olid positiivselt üllatunud teist Eestit tundma õppides. Prantslased olid rõõmsad nende jaoks eksootilise külma talve ja uude kultuuri kogemisest ning uhked võimaluse üle tutvustada oma maa muusikat ja kultuuri.

Küsisin külalistelt, kas ka neil on oma koolist samalaadset rahvusvahelist festivali nimetada. Ei olnud. Samas rääkisid kõik sellest, kuidas luuakse sidemeid teiste maade koolidega ning et õpilasi viiakse teadlikult ja regulaarselt väljapoole esinema. Riia muusikakooli direktor **Valdis Lastovskis** ütles: "Mulle meeldib, et te teete konkursse ja festivale. Ma ei tea, palju teil neid on või kui palju on liiga palju, kui aga klaveriõpilane õpib selleks, et üksnes kord aastas õpilasõhtul esineda, siis see pole normaalne."

Clamart'i Henri Dutilleux' konservatooriumi direktor **Jean Maumené** kiitis kõike nähtut ja kuulut. Samas tõdes ta, et meie muusikaõppuritel on prantsuse õpilastega võrreldes suur eelis – meie muusikaharidussüsteem on erinev ja sellest tulenevalt on meie õpilastel võimalik palju rohkem aega muusikale pühendada. Kõrgemaid

muusikaõppeasutusi on Prantsusmaal üksnes kaks (üks neist kuulus Pariisi konservatoorium), nendest madalama astme koolid on aga mõeldud eelkõige asjaarmatajate õpetamiseks. "Vahetus on õpilastele väga kasulik, nad hakkavad siis usinamalt tööle ning keskenduvad väga, et olla valmis esinema." Maumené külastas ka Elleri kooli raamatukogu ning tegi rõõmsa avastuse Heino Elleri muusika näol. Ta valis välja Elleri "Koidu" Eller Sümfonieti 2007. aasta detsembris toimuva vastukülaskäigu tarvis, et mõlema kooli ühendorkestriga seda siis juba Clamart'is esitada.

Eraldi tänu tuleb öelda lätlaste segakoorile, sest ilma nendeta poleks lõppkontserdil Duruflé Reekviemi esitada saanud. Au teeb neile seegi, et nad olid ära õppinud ka Debussy ja Poulenci prantsuskeelsed laulud. Segakoori tegevuse kohta rääkis **Jānis Baltiņš**: "Dirigeerimist õpib meil praegu viiasteist õpilast, aga kooris laulavad ka laulueriala õpilased II–IV kursusel ning teiste erialade õpilased ja vilistlased. Kui mina koolis käisin, siis õppis dirigente 40 ja segakoori töös hoidmine polnud probleem. Nüüd aga on. Segakoor on meil siiski kogu aeg olnud, hoolimata sellest, kas poisse on rohkem või vähem. Segakoor peab olema!"

Koori- ja koolijuht Undel Kokk

26. veebruaril oli 132-aastasest Tartu Karlova Gümnaasiumis pidulik CD esitus. Gümnaasiumi kooride, koolipere ja koorimuusika edendajatega tähistas oma 60. sünnipäeva Tartu poistekoori hing, dirigent ja Karlova Gümnaasiumi direktor Undel Kokk.

Läänemaal Karuselt pärit Undel Koka mängumaad olid kodukandi kadakate vahel. Muusikaarmastuse päris ta ema Salmelt ja viiuleid meisterdanud isa Madiselt. Teismelisena mängis Undel õe Helgaga akordionit koduküla jaanipidudel. Muusikahuvi viis nooruki Haapsallu, kus oli ka muusikakool, õpingud jätkusid Tallinna Pedagoogilises Instituudis. Abiellumine Tartust pärit neiuga tõi pere 70-ndatel aastatel Tartusse. Tartu 7. keskkoolis, praeguses Karlo-

va Gümnaasiumis poistekoorilaulu edendanud Uno Uiga kutsus Koka koori teiseks dirigendiks. Hiljem tõusis noor energiline muusikaõpetaja direktori ametisse.

"Eks poistekoor, koorilaulu edendamise ongi mu elutöö. Meie kooli koorid on justkui taimelavaks Eesti nais- ja meeskooridele, meie koolist saavad väga paljud kogu eluks kaasa armastuse koorimuusika vastu," mõtiskles juubilar. Koka käe all on laulnud kunagine imelaps Toomas Uibo, tema kasvandikud on ka operisolistid Rauno Elp, Alar Pintsaar, Alar Haak, Helen Lokuta jt. Just Karlova kooli vilistlased eesotsas ajakirjanik Indrek Mustimetsaga algatasid kauniks traditsiooniks saanud Raimond Valgre muusikafestivali. Ka ansambel "Noorkuu" on tuule tiibadesse saanud Tartu poistekoorist. Poistekoori vilistlane Paavo Nõgene tõusis mullu muusikaprodutsendi ametist Vanemuise juhi kohale.

"Undel Kokk on raudselt Eesti koorimuusika tugisammas. Tal on noorte seas autoriteeti ja ta juhib suurepäraselt laulvaid noortevägesid," rääkis Tartu Noortekoori

dirigent Riho Leppoja.

"Undel Kokk on soe ja südamlis inimene. Koorijuhina nõudlik, inimene, kes tunnetab poiste maailma ja oskab neid innustada ja toetada," nentis aastakümneid poistekoori juures kontsertmeisterina töötanud Tiitu Usk.

Dirigendist koolijuhti tervitasid tema juubelil Tartu koolide ja linna juhid. Linna napea Laine Jānes andis kolleeg Undel Koka üle linna tänukirja. Koorimuusika edendamise eest pälvis Kokk Kultuurkapitalilt stipendiumi.

Eesti Kooriühingult töid juubilar Koka-le tervitused EMTA emeriitprofessor Ene Ülejoja ning Eesti Meestelaulu Seltsi esimees Jaan Ots.

Kooli- ja koorielu hõivavad suure osa Undel Koka ajast. "Laulan ise koorijuhtide segakooris Ugandi. Koolijuhi elu on tihe. Tänavune kooriaasta läheb jälle suvise laulupeo ettevalmistuseks."

Malle Elvet
ajakirjanik

Kes lülitab orkestri sisse?

Elektroonilised eksperimendid eesti muusika päevadel

KRISTEL KOSSAR

Kuku raadio ajakirjanik

Tänavused eesti muusika päevad lubavad erilisi kooslusi ja hulgaliselt esiettekandeid, hulljulgetest eksperimentidest rääkimata. Ühel sellisel plaanivad festivali tegijad õhutada ERSO't flirtima *live*-elektroonikaga. 13. aprilli kontserdil "e-ERSO" tulevad esiettekandele Mirjam Tally, Tauno Aintsi, Peeter Vähi ja Urmas Siskasi teosed, lisaks kõlab Heino Elleri "Koit" Margo Kõlari töötluses.

MIRJAM TALLY sõnul keerlesid tal uudisteose "Turbulence" ideed peas juba mitu aastat, formuleerudes küll lõpuks pisut teisel kujul, kui algul mõeldud. "Loo põhiidee tuli mul praamiga sõites ning laeva mootorimüra ja muid kolinaid kuuldes. Siin on mõningate löökpillivõtete katsetamist, puäntillistlike faktuure," kõneleb helilooja. "Võib-olla mõtlesin lugu kirjutades liiga vähe ette sellele, kuidas ta kuulajat kõnetab, sukeldudes egoistlikult mind huvitavasse helide rägastikku. Aga loodan ikka, et lugu kõnetab."

Tally hinnangul teeb elektroonika kasutamise keeruliseks asjaolu, et tehnika peale ei saa kunagi päris kindel olla. "Kasutan seda pigem lisaväärtuse loomiseks, kõlaruumi avardamiseks. Sageli eelistan lihtsalt pillide võimendamist ja mõningase kaja lisamist, mis minu arvates annab naturaalpillidele kõlaliselt palju juurde," leiab ta. Nii jääb ka Tally uues orkestriloos "Turbulence" esiplaanile ikkagi orkester ise, mitte elektroonikaga trikitamine. "Selles loos on elektroonika kasutus *ad libitum*, et jätta edaspidiseks vabamad esitusvõimalused."

TAUNO AINTSI sulest jõuab publiku ette teos pealkirjaga "2film" – jätk mullu Ansambel U: poolt esmaesitatud teosele "1film". "See on nagu järgmine liikuv pilt. Muutuvate perspektiividega, mitmevärviline, sisaldab erinevaid pool- ja veerandtoone." Hiljutine rohke stuudiotöö on Aintsi senisest rohkem heliilma kaasasgete võimalustega sidunud. "See on viinud mind mõttele, et elektroonikaga seotud võimalused kuuluvad tänapäeva helilooja vahendite hulka võrdväärselt näiteks kontrapunktiga," nendib ta. Nii näiteks saab võimendatud orkestriga aegade jooksul kujunenud kõlavahekorrad hetkega tagurpidi keerata. "Võimendatud helide maailm seab tohutu vastutuse nende helide võimendajale, samuti teistmoodi vastutuse korraldajale ruumi valikul ning tehnilisele personalile. Ahelasse helilooja-esitaja-kuulaja tekib võimendatud orkestri korral veel üks lüli, kes on võrdne interpreedi, dirigendi ja heliloojaga," räägib Aints.

EMTA elektronmuusika stuudio juht **MARGO KÕLAR** püüab aga leida teatavaid n-õ kosmeetilisi vahendeid, et Heino Elleri "Koidu" partituuris leiduvaid huvitavaid ideid veidi toonitada. "Elleri "Koidu" puhul on põhiline küsimus, mida võiks sinna lisada, ilma et originaal halvemaks muutuks. Ma ei kavatse vormi muuta ega Elleri mingi muu muusikaga suhestada. Võimalik, et minu kunstiliseks põhiideeks jääbki Elleri partituuri autentne esitus. Sel juhul kuulame "Koitu" pühas eheduses," lubab ta.

TALLINNA MUUSIKAKESKKOOL korraldab 1. klassi astujaile konsultatsioonitunde muusikalisteks katseteks!

Konsultatsioonid toimuvad **aprillikuus**:

- **Esmaspäeviti** (2., 9., 16., 23. ja 30. aprillil) kell 18.00 - 19.00 **Tallinna Muusikakeskkoolis** (Vabaduse pst 130)
- **Laupäeviti** (7., 14., 21. ja 28. aprillil) kell 10.00 - 11.00 **Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias** (Rävala pst 16)

Külastage ka kooli infopäevi!

13. aprillil Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias kell 17.30
14. aprillil Mustamäe Kaja Keskuses kell 12.00

TULEVIK TÄIS MUUSIKATI

www.tmkk.edu.ee

Kust tuleb muusika?

II isamaaliste koorilaulude konkursist

KAIE TANNER

kontserdikuulaja

ARVUTAME

Eestis on umbes tuhat koori. Igaüks neist püüab aastas vähemalt paarkümmend laulu ära õppida: midagi jõuludeks, midagi kevadkontserdiks, midagi muudeks tähtpäevadeks (üks olulisemaid nende hulgas vabariigi aastapäev). Lisaks laulupidude-laulupäevade ja kõikvõimalike kooriürituste repertuaar.

Seega on kooridele vaja minevat käberepertuaari päris aukartust äratav hulk, eesti heliloojate uusi koorilaule aga lisanud visalt. Nõukogude aegne kindlus, et kirjutatud looming ka ära ostetakse, on ammu minevik; seega kirjutavad heliloojad parema meelega tellimustöid. Ja koorid pole paraku just kõige jõukamate tellijate killast. Professionaalsete kollektiivide puhul on seis küll veidi parem, kuid neile kirjutatud lood käivad enamikule kooridest üle jõu. Nii korduvadki Eesti koorikontsertide kavades ärkamisaegsete heliloojate lood, lisaks Mägi, Sisask, Eespere, Tormis, Veevo, Marguste, Sarapik; viimasel ajal ka Rips. Uusi professionaalsete heliloojate laule kohtab harva, pigem ilmub parema puudumisel lavale asjaarmastajate lugusid.

RÕOMUSTAME

Viimasel ajal on olukord siiski paremuse poole hakanud nihkuma. 2003. aastal korraldasid Kooriühing ja MTÜ Hirvepark esimese isamaaliste koorilaulude konkursi, kuhu tookord laekus 153 laulu (üks neist, Piret Ripsi "Ei tahagi minna" on valitud ka 2007. aasta noorte laulupeo repertuaari). 2006. aastal võtsid eesti muusika päevade korraldajad teha eraldi koorimuusika kontserdi, mille tarbeks noortelt heliloojatelt koorilaule telliti ja sealtki tulid mõned head ja lauldavad lood. Ning mitmed tublimad isetegevuskoorid on ka ise hakanud Kultuuriministeeriumi ja Kultuurkapitali abiga otse heliloojatelt laule tellima.

Eelmisel aastal kuulutasid Kooriühing

TULEMUSED

Laste- ja poistekoorid

I preemia – Sirje Kaasik "Tahan presidendiks" (sõnad Aidi Valliku).

Sama lugu valiti ülekaalukalt ka publiku lemmikuks.

II preemia – Riine Pajusaar "Õnnelaul" ja "Lambad on kadunud".

III preemia – Alo Ritsing "Rivilaul" ja Sirje Kaasik "Ema nimed" (sõnad Heiki Vilep).

Segakoorigid

II preemia – Urmas Sisask "Eestlastele" (sõnad Urmas Sisask ja Anne Kahro) ja Tiina Kiilaspea "Tähediamendid".

III preemia – Sirje Kaasik "Armastus on suurim".

Meeskoorigid

II preemia – Alo Ritsing "Mu laul".

III preemia – Alo Ritsing "Teretus" (sõnad Lydia Koidula), "Kõjuigatsus" (sõnad Ernst Enno) ja Erki Meister "Roimar" (sõnad Hando Runnel).

Naiskoorigid

III preemia – Alo Ritsing "Kevad kumiseb".

ja MTÜ Hirvepark välja II isamaaliste laulude konkursi. Sealjuures polnud vajalik otseselt patriootlik tekst, vaid Eestimaad, eesti keelt ja eesti meelt väärtustav mõte – laulu sõnad võisid ka kodust, loodusest või muust kõnelda.

LAULAME

Konkursile laekus 67 laulu – vähem kui eelmisel korral, kuid lõppkontserdile ehk teise vooru jõudis neist 16 esimese konkursi 9 asemel. Seega võib öelda, et esi-

tatud laulude tase oli parem. Eriti hea meel on laste- ja poistekoorilaulude üle – kui eelmisel konkursil ei jõudnud neist kontserdivooru ükski, siis seekord tervelt kuus! Sellesse kategooriasse läks ka konkursi ainuke välja antud esimene preemia.

Estonia kontserdisaalis elas teise vooru laule esitanud kooridele kaasa ka publik, kes valis vaheajal oma lemmiklaulu. Hääletajaid oli palju ning nende otsus ülekaalukalt üksmeelne – publikupreemia läks Sirje Kaasiku poistekoorilaulule "Tahan presidendiks", mille tekst (Aidi Valliku kirjutatud) väärilis ülesriputamist nii Stenbocki majja kui ka Kadrioru lossi.

HINDAME

Zürri, koosseisus Veljo Tormis, Elo Forsel, Andrus Siimon, Vaike Uibopuu ja Indrek Vijard tegi oma lõpliku otsuse kontserdisaalis laulude elava ettekande põhjal. Ümbrike avamisel selgus, et mitmed heliloojad olid konkursile saatnud rohkem kui ühe hea laulu. Laval auhinna järel käisid mitu korda Sirje Kaasik, Alo Ritsing ja Riine Pajusaar.

Kaks viimati nimetatut on juba tuntud laululoojad. Avalikkusele seni ehk vähem tuttav Sirje Kaasik on Haapsalu Muusikakooli õpetaja ning juhatab ise naiskoori Kaasike, Haapsalu Toomkoori, lastekoori ja lasteansambli. Oma loomingut on ta varem tutvustanud koorijuhtide seminarlaagris Vigalas, tema lauludega on ilmunud laulik "Igal hommikul, igal õhtul" ning tema laule on avaldatud ka ajakirjas Hea Laps.

Sirje kirjutab suhteliselt palju Aidi Valliku tekstidele, kuna need on aktuaalsed, lapsepärsed ning ilusa sõnakasutusega.

"Võit polegi mulle niivõrd tähtis, kui fakt, et mu laulud lõppvooru pääsesid," arvas Sirje ise. "Sõpradele ja tuttavatele olid auhinnakohad palju tähtsamad. Auhinnarahaga tuleb tütrele viiulipoogen osta."

Sirjel on neli last, kellest kolm tegelevad muusikaga.

Seelikus Šaljapin

TIIA JÄRG

muusikateadlane

Galina Višnevskaja. *Aeg ja elu*.
Tõlkinud Vilma Matsov. Vagabund, 2006.
420 lk

Galina Pavlovna Višnevskaja, kes 2006. aasta oktoobris tähistas oma 80. sünnipäeva, on kirja pannud haarava, temperamentse loo elust ja inimestest, kellega ta on kokku puutunud; oma artistiteest Venemaal ja väljaspool seda, nõukogude kunstniku elu- ja töötingimustest, õpetajatest ja kolleegidest, dirigentidest, lavastajatest, heliloojatest-sõpradest, ministritest ja parteijuhtidest.

Višnevskaja elutee artisti-Galkast Moskva Suure Teatri solistiksi ja maailma üheks tähelepanuväärsemaks ooperilauljaks (paljude väga heade lauljate seas) on sõna otseses mõttes erakordne. Seda nimelt tingimustelt, milles Višnevskaja kunstniku-isiksus kujunes. Tal oli õnne suhelda muusikutega, kellelt oli õppida lõppematul teel täiuslikkuse poole, heliloojatega, kes mõnegi teose loomisel arvestasid tema häält ja temperamenti, pidasid just teda silmas teose esmaesitajana.

Višnevskajale orkestreeris Dmitri Šostakovitš 1962. aasta suvel Modest Mussorgski "Surma laulud ja tantsud"; just siit viivad niidid helilooja Neljateistkümnenda sümfoonia, mille sopranipartii arvestas Višnevskaja häält. Talle on Šostakovitš pühendanud "Satiirid Saša Tšornõi sõnadele" op 109 ja "Aleksandr Bloki seitse luuletust" op 127. Paljukannatanud ooperi "Mtsenski maakonna Leedi Macbeth" ekraniseerimine Lenfilmis 1966. aastal, nimiosas Višnevskaja, – seda peab lugema!

Kaaskümmend aastat tihedat sõprust Šostakovitšiga – selle üle on Višnevskaja uhke. Nagu ka sõprusele Benjamin Britteniga (1913–1976), kes kirjutas Višnevskajale ja tema abikaasale Mstislav Rostropovitšile tsükli Puškini värssidele "Poeedi kaja" (1965) ning sopranipartii "Sõjareekvemis".

Et kultuur on alati ideoloogiline, seda me ju teame. Aga kui ideoloogiline, seda võib lugeda lehekülgedelt, kus kirjeldatakse

põhjusi, miks nõukogude laulja ei tohi laulda "Sõjareekvemis" spetsiaalselt temale kirjutatud sopranipartiid teose esiettekandel Coventry katedraalis. Nimelt sakslased, kes Teise maailmasõja ajal selle pühakoja purustasid, olid selle nüüd taastanud. Katedraali sisseõnnistamine ja "Sõjareekvemi" esiettekanne toimus 30. mail 1962 – "ja nõukogude pool sellest üritusest osa ei võta", otsustas NSVLi kultuuriministeerium.

Raamatus saab lugeja kokku nii Andrei Sahharovi kui ka Aleksandr Solženitsõniga; Jekaterina Furtseva, Nikita Hruštšovi, Leonid Brežnevi kui ka Nikolai Bulganiniga. Ta saab teada ooperite plaadistamisest NLis, mõndagi teatripublikust ja nõukogude ajakirjandusest, nõukogude inimesest välismaal ja välismaalast NLis.

*

Galina Višnevskaja esimene dirigent Moskva Suures Teatris oli Aleksandr Melik-Pašajev (1905–1964), kellega lauljannal oli võimalik töötada kaksteist õnnelikku aastat. Melik-Pašajev oli nimelt ooperidirigent, kes vahel harva dirigeeris ka sümfooniakontserte; kes ei tunnistanud

kunstis mingeid järeleandmisi ja kes juhtis lauljaid targalt ning ettenägelikult uute rollide juurde. Ta usaldas neile sisuliselt ja vokaalselt raskemad ülesanded alles nende loominguks küpsuse kasvades. Ta dirigeeris teatris umbes viis korda kuus ja iga etendus oli tema jaoks sündmus. Kogu teatrirahvas teadis, et ooperi juhatamine oli Melik-Pašajevile pühalik talitus. Galina Pavlovnale said esimesteks lavatöödeks Suures Teatris Tatjana Tšaikovski "Jevgeni Oneginis" ja Leonore Beethoveni "Fidelios". Tõeliseks suurrolliks kujunes nimi-osa Verdi "Aidas". Viimaseks osaks Melik-Pašajevi käe all jäi Višnevskajale Violetta Verdi "Traviatas". Siis kõrvaldati Melik-Pašajev peadirigendi ametikohalt. Lugenud teatris teadetetahvlilt järgmistest päevade etenduste plaani, märkas peadirigent kohkumusega, et Mussorgski "Boriss Godunov", mis oli seni üle kümne aasta olnud ainult tema juhatada, läheb järgmine kord uue dirigendiga. Melik-Pašajev läks koju, sai rabanduse ja lahkus elavate hulgast mõni kuu hiljem... Ta oli kõigest 58-aastane.

Nii vallandati 1948. aastal Leningradi konservatooriumist ka professor Šostakovitš – paberitükiga teadetetahvlil. Nii oli 1952. aastal kadunud Suurest Teatrist ka Nikolai Golovanov, kellelt pääsles luba ära võeti ja keda teatrisse enam ei lastudki... "Ilmnes, et stalinlikud meetodid olid kõigutamatult alles ja neil oli väarikaid järgijaid." (lk 287)

Nõukogude süsteemis elanud inimesele pole üllatuseks lugeda, et kaheks aastaks välismaale siirdunud Višnevskaja nime ega fotosid ei leidunud Melik-Pašajevist 1976. aastal välja antud raamatus, otse loomulikult ka mitte Suure Teatri 200. aastapäeva juubelialbumis.

*

Kõnealuse raamatu eriliseks väärtuseks pean nõukogude elu ja olme tõetruud kirjeldust. Noorema põlvkonna lugeja võib üllatusest ja uskumusest turtsatada, aga kellel on sellest ajast isiklikke kogemusi, see vaid ohkab – just nii elatigi Venemaal

nõukogude ajal. Ja mitte ainult Venemaal. Ärgu tekkigu lugejal väärkujutlust, et Moskva Suure Teatri esisopran elas mingil teisel tasandil, teistes oludes, oli kaitstud aparaaditöötajate omavoli ja võimu vägivalla eest. Nii võis see näida vaid eemalt-vaatajale. "Ma olen alati oma rahvaga ühist elu elanud," ütleb Galina Višnevskaia (lk 112).

Peab lugema kirjeldusi lapse- ja noorpõlvest, elust Leningradi blokaadi aegadel, aga ka pidevast valmisolekust kaitsta õigust teha oma tööd, st laulda. Ja kohkudes taipama, kui hapra niidi otsas rippus nõukogude loovisiksuste eneseteostamise võimalus. Me oleme sellest midagi kuulnud-lugenud, aga kas ka ennast empaatiliselt samasse olukorda vaevunud n-õ sisse mõtlema, st püüdnud taibata, miks loovinimesed (kunstnikud, teadlased) läksid mõnigi kord võimuga kompromissile?

Isepäiselt mõtleva kunstniku murdmiseks/murdumiseks ei olnud ju tavaliselt vangiraudu tarviski. Piisas, kui võtta temalt võimalus tegutseda oma erialal. Murda võis kõiki: kirjanikke, näitlejaid, muusikuid, teadlasi. Selles mõttes on Mstislav Rostropoviči "lugu" eriti näitlik. Tšellist, kes 1950. aastate algul sõandas teha põlualuse Prokofjevi Tšellosonaadi ja Kontsert-sümfoonia esiettekandeid, kellele Šostakovitš pühendas kaks tšellokontserti, kes oma mitmekülgusega võinuks pälvida imetlust ja saada moraalset toetust, kes oli nõukogude riigile "lüpsilehmaks" (st tõi väliskontsertidega riigile välisvaluutat), kes võis kontsertidel olla edukalt oma abikaasa klaveripartneriks või dirigeerida – tema tegevusvõimaluste äralõikamine Nõukogude Liidus KGB poolt seoses Solženitšõnile peavarju andmisega oma suvilas on ka praegu lugedes vägagi mõtlemapanev. Muide, 27. märtsil tähistas Rostropovič oma 80. sünnipäeva.

*

Ehkki tõlkija on teinud oma tööd väga hoolikalt, on näpuveakuradist pääsemine vist lootusetu. Olgu nimetatud paar: kohe pärast Stalini surma kirjutas Šostakovitš oma kümnenda sümfoonia, mitte üheksanda (lk 205); lk 273 on mõeldud *portamento*'t.

Kikerpuu jazzharmooniast

HAIN HÖLPUS

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli pop-jazzosakonna harmoonia- ja klaveriõpetaja

On ääretult meeldiv, et pärast aastatepikkust pausi on trüki-valgust näinud eestikeelne jazzharmoonia õpik, autoriks eelkõige helilooja ja orkestrijuhina tuntud Kustas Kikerpuu, kes on alates üheksakümnendate algusest õpetanud jazziteooriat Georg Otsa nimelise Muusikakooli pop-jazzosakonnas ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias. Kuna nii klassikalise kui ka rütmimuusika teoreetilises õpetuses on väga erinevaid koolkondi, võib paljusid meie noorema põlvkonna jazzmuusikuid nimetada "kikerpuulasteks", sest nad on oma esimesed teadmised popi ja jazziteoorias saanud just tema loengutest. Pedagoogitöö oli kindlasti ka selle konspektilaadse õpiku kirjutamise üheks ajendiks.

Veidi rohkem kui saja aasta vanuse jazziteooria esimesed interpreedid olid kas amatöörid, kellel puudusid igasugused teoreetilised teadmised muusikast, sealhulgas ka noodikirjast, või klassikalise koolitusega muusikud. Mõlemad ühendasid oma mängus euroopaliku klassikalise muusika harmoonia afroliku rütmiga ja meeloodikaga. Aastatega muutus harmooniline kõlapilt aga järjest keerulisemaks ja omanäolisemaks. Tekkis vajadus jazzmuusika teoreetilise õpetuse järele.

Alles eelmise sajandi viiekümnendatel aastatel alustati Ameerikas jazzmuusika professionaalset õpetust (meilgi hästi tuntud Berklee muusikakolledž Bostonis, kus on ennast täiendamas käinud ka Tõnu Naissoo ja Urmas Lattikas, asutati 1945. aastal). Sellest alates on kirjutatud hulgaliselt õpikuid improvisatsiooni, orkestratsiooni ja harmoonia kohta, loomulikult enamasti inglise keeles. Esimene eestikeelne raamat on Uno

Naissoo 1969. aastal ilmunud "Džässilik harmoonia ja orkestratsioon". 1988. aastal tõlgiti eesti keelde Igor Brili "Džässimprovisatsiooni praktiline kursus klaverile". Viimasel ajal on ilmunud veel Tiit Pauluse "Improvisatsioon ja harmoonia kitarril" ja Tiit Laugi "Jazziimprovisatsiooni õpperaamat", mis on siiski rohkem instrumendikesksed. Igatahes pole seda kõike just väga palju, kui arvestada, et huvi jazzmuusika vastu suureneb pidevalt.

Kustas Kikerpuu "Jazzharmoonia" kuusteist peatükki hõlmavad akordide ehitust ja tähe märkide süsteemi kuni reharmoniseerimiseni välja. Näiteks "Coltrane changes" ehk "Coltrane'i järgnevus" leiab eesti keeles esimest korda käsitlemist. On hea, et iga teema sissejuhatuses on selge ja loetav ajaloolise tausta tutvustus, mis aitab aru saada, miks üks või teine (harmooniline)väljenduslaad kasutusele võeti. Seega saame põgusa ülevaate ka jazzmuusika arengu etappidest ja suundadest: loetletud on erinevate jazzistiilide tekkeajad ja uuendused harmoonia vallas, plokkseadet tutvustavas peatükis on räägitud bigbändi ülesehitusest ja sellele vastava partituuri kujunemisest, tähtharmoonia juures sellest, kuidas leiti võimalus ilma nooti kasutamata harmooniat kirja panna jne. Kuna raamatu maht pole väga suur ja kogu teemaatika on mahutatud kuuekümmene viiele leheküljele, pole loomulikult kõike jazzharmooniast seonduvat kajastatud. Toon järgnevalt ära lühikese ülevaate peatükide kaupa.

Pärast sissejuhatuset, kus on juttu klassikalise ja jazzharmoonia seostest ja erinevustest ning jazzistiilide tekkest ja arenguloost, tutvustab autor tähe märkide

süsteemi. Selles osas näib meie muusikute seas valitsevat paras segadus, sest samaaegselt on käibel mitmed erinevad akordide tähistusviisid, mis võib eriti algajas jazzmuusikus suurt segadust tekitada. Autor on valinud ameerika päritolu "Real Bookides" kasutusel oleva süsteemi, kus duurkolmkõla tähistatakse MA ja mollkolmkõla MI-ga, septakorde vastavalt Ma7 ja Mi7. Samas oleks võinud paralleelselt rääkida ka teistest tähistusviisidest. Meilgi põhilise õppematerjalina kasutusel olevates Jamie Aebersoldi "Playalong"-nootides on duuri ja molli sümbolitena kasutusel näiteks / ja -. Et jazzmuusika terminoloogia on ingliskeelne, oleks vaja paljudele mõistetele leida korrektseid eestikeelseid vasteid. Näiteks kõnekeelne väikest juhtseptakordi tähistav "pooldim" (inglise keeles *half diminished*), mida autor kasutab, võiks eesti keeles olla poolvähendatud.

Kolmandas peatükis peatatakse lähemalt erinevatel akorditüüpidel. Kuna jazzharmoonias kasutatavaid akorde on üsna palju, on nad parema orientatsiooni huvides jagatud eri rühmadesse, kusjuures arvestatud on nende pingestatust, kõlavärvi ja eeldatavat kohta funktsionaalses järgnevuses. Kõiki akorditüüpe on vaadeldud eraldi, nende omavahelise seose kohta on toodud noodinäiteid. Samuti on tähelepanu pööratud häälte juhtimisele nende ühendamisel.

Järgmised peatükid puudutavad praktilist harmoneerimist. Saame ülevaate sellest, miks üks järgnevus kõlab paremini kui teine ja millised on tüüpjärgnevused.

Tutvustatakse kvindiringi ja selle üht olulisemat osa – II-V-I järgnevust, mis ongi jazzmuusiku a ja o. Näiteid on toodud kvindiringi kasutamisest tuntud meloodiate harmoneerimisel (Rodgersi "Blue Moon", Kosma "Autumn Leaves", Naissoo "Õnnelik õhtu" jne). Asendusakorde käsitlevas peatükis saame teada, kuidas harmoonilist järgnevust mitmekesisemaks muuta. Et häälte liikumise tajumine akordide ühendamisel on muusikule eriti oluline ja kõige kasulikum tegevus

selle süvendamiseks on erinevate akordjärgnevuste mängimine klaveril, on ära toodud mitmed järgnevused.

Teema analüüsi, millest saaks kirjutada eraldi õpiku, kajastab autor üsna põgusalt kolmel leheküljel. Seevastu bassi kujundamisest on juttu üsna mahukas peatükis. Bassil kui instrumendil on jazzmuusikas kaks ülesannet. Olles osa rütmigrupist, peab bass andma rütmijoonise põhirõhud, jäädes samas harmoonilise järgnevuse põhjaks. Seetõttu võib bassipartii kirjutamine olla üsnagi keeruline. Peatüki noodinäited tutvustavad erinevaid bassiliine diksiländmuusikast kuni *latin-jazzini*.

Oluline osa mitmehäälsete seadete kirjutamisel on nn plokkseadel (ingl k *block chorus, block voicing*), millele keskenduvad järgmised paar peatükki. Edasi tuleb uuesti juttu asendusakordidest, seekord dominantseptakordide tritoonasendustest. Viimasena vaadeldakse paljutertsilisi akorde ja nende altereerimist, järgnevuste

reharmoniseerimist ja erinevate laadide ja skaalade sobivust akordidega. Reharmonisatsiooni juures on kirjeldatud ka John Coltrane'i poolt kasutusele võetud suure tertsi ringi (nn *Coltrane changes*). Lõpus on ära toodud ka rohkem kasutatud akordide tabel ja tähemärgisüsteemi erinevad tähistusvariandid.

Õpiku suur pluss on materjali süstematiseeritus. Teemad liiguvad loogiliselt rada pidi kergemalt raskemale. Samas aga eeldab raamat mõningast ettevalmistust muusika elementaarteoorias. Paljudes analoogilistes muukeelsetes õpikutes on näiteks enne akordide juurde minemist tehtud juttu intervallidest ja muusika elementaarteooriast. Seetõttu peab käesoleval juhul lugejal olema vähemalt lastemuusikakooli haridus.

Minu jaoks olulise teemana on käesolevast raamatust välja jäänud bluus. Selle vorm, harmooniline skeem ja erinevad arendused on jazzimprovisatsiooni üks olulisemaid aluseid. Samuti ka "I Got Rhythm"-järgnevus ehk *rhythm changes*. Kindlasti oleks võinud olla rohkem noodinäiteid, viiteid muusika ja esitajate kohta. Jazzharmoonia on ju tihedalt seotud otsese musitseerimisega (loe: improviseerimisega). Ka kvartharmoonia, klasterakordid ja modaalharmoonia jäävad järgmist raamatut ootama. Muidugi on huvilistel võimalik hulgaliselt lisamaterjali leida internetist. Piisab, kui sisestada otsingusse *jazz harmony* või *jazz theory*.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et tegemist on vajaliku ja sisuka õppematerjaliga, mis peaks pakkuma huvitavat informatsiooni nii algajatele kui ka kogemustega muusikutele.

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid aprillis 2007

14. aprill kell 15.00
Matkamaja
TIIU RANNA
kammeransambliklassi õpilased
MOONIKA SUTT (metsosopran)

14. aprill kell 12.00
Tallinna Linnateatri kammersaal
ENE METSJÄRVE
klaveriklassi õpilased

14. aprill kell 18.00
Kadrioru loss
NIINA MURDVEE (viul)
NATA-LY SAKKOS (klaver)

15. aprill kell 16.00
Teatri- ja Muusikamuuseum
ELL SAVIAUGU,
MARTTI RAIDE ja
MARKO MARTINI
klaveriklassi õpilased

15. aprill kell 17.00
Kiek in de Kök
ANNE SARRAPI ja
KERSTI PALMI
klaveriklassi õpilased

15. aprill kell 12.00
Õpetajate Maja
KERSTI SUMERA
klaveriklassi õpilased

22. aprill kell 12.00
Mustpeade Maja Olavi saal
EVA-MARIA SUMERA (viitül)
JOHANNA VAHERMÄGI (vioola)

22. aprill kell 16.00
Teatri- ja Muusikamuuseum
REET RUUBELI
klaveriklassi õpilased

28. aprill kell 18.00
EMTA kammersaal
PIRET HABAKU klaveriklassi
ja kammeransambliklassi õpilased
KRISTINA VÄHI (sopran)

29. aprill kell 12.00
EMTA kammersaal
JAAN KAPP (klaver)

29. aprill kell 15.00
EMTA kammersaal
KERSTI SUMERA
klaveriklassi õpilased

29. aprill kell 17.00
Kiek in de Kök
HEILI VAUS-TAMME
kammeransambliklassi õpilased
MOONIKA SUTT (metsosopran)

GEORG OTSA NIMELISE TALLINNA MUUSIKAKOOLI KONTSERDID APRILLIS

1. aprill kell 16.00
G. Otsa nimelise Tallinna
Muusikakooli saal
23. Uno Naissoo nimelise
loominguvõistluse
finaalkontsert
Kavas võistlustööd
Sissepääs tasuta!

2. aprill kell 18.00
Tallinna Pühavaimu kirik
Lauluosakonna kontsert
Sissepääs tasuta!

20. aprill kell 18.00
Vanalinna Muusikamaja
Lauri Sepa saksofoniõpilaste
kontsert
Sissepääs tasuta!

23. aprill kell 17.00
Tallinna Keskraamatukogu
Klaveriosakonna kontsert
Sissepääs tasuta!

24. – 25. aprill
G. Otsa nimelise Tallinna
Muusikakooli saal
“Miks ja kuidas vol 3
– “Polüfoonia õpituba”
Lektor Anna Kreeta Kentala
(Sibeliuse Akadeemia)
Lähem info ajakava ja
osalemistingimuste kohta
www.otsakool.edu.ee

26. aprill kell 16.00
Nõmme Muuseum
Klarneti- ja metsasarveõpilaste
kontsert
Sissepääs tasuta!

27. aprill kell 17.00
Vanalinna Muusikamaja
Kohtumiskontsert:
Vanalinna Muusikakooli ja
G. Otsa nimelise Tallinna
Muusikakooli klaveriõpilased
Sissepääs tasuta!

Erkki-Sven Tüür

Oxymoron

Oxymoron. Erkki-Sven Tüür.

ECM 1919

Käesoleva CD pealkiri iseloomustab mingis mõttes väga hästi kogu Tüüri muusikalist mõtlemist. Selle kreekakeelse sõnaga tähistatakse stiilivõtet, millega ühendatakse omavahel kaks vastandlikku ja teineteist välistavat mõistet. Kuigi ratsionaalselt võetuna justkui tühi ja tähendusetu, on sellisest ühendusest sündiv võimalik poeetiline kvaliteet jätkuvalt inspireerinud erinevate kunstivaldkondade loojaid. Seda müdugi eelkõige võime tõttu ületada keele piiratus ja lubada ratsionaalse maailmatunnetuse kõrvale ka teisi, intuiitsemaid tunnetusviise.

Ka Tüüri muusika liikumapanevaks jõuks on sageli olnud soov ühendada ühendamatut. Eriti tugevalt tajutav on see Tüüri eelmise kümnendi teostes, kus diatooniline ja kromaatiline kihistus jäävad hoolimata orgaanilistest ja originaalselt sümbiootilistest ühendustest ometi selgelt eristatavaks. Käesoleval CD-l esindavad seda tüüpi teoseid marimbakontsert "Ardor" (ladina keeles "kuumus") ja Kuldar Singi mälestuseks loodud "Dedication". Kui esimest võib pidada Tüüri stiililise arengu seisukohast üleminekuteoseks, kus diatoonilised väljad on juba tugevalt helitööd valitsevasse sonoristlikusse kromaa-

tikasse sulatatud, siis teine võiks tähistada pigem helilooja vastavate otsingute algetappi, kus nimetatud kaks poolust seisavad veel üsna eraldi. Süntees nende vahel ei teki otsest, vaid teatavalt distantsilt, nende omavahelistele suhetele tagasi reflekteerides.

Helilooja "oksüümoronlik" mõtteviis pole kadunud ka käesoleval kümnendil kirjutatud teostes. Helikeele suurem harmooniline ühtsus on julgustanud Tüüri rohkem kasutama oma teostes erinevaid stiililisi viiteid, mille ülesandeks on tõmmata kuulaja tähelepanu helikoe energeetilistele aspektidele. Helle Mustoneni mälestusteoses "Salve Regina" aitavad viited gregooriuse laulule kuulajal paremini helitöö keerukat heterofoonilist faktuuri teadvustada, plaadi nimiloo jazzielemendid võimaldavad paremini mõista helikoe teisenemist aina suurema organiseerituse tasandile. Kõik need struktuurimängud on toodud kuulajani Olari Eltsi, NYD Ensemble'i ja ERSO heas, täpses ja vormiliselt kompaktses esituses.

KERRI KOTTA muusikateadlane

Spectrum. Heiki Mätlik, Andres Uibo.

Eesti Raadio

Orel ja klassikaline kitarr ei ole kooslusena päris igapäevane

MIDA KUULAD?

KRISTINA KÕRVER

ajakirja Muusika toimetaja

Et mahun oma sünniaastaga veel napilt seitsmekümnendatesse, tuksub minus kuidagi väga loomulikult just kaheksakümnendateelne muusika.

Peaaegu iga ilma ja tujuga sobib mulle Jim Morrisoni ja The Doorsi "praokil ustega" maailm, "Strange Days" – kui peaksin nimetama vaid ühe nende plaadi.

Pink Floyd – viimaste augustikuude konkurentsitu lemmik, eriti "Relics", mis töötab kui ekspress kosmosesse.

Kolmanda koha annan üheksakümnendate meeldejäevaimale autoriplaadile, milleks on Björki "Debut".

HERJE TAMM

ajakirja Muusika
turundusjuht

Kuulan muusikat sõltuvalt taustsüsteemist, meeleolust, ilmast.

Autoga või jalgrattaga sõites on minu vaieldamatu lemmik Dire Straitsi plaatidega "Brothers in Arms" ja "Sultans of Swing". Neid võrratuid melodiad kuulates paistab päike isegi siis, kui ilm on sombune.

Kodusel miljöös armastan kuulata saksofonimuusikat.

nähtus. Meil tänu otsiva vaimuga Andres Uibole juba on: esimene sellelaadne helijälg pärineb koostööst Ain Vartsiga aastast 2003 Suure-Jaani kirikust, esimene täiskavaga helikonserv "Ricer-care" koos Heiki Mätlikuga samast aastast ja Haapsalu toomkirikust (kavas Vivaldi, Bach, Beethoven, Vähi, Mägi jt). Sealpeale kontserteerivad Uibo ja Mätlik tihedalt, seadete kõrvale on ilmunud ka originaalmuusika, nagu

Eespere "Kolm naela". Märkigem, et hetkel leidubki maailmas vaid kuni poolteist tosinat originaaltööd sellele koosseisule, peamiselt taanlaste ja kanadalaste sulest.

"Spectrum" sisaldab ligi seitsekümmend minutit eesti muusikat ja on mõeldud eeskätt rajatagustele raadiojaamadele. Sestap pole kaubanduslikule välimusele rõhku asetatud ja ka annotatsioon on napsõnaline. Valik on tehtud koos, seaded Mät-

liku poolt, partnerluses autoritega. Kava raamivad Uibo "Then I saw..." (2003) ja "The New Jerusalem" (2004). Esimene pälvis tähelepanu konkursivõiduga, peale arvopärdiliku laadi on sarnane ka hoog, millega on asunud teosest seadeid tegema (Hortus Musicus jt, katsed originaaliga võistelda jätkuvad). "The New Jerusalem" on üks CD ereda- maid esitusi, kus mõlemad instrumendid väärtustuvad võrdsetena. Seevastu Erkki-Sven Tüüri "Spectrum" (1994), kuhu kaasatud ka suur trumm ja gong, on üks plaadi pingestatumaid teoseid, kus pealiini kannab kitarr. Igor Garšneki "Kolm seisundit" (1978) mõjub oma rõõmsameelsuses pretensioonitult, näib, et kitarril sädelevus on tulnud kasuks. Ester Mägi Kontserdist (1980, originaalis klavessiinile ja orelile) mahtus plaadile teine ja kolmas osa. Kuigi klavessiinipartii faktuuri "tõlkes" õhendati, on säilitatud meloodiline retoorika ja faktuuri (tehniline) põnevus – teine osa on kui giidi juhitud ringkäik harmooniate fantaasiasse. Edgar Arro "Seitse rahvaviisi" toimivad väga läbi-mõeldult. Ilus näide sellest, kuidas Ilu saab süvendada.

Olgu lisatud, et Heiki Mätlik mängib rootsi meistri Per Hallgreni kitarril, mille heli substants tavalisest poole pikem. Pärnu kontserdimaja orel, üks eripärasemaid uusi instrumente Põhja-Euroopas, on tugevakõlaline ning antud bilansi tasakaalustamise võib lugeda Maido Maadiku meistritööks.

IVALO RANDALU
muusikapublistist

L'imparfait des langues.

Louis Sclavis.

ECM 1954

Raadiojaamades töötavad inimesed, kes on sunnitud päevast päeva uut muusikat kuulama, ütlevad: mida iganes te plaadistate, olge head, kirjutage midagi oma projekti kohta. Nii on kergem muusikat tutvustada ja kuulajatele edasi anda. Tegemist on hea nõuan- dega, mida käesoleva albumi tegijad on eiranud. Hästi, olen kannatlik ja kuulan. Louis Sclavisi varasem album "Les Violences de Rameau" lõi oma uudsuse ja vaheldus- rikkusega mind kunagi pikali.

Käesoleval plaadil on kokku neliteist lugu, kuid tegelikult annavad pala mõõdu välja kümme. Neli on vahelülid, mis on terviklikkuse seisukohast omal kohal ja põhjendatud, kuigi eraldi kuulates lühikesed ja mõisteta- matud. Ärge kuulake seda plaati jupikaupa ja arvestage ka asjaoluga, et ECMi plaadid pole lõbus meelelahutus.

Muusikast ja lugude üles- ehitusest rääkides hakkab kõr- va sarnane kontseptsioon me- loodiates – need on reeglina esitatud unisoonis. Taktimõõ- dud on esmakuulamisel suhte- liselt raskesti hoomatavad, sam- mas tonaalselt on muusika püsiv. Värskest mõjub Paul Brosseau elektrooniliste abiva- hendite kaasamine õigel ajal õiges kohas.

Plaadi lõpu- ja nimilugu

"L' imparfait des langues" jätab kokkuvõtva ja sügava mulje.

TANEL RUBEN
muusik

Süda usub valgust.

Allika kammerkoor.

Kammerkoor Credo.

Allika kammerkoor/
kammerkoor Credo

Juba aastaid kestnud koostöö viljana on valminud Allika ja Credo kammerkoori esimene ühisplaat. "Kauhis ja sügav, tõsine ja aukartust äratav, lihtne, helge ja mõtisklev," lubab plaadi eessõna ega valeta.

"Süda usub valgust" toob meieni kirikumuusika kollaaži Rudolf Tobiasest Piret Ripsi ja Evelin Kõrvitsani, möödunud sajandi konservatiivsest orelimuusikast Collegium Consonante tänapäevaste esitusteni ühendkoori taustal.

Plaadi juhatab pidulikult sisse Evelin Kõrvitsa majes- teelik "Ütle, mis on inime- ne?", selle säravaks kesk- meks, mille ümber ülejäänud teosed justkui raami loovad, on aga Piret Ripsi 2004. aastal Muusikaakadeemia lõputööna valminud viieosaline "Stabat mater". Ehtripsilikud rüt- mimängud, efektne dialoog orkestri ja kooride vahel ning Arete Teemetsa säravad-jõuli- sed soolod loovad terviku, mis on üdini helilooja nägu –

Ripsi muusika elab ja suhtleb ega kaota hetkekski oma intensiivsust. Teose viimane osa, hingematvalt õrn ja dü- naamiline "Paradisi gloria" sillutab sujuva tee Enno ja Haava värssidele loodud muusikale (vana hea "midagi südamele"-lahter), päädides Peep Sarapiku "Õhturahuga", mis kui peenete nüanssidega hällilaul võtab kokku eelnenu ja vajutab pitseri rännakule läbi eesti kirikumuusika kirju maastiku.

Pehme ja mahe, nagu luba- tud (kuigi kohati lubab mater- jal vihasematki karakterit), on see plaat "kohustuslik kirjan- dus" religioosse muusika austajale – aga ka kõigile teistele, kes otsivad muusi- kast sügavamat hingestatust ja usku valgusesse. Ning selle kõige juures ka muusikalist kvaliteeti, sest Allika ja Credo ühendkoor on üks parimaid kirikukoore Eestis. Jääb üle vaid loota, et see koostöö veel ja veel vilja kannab.

ROBERTA LAAS
kultuuripurija

Kaie Konrad.

Eesti Raadio

Meenutades kümmekonna aasta tagust poleemikat seoses lauljate põlvkonna- vahetusega ja kuulates nüüd Mare Jõgeva ning Kaie Kon- radi salvestusi, tekib parata- matult küsimus, kellele küll oli vaja seda kunstliku, olematu

probleemi ülespühumist?

Kaie Konradi elurada on kulgenud ränga stagnatsiooni ajal, kuid samas aegruumis selliste suurepärase dirigentidega nagu Neeme Järvi, Eri Klas ja Peeter Lilje. Eesti Raadio Segakoori solistina esitas ta säravaimate suurvormide sopranipartiisid. Tema hääl ja ürgne ning intuiitiivselt intelligentne musitseerimine olid inspiratsiooniallikaks Kuldari Singi erakordselt sugestiivsele vokaalmuusikale. Seega on tema kunstnikutee olnud teguderohke ja jätnud olulise jälje meie muusikalukku.

Kahele CD-le on mahutatud numbrid Singi "Maarja-

maa lunastusest", kaunikõlalised aariad täielikult unustuse hõlma vajunud Artur Lemba ooperist "Lembitu tütar" ning fragmendid Purcell "Didost ja Aeneasest". Noort kuulajat üllatavad kahtlemata katkendid Berlioz'i koomilisest ooperist "Beatrice ja Benedict". Kaie Konradi ja Leili Tamme lauldud Hero ja Ursula duett tuli teatavasti Moskva Tšaikovski-nimelise konservatooriumi saalis kordamisele ja teos kõlas tänu Neeme Järvile üldse Nõukogude Liidus esmakordselt. Ei ole ka kahtlust, et sellist Ponchielli "Gioconda" nimitegelast, nagu 1982. aastal Eri Klasiga tehtud avaliku

kontserdi salvestusel, oleksid oma lavale soovinud kõik maailma juhtivad teatrid.

CD-dele on jäädvustatud kolm Mart Saare laulu, saatejaks Vardo Rumessen. Need värvi- ja harmooniaküllased teosed on teostatud suurima respektiga iga noodimärgi, iga tekstist tuleneva sisulise nüansi suhtes. Eriti mällusööbiv on "Ta tuli" Ernst Enno tekstile. Ja kindlasti on väärtuslik helijälg süvitsi minevast ning fantaasiaküllasest koosmusitseerimisest Rossini "Stabat mater" ettekande salvestus Leningradi Filharmonia Suurest saalist, dirigendiks meie hulgast

ülekohtuselt vara lahkunud Peeter Lilje. Soliste saatsid ERSO ja Eesti Raadio segakoor. Tulemus on täiuslik igas detailis, jääb üle vaid järjekordselt küsida: kellele küll tuli omal ajal pähe selline suurvormi-koor laiali saata ja kaua võtab veel aega, et seda viga parandada?

TIIU LEVALD
laulja ja pedagoog

KUULA KA NEID

Kaheksa. XXI Sajandi Orkester.

XXISO

"Kaheksa" tähistab XXI Sajandi Orkestri kaheksanda tegevusaasta algust ning sisaldab kaheksat "sümfoonilist" töötlust kohaliku popi hittidest, nagu "Maiu on piimaauto" (esitaja Jaan Pehk), "Täna ma ei skoori" (Genialistide Ivar Põllu), "Hiired tuules" (Lauri Saatpalu) jne. Arranžeringutes on vaimustavaid-vaimukaid leide (parim näide on klassikatsitaatidega "Kuu on päike" Tanel Padari esituses ja Andrus Rannaääre seades), kuid tervikuna album millegagi ei raba. Jaagup Kreem mõjub sama jubedalt nagu alati.

Contrabasso romantico. Meeme Saareväli.

Meeme Saareväli

Kontrabassist Meeme Saareväli töötab juba neljandat aastakümnet orkestrandina Estonia teatris ja sama kaua pedagoogina Georg Otsa nimelises muusikakoolis. "Contrabasso romantico" hõlmab tuntu ja vähem tuntu kontrabassirepertuaari väikepaladest Serge Koussevitzky fis-moll kontrabassikontserdini, plaadi lõpetavad viis fragmenti Gershwini "Porgy ja Bessist". Meeme Saarevälja saadab pianist Tiiu Maasing.

Dave Benton Sings Nat King Cole.

Dave Benton.

Major Arts Organization OÜ

Dave Bentoni *homage*'ist Nat King Cole'ile võis karta, et plaat on hästi planeeritud publikupüüdja, tõeline *winning combination*. Seda ta ongi, kuid tuleb tunnistada, et tulemusel ei puudu oma võlu. Nat King Cole'i stiil ja repertuaar sobib Bentonile suurepäraselt ja koos eesti muusikutega pakub arubalane tüünet, kuid kvaliteetset meelelahutust. Suhtuti ju ka Cole'i kui meelelahutajasse – seda, et ta oli ka tõeliselt swingiv jazzmuusik, mäletatakse hoopis vähem.

JOOSEP SANG

COLLAGE

Aprill

Tallinn

30. 03 – 2. 04 Rahvusvaheline noorte pianistide, tšellistide ja viiuldajate konkurss "Noor muusik"

1. 04 kell 18 Mascagni "Talupoja au" ja Leoncavallo "Pajatsid" Rahvuskooper Estonias

3. 04 kell 12 Pipil! Nukil! Puhht!: hitipidu Rahvuskooper Estonias

3. 04 kell 19 J. Straussi operett "Viini veri" Rahvuskooper Estonias

4. 04 kell 19 Puccini ooper "Tosca" Rahvuskooper Estonias

5. 04 kell 11 Pipil! Nukil! Puhht!: hitipidu Rahvuskooper Estonias

5. 04 kell 19 Thanksgiving/ Tänuavaldus: Henri Peipman (džässklaver), Rebecca Kontus (vokaal), Taavo Remmel (kontrabass), Ahto Abner (trummid) Estonia Talveaias

5. 04 kell 19 Classic Clapton: Mike Hall & Eric Clapton Tribute Band Rock Cafés

5. 04 kell 19 Vämose ballett "Shannon Rose" Sibelius muusikale Rahvuskooper Estonias

5. 04 kell 21 Klassika koos Klasiga: Tallinna Kammerorkester, Kaia Urb (sopran), Helen Lokuta (metosopran), Eri Klas (dirigent) Niguliste kirikus

6. 04 kell 19 Suure reede kontsert. Brahmsi "Saksa reekviem": Barbara Zechmeister (sopran), Christoph Kögel (bass), ERSO, Eesti Filharmonia Kammerkoor, Roland Böer (dirigent) Estonia kontserdisaalis

7. 04 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus

7. 04 kell 19 Kirikupühad Maarjamaal. J. S. Bachi Johannese passioon: Conny Thimander (tenor), Taavi Tampuu (bariton), Priit Volmer (bass), Maris Liloson (sopran), Ka Bo Chan (kontratenor), Corelli Barokkorkester, kammerkoor Voces Micales, Risto Joost (dirigent) Metodisti kirikus

7. 04 kell 19 Pergolesi "Stabat mater": Pirjo Püvi (sopran), Teele Jöks (metosopran), ETV noortekoos, EMTA kammerorkester, Mihhail Gerts (dirigent) Niguliste kirikus

8. 04 kell 16 Vox Clamantis, Toomas Trass (orel) Niguliste kirikus

8. 04 kell 18 Ülestõusmispühade kontsert: Vanalinna trompetimuusika festivali solistid, Brass Academy, Aavo Qts (dirigent) toomkirikus

9.–12. 04 kell 21 Gavin Bryarsi "Õnne valem": NYUD Ensemble, Von Krahli

teater tollilaos (Uus-Sadama 19-12)

14. 04 kell 20 Gavin Bryarsi "Õnne valem": NYUD Ensemble, Von Krahli teater tollilaos

10. 04 kell 19 Lehäri operett "Löbus lesk" Rahvuskooper Estonias

10. 04 kell 19 Baiba Skride (viül), Lauma Skride (klaver) Estonia kontserdisaalis

11. 04 kell 19 Tšaikovski ballett "Uinuv kaunitar" Rahvuskooper Estonias

12.–19. 04 Festival "Eesti muusika päevad"

12. 04 kell 19 Bravissimo!: David Campbell (klarnet), Tallinna

Kammerorkester, Toomas Vavilov (dirigent) Metodisti kirikus

12. 04 kell 19 Tormise ring: Eesti Filharmonia Kammerkoor, Tõnu Kaljuste (dirigent) Estonia kontserdisaalis

12. 04 kell 19 Mascagni "Talupoja au" ja Leoncavallo "Pajatsid" Rahvuskooper Estonias

13. 04 kell 19 Ansambel Dessert Time, Tallinna Poistekoos, Lydia Rahula (dirigent) Niguliste kirikus

13. 04 kell 19 ETV *live*: Lauri Saatpalu & Katrin Mandel, Mihkel Metsala

(trompet), Raivo Tafenu (saksofon), Peeter Rebane (kitarr), Mihkel Mälgand (bass), Raun Juurikas

(klahvpillid), Petteri Hasa (löökpillid) Vene teatris

13. 04 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvuskooper Estonias

14. 04 kell 12 Orelkontsert: Gustav-Leo Kivirand, Sergei Bojarkin toomkirikus

14. 04 kell 12 Estonia Seltsi segakoos, Heli Jürgenson (dirigent) Niguliste kirikus

14. 04 kell 18 Diego Nadra (barokkoboje, *oboe d'amour*), ansambel Cantores Vagantes raekojas

14. 04 kell 19 Tambergi ooper "Cyrano de Bergerac" Rahvuskooper Estonias

15. 04 kell 12 Pipil! Nukil! Puhht!: hitipidu Rahvuskooper Estonias

15. 04 kell 19 Mati Palm ja sõbrad: romantiline galakontsert Rahvuskooper Estonias

17. 04 kell 18 Estonia Seltsi segakoos, Heli Jürgenson (dirigent) Kaarli kirikus

17. 04 kell 19 Juhan Tralla (tenor), Ivri Ilja (klaver) Estonia kontserdisaalis

17. 04 kell 19 J. Straussi operett "Viini veri" Rahvuskooper Estonias

18. 04 kell 19 Ansambel Gitarrissima (Ungari/Austria) Estonia kontserdisaalis

18. 04 kell 19 Vämose ballett "Shannon Rose" Sibelius muusikale Rahvuskooper Estonias

19. 04 kell 19 Klassika koos Klasiga:

Marion Melnik (sopran), Priit Volmer

(bass), Tallinna Kammerorkester, Eri Klas (dirigent) Mustpeade Majas

20. 04 kell 19 Uzel Ametist klarnetite kvintett (Türgi) Estonia Talveaias

20. 04 kell 19 Vanemuise teatri külalisetendus: "Suveöö unenägu" Rahvuskooper Estonias

21. 04 kell 12 Orelipooltund: Helen Tammeste (orel), Merle Silmato

(metosopran) toomkirikus

21. 04 kell 16 Hortus Musicus

Värvatornis

21. 04 kell 18 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Sigrid Kuulmann-Martin (viül), Marko Martin (klaver)

21. 04 kell 18 Puhkpillikvintett Schrat (Soome) raekojas

21. 04 kell 19 Vanemuise teatri külalisetendus: J. Straussi operett "Nahkhiir" Rahvuskooper Estonias

22.–29. 04 Festival "Jazzkaar"

22. 04 kell 12 Vanemuise teatri külalisetendus: J. Straussi operett "Nahkhiir" Rahvuskooper Estonias

24. 04 kell 19 Haamerklaver neljal käel: Maria Uspenskaja – Aleksei

Sevtšenko Estonia kontserdisaalis

25. 04 kell 19 Ansambel The King's Singers Estonia kontserdisaalis

25. 4 ja 27. 04 kell 19 Verdi ooper "Nabucco" Rahvuskooper Estonias

26. 04 kell 15 Tobiase keelpillikvartett Estonia kontserdisaalis

26. 04 kell 19 Pipil! Nukil! Puhht!: hitipidu Rahvuskooper Estonias

27. 04 kell 19 ERSO, Mihkel Poll (klaver), Olari Elts (dirigent) Estonia kontserdisaalis

28. 04 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus

28. 04 kell 18 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis:

Toomas Vavilov (klarnet), Kairi Vavilov (klaver), Tõnu Kalm (klarnet), Heimo

Hodanjonok (klarnet)

28. 04 kell 18 Vjatšeslav Novikov (klaver) raekojas

28. 04 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Rahvuskooper Estonias

29. 04 kell 17 Vjatšeslav Novikov (klaver) Kadrioru lossis

29. 04 kell 19 Hamlet. Libahunt: nüüdistantsuetendus Rahvuskooper

Estonias

30. 04 kell 19 Vanemuise teater esitleb: Madridi flamenkoballett

Rahvuskooper Estonias

Tartu

1. 04 kell 16 Muusikaline etendus "Potike keeda" Vanemuise kontserdimajas

1. 04 kell 16 Ballett "Peer Gynt" Griegi jt heliloojate muusikale Vanemuise suures majas

3. 04 kell 19 Suure reede kontsert.

Brahmsi "Saksa reekviem": Barbara Zechmeister (sopran), Christoph Kögel (bass), ERSO, Eesti Filharmonia Kammerkoor, Roland Böer (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

3. 04 kell 19 Anderssoni ja Ulvaeuse muusikal "Chess" Vanemuise suures majas

4. 04 kell 19 Classic Clapton: Mike Hall & Eric Clapton Tribute Band Vanemuise kontserdimajas

4. 04 kell 19 Tantsuetendus "Suveöö unenägu" Vanemuise suures majas

6. 04 kell 19 Kirikupühad Maarjamaal. J. S. Bachi Johannese passioon:

Conny Thimander (tenor), Taavi Tampuu (bariton), Priit Volmer (bass),

Maris Liloson (sopran), Ka Bo Chan (kontratenor), Corelli Barokkorkester,

kammerkoor Voces Micales, Risto Joost (dirigent) Jaani kirikus

7. 04 kell 19 Offenbachi ooper "Hoffmanni lood" Vanemuise suures majas

12. 04 kell 19 Baiba Skride (viül), Lauma Skride (klaver) Vanemuise

kontserdimaja kammersaalis

12. 04 kell 19 J. Straussi operett "Nahkhiir" Vanemuise suures majas

13. 04 kell 19 Adami ballett "Giselle" Vanemuise suures majas

14. 04 kell 19 ETV *live*: Lauri Saatpalu & Katrin Mandel, Mihkel Metsala

(trompet), Raivo Tafenu (saksofon),

Peeter Rebane (kitarr), Mihkel Mälgand (bass), Raun Juurikas

(klahvpillid), Petteri Hasa (löökpillid) Vanemuise kontserdimajas

14. 04 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Vanemuise väikeses majas

15. 04 kell 16 Diego Nadra (barokkoboje, *oboe d'amour*),

ansambel Cantores Vagantes linnamuuseumis

18. 04 kell 19 Offenbachi ooper "Hoffmanni lood" Vanemuise suures majas

18. 04 kell 19 Meistrite Akadeemia: Mari Tampere-Bezrodny (viül),

Aleksandra Juozapenaite-Eesmaa (klaver) Tartu Ülikooli aulas

19. 04 kell 19 Rahvuskooper Estonia külalisetendus: Tambergi ooper "Cyrano de Bergerac" Vanemuise

suures majas

19. 04 kell 19 Juhan Tralla (tenor), Ivri Ilja (klaver) Tartu Ülikooli aulas

17. 04 kell 18 Jazzkaar: Kristin Asbjörnsen (vokaal) Jaani kirikus

21. 04 kell 19 Ansambel Gitarrissima (Ungari/Austria) Vanemuise kontserdimaja kammersaalis

21. 04 kell 19 Rahvuskooper Estonia külalisetendus: Tiit Härmi ballett "Kameeliadaam" Liszti muusikale

Vanemuise suures majas

22. 04 kell 15 ja 18 Rahvusooper Estonia külalisetendus: hitipidu "Pipil Nuki! Puhh!" Vanemuise suures majas
22. 04 kell 16 Puhkpillikvintett Schrat (Soome) linnamuuseumis

23. 04 kell 20 Jazzkaar: Liisi Koikson & Helletused Athena keskuses

24. 04 kell 20 Jazzkaar: Michelle Nicolle (vokaal) Athena keskuses

25. 04 kell 19 Joseph Haydn 275: Tartu Üliõpilasselgakoor, Valli Ilvik (dirigent) Tartu Ülikooli ajaloo muuseumis

26. 04 kell 19 Ballett "Peer Gynt" Griegi jt heliloojate muusikale Vanemuise suures majas

27. 04 kell 19 Anderssoni ja Ulvaeuse muusikal "Chess" Vanemuise suures majas

28. 04 kell 19 Ansambel The King's Singers Vanemuise kontserdimajas

29. 04 kell 21 Jazzkaar: ansambel Nojazz (Prantsusmaa) Athena keskuses

Pärnu

7. 04 kell 19 Suure reede kontsert. Brahmsi "Saksa reekviem": Barbara Zechmeister (sopran), Christoph Kögel (bass), ERSO, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Roland Böer (dirigent) Pärnu kontserdimajas

9. 04 kell 19 Baiba Skride (viul), Lauma Skride (klaver) Pärnu kontserdimaja kammersaalis

11. 04 kell 19 ETV live: Lauri Saatpalu

& Katrin Mandel, Mihkel Metsala (trompet), Raivo Tafenau (saksofon), Peeter Rebane (kitarr), Mihkel Mälgand (bass), Raun Juurikas (klahvpillid), Petteri Hasa (löökpillid) Endla teatris

20. 04 kell 19 Ansambel Gitarrissima (Ungari/Austria) Pärnu kontserdimaja kammersaalis

23. 04 kell 19 Jazzkaar: Nicola Parov Quartet feat Agnes Herczku Endla teatri Küünis

24. 04 kell 19 Vanemuise teatri külalisetendus: Verdi ooper "La traviata" Pärnu kontserdimajas

25. 04 kell 19 Marko Matvere ja Jaan Tätte kevadkontsert Pärnu kontserdimajas

27. 04 kell 18 Meistrite Akadeemia: Virgo Veldi (saksofon), Kai Ratasseppe (klaver) Vanalinna Põhikoolis

27. 04 kell 19 Ansambel The King's Singers Pärnu kontserdimajas

Jõhvi

4. 04 kell 19 Suure reede kontsert. Brahmsi "Saksa reekviem": Barbara Zechmeister (sopran), Christoph Kögel (bass), ERSO, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Roland Böer (dirigent) Jõhvi kontserdimajas

11. 04 kell 19 Baiba Skride (viul), Lauma Skride (klaver) Jõhvi kontserdimaja kammersaalis

12. 04 kell 19 Pianistid Nikolai Petrov ja Aleksandr Gindin Jõhvi kontserdimajas

14. 04 kell 18 Ansambel Dessert Time, Tallinna Poistekoor, Lydia Rahu-la (dirigent) Jõhvi Mihkli kirikus

18. 04 kell 19 Jelena Obrastsova (metosopran) Jõhvi kontserdimajas

19. 04 kell 19 Ansambel Gitarrissima (Ungari/Austria) Jõhvi kontserdimaja kammersaalis

28. 04 kell 17 Marko Matvere ja Jaan Tätte kevadkontsert Jõhvi kontserdimajas

29. 04 kell 17 Ansambel The King's Singers Jõhvi kontserdimajas

Kõikjal üle Eesti

5. 04 kell 17 Meistrite Akadeemia: Oliver Kuusik (tenor), Piia Paemurru (klaver) Sillamäe Muusikakoolis

5. 04 kell 19 Suure reede kontsert: kammerkoor Vidzeme (Läti), solistid, Andris Veismanis (dirigent) Kuressaare Siioni kirikus

6. 04 kell 15 Suure reede kontsert: kammerkoor Vidzeme (Läti), solistid, Andris Veismanis (dirigent) Haapsalu toomkirikus

6. 04 kell 16 Thanksgiving/Tänuavaldus: Henri Peipman (dzässklaver), Rebecca Kontus (vokaal), Taavo Remmel (kontrabass), Ahto Abner (trummid) Viljandi Pauluse kirikus

7. 04 kell 16 Hingemuusika: Sigrid Kuulmann (viul), Kadri Ploompuu (orel) Türi Püha Martini kirikus

12. 04 kell 18 Meistrite Akadeemia: Mari Tampere-Bezrodny (viul), Aleksandra Juozapenaite-Eesmaa

(klaver) Narva linnuses

13. 04 kell 18 Meistrite Akadeemia: Mari Tampere-Bezrodny (viul), Aleksandra Juozapenaite-Eesmaa

(klaver) Tõrva kiriku kammersaalis

15. 04 kell 19 ETV live: Lauri Saatpalu & Katrin Mandel, Mihkel Metsala

(trompet), Raivo Tafenau (saksofon), Peeter Rebane (kitarr), Mihkel

Mälgand (bass), Raun Juurikas (klahvpillid), Petteri Hasa (löökpillid)

Kuressaare kultuurikeskuses

19. 04 kell 18 Meistrite Akadeemia: Mari Tampere-Bezrodny (viul), Aleksandra Juozapenaite-Eesmaa

(klaver) Rakvere Gümnaasiumis

19. 04 kell 19 Oleks hea: Helin-Mari Arder (vokaal), Teet Raik (kitarrid, flüügelhorn), Ara Yaralyan

(kontrabass) Võru kultuurimajas

20. 04 kell 19 Puhkpillikvintett Schrat (Soome) Viljandi Jaani kirikus

21. 04 kell 18 Hingemuusika: Urmas Vulp (viul), Lille Randma (klaver)

Otepää kultuurikeskuses

22.-29. 04 Festival "Jazzkaar" Kuressaares, Viljandis, Raplas, Paides, Valgas, Rakveres, Türil, Haapsalus

28. 04 kell 18 Hingemuusika: Vahur Vurm (klarnet), Lembi Mets (tšello), Lembit Orgse (klaver) Häädemeeste Muusikakoolis

Andmed on kontrollitud 16. märtsil
Maikuu kontserdiinfot COLLAGE'is

avaldamiseks ootame hiljemalt 10. aprilliks aadressil

kristina@ema.edu.ee

VILJANDI PÄRIMUSMUUSIKA FESTIVALI
PASSID JUBA MÜÜGIL!

OSTA VEEL VAREM JA MUGAVAMALT
WWW.FOLK.EE

PASSI OSTJAD SAAVAD KINGITUSE
AJAKIRJALT MUUSIKA!

XV VILJANDI
PÄRIMUSMUUSIKA
FESTIVAL
26.-29. Juuli 2007

www.folk.ee

500-le KIIREMALE
MAKSNULE TULEB
MUUSIKA JUULIKUU
NUMBER TASUTA KOJU!

Viljandi Pärilise Muusika Festivali logo ja teised sponсорid.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid aprillis 2007

EESTI
MUUSIKA-JA TEATRIAKADEEMIA

1. aprill kell 18.00
EMTA kammersaal
Magistrikontsert
Sten Lassmann (klaver)

4. aprill kell 18.00
EMTA kammersaal
EMTA välisüliõpilaste kontsert

5. aprill kell 18.00
EMTA kammersaal
JUBILATE – Vladimir Alümäe
90

11. aprill kell 18.00
EMTA kammersaal
Prof Mati Palmi lauluklass
Klaveril Merike Käver

11. aprill kell 18.00
EMTA orelisaal
külaliskontsert
Joanna Stroz (löökpillid,
Taani)

12. aprill kell 18.00
Tallinna raekoda
Doktorikontsert
TANTSUD KLAHVIDEL
Lembit Orgse (klaver)

13. aprill kell 18.00
EMTA kammersaal
Doktorikontsert
Kai Ratassepp (klaver)

19. aprill kell 19.00
EMTA kammersaal
Magistrikontsert
Kadri Sepalaan (viul)
Klaveril Reet Ruubel

20. aprill kell 18.00
EMTA kammersaal
Zhang Shufang (klaver)
Li Rui (klaver)

TALLINNA FILHARMOONIA KONTSERDID

APRILL 2007

PE^B
2 2539 2007,4

5. APRILLIL 21.00 NIGULISTE KIRIKUS
KLASSIKA KOOS KLASIGA

TALLINNA KAMMERORKESTER
KAIA URB sopran
HELEN LOKUTA metsosopran
Dirigent ERI KLAS

GIOVANNI PERGOLES
Stabat Mater

ARVO PÄRT
Da pacem, Trisagion, L'Abbee Agathon

Piletid 150.-/ 100.-

11. APRILLIL 19.00 PÄRNU TEATRIS ENDLA
13. APRILLIL 19.00 TALLINNAS VENE TEATRIS
14. APRILLIL 19.00 TARTUS VANEMUISE KONTSERDIMAJAS
15. APRILLIL 19.00 KURESSAARE KULTUURIKESKUSES

ETV LIVE
**LAURI SAATPALU & KATRIN MANDEL
EI KUNAGI...**

MIHKEL METSALA trompet
RAIVO TAFENAU saksofon
PEETER REBANE kitarr
MIHKEL MÄLGAND bass
RAUN JUURIKAS klahvpillid
PETTERI HASA löökpillid

Piletid 100-175 kr

12. APRILLIL 19.00 TALLINNA METODISTI KIRIKUS
BRAVISSIMO!
DAVID CAMPBELL klarnet, Suurbritannia

TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigent TOOMAS VAVILOV

GERALD FINZI
Concerto klarnetile ja keelpillidele

GRAHAM FITKIN
Agnostic keelpillidele ja kolmele löökpillile

Piletid 150.-/ 100.-

19. APRILLIL 19.00 MUSTPEADE MAJAS
KLASSIKA KOOS KLASIGA

MARION MELNIK sopran – Serpina
PRIIT VOLMER bass – Uberto Pandolphe
Lavastaja MARKKU NENONEN, Soome
Dirigent ERI KLAS

GIOVANNI BATTISTA PERGOLES
La serva padrona / Teenijanna-käskijanna

KAROL SZYMANOVSKI
Keelpillikvartett nr. 2 op. 56 (Richard Tognetti
seade keelpilliorkestrile) Esiettekanne Eestis

Piletid 150.-/ 100.-

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades
üle Eesti, www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com

TALLINNA FILHARMOONIA
Toompuiestee 20, 10149 Tallinn
Tel 669 9944 fila@filharmonia.ee
www.filharmonia.ee

